

**T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**SAVAŞ NEDENİYLE GÖÇE MARUZ KALMIŞ
9-12 YAŞ ARASI SURİYELİ MÜLTECİ ÇOCUK
RESİMLERİNİN PSİKOLOJİK VE PLASTİK
AÇIDAN YORUMLANMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Sultan AVARA**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman EREN**

Hatay – 2019

**T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**SAVAŞ NEDENİYLE GÖÇE MARUZ KALMIŞ
9-12 YAŞ ARASI SURİYELİ MÜLTECİ ÇOCUK
RESİMLERİNİN PSİKOLOJİK VE PLASTİK
AÇIDAN YORUMLANMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Sultan AVARA**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman EREN**

Hatay – 2019

ONAY

SULTAN AVARA tarafından hazırlanan “**SAVAŞ NEDENİYLE GÖÇE MARUZ KALMIŞ 9-12 YAŞ ARASI SURİYELİ MÜLTECİ ÇOCUK RESİMLERİNİN PSİKOLOJİK VE PLASTİK AÇIDAN YORUMLANMASI**” adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü öğretim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile **GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

08/07/2019

Jüri Üyeleri	İmza
Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman EREN (Başkan-Danışman)	
Doç. Dr. Ayşegül KARAKELLE (Üye)	
Dr. Öğr. Üyesi Fahrettin GEÇEN (Üye)	

Sultan Avara Tarafından Hazırlanan “**Savaş Nedeniyle Göçe Maruz Kalmış 9-12 Yaş Arası Suriyeli Mülteci Çocuk Resimlerinin Plastik Ve Psikolojik Açidan Yorumlanması**” adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini onaylarım.

Doç. Dr. Mustafa Onur Kan

Enstitü Müdürü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezde yer alan bilgilerin tamamının akademik kurallara ve etik ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Söz konusu kural ve ilkelerin gereği olarak tezde yararlandığım eserlerin tamamına uygun bir şekilde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (08/07/2019)

Sultan AVARA

ÖN SÖZ

Dış dünyadan edindiğimiz izlenimlerin iç dünyamızdaki yansıması olan resim sanatı kendimizi ifade yöntemlerinden yalnızca biridir. Ama kuşkusuz çocuk için en önemli olanıdır. Çocuğun duygu düşüncelerinin en yalın hâli olan resim, çocuğun sözlü iletişimde aktaramadığı ya da aktarmak istemediği bilinçaltını gözlemlememizi sağlar.

Yaşanılan olumlu ya da olumsuz her türlü olaydan en fazla etkilenen çocuklar olur. Gördüğü ve yaşadığı her olayı ruhunda derin bir şekilde yaşayan çocuk için en rahat aktarım biçimi olan resim çocuğu anlamamızda yardımcı olur. İnsanın varoluşundan beri gerçekliğini koruyan savaş ve ölümler, çocukları derinden sarsan konudur. Suriye'de 15 Mart 2011'de başlayan olayların kısa sürede iç savaşa dönüşmesi ile günümüzde halen devam eden sıcak savaş tüm Suriye halkında onarılması güç yaralar açmıştır. Şüphesiz bu yaraların en büyükleri ve derinleri oyunla savaşın gerçekliğini bile ayırt edemeyen çocuklarda açılmıştır. Dinmek bilmeyen ve giderek şiddetlenen savaş, insanları zorunlu göçe maruz bırakmıştır. Belki bir daha geri dönmek üzere insanları yerinden yurdundan eden bu göçler, savaş kadar zor olan süreçleri de beraberinde getirmiştir. Suriye'den, başta komşu ülkeler olmak üzere dünyanın çeşitli yerlerine göç eden insanlar, göç sırasında ve sonrasında çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmışlardır. Bu sürece maruz kalmış çocukların resimlerine yansıyan psikolojik ve plastik yansımalar çalışmanın ana konusunu oluşturmuştur.

Bu araştırmada, yapılan çeşitli göçlerden zorunlu olarak savaş nedeniyle göçe maruz kalan çocukların resimleri üzerine çalışılmıştır. Araştırma kapsamında yakın zamanda başlayan ve devam eden Suriye savaşından kaçarak ülkemize sığınan, Şanlıurfa Akçakale çadır kentinde bulunan 9-12 yaş arası çocuklarla çalışılmıştır. Çocuklara yaptırılan resimlerle yaşanılan ve yaşanılmakta olan sürecin plastik ve psikolojik yansımaları analiz edilmeye çalışılmıştır. Çalışmalarım süresince yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren ve sürece devam etmem konusunda cesaretlendiren değerli danışman hocam Dr.Öğr.Üyesi Abdurrahman EREN'e teşekkür ederim.

**SAVAŞ NEDENİYLE GÖÇE MARUZ KALMIŞ
9-12 YAŞ ARASI SURİYELİ MÜLTECİ ÇOCUK RESİMLERİNİN
PSİKOLOJİK VE PLASTİK YORUMUNUN YAPILMASI**

Sultan AVARA

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2019

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman EREN

ÖZET

İnsanlık ile birlikte savaş ve savaşın sonuçlarından olan göç de var olmuştur. Çeşitli sebeplerle ortaya çıkan göçlerden savaş sonrası ortaya çıkan zorunlu göç, zaman zaman çok büyük insan topluluklarını etkilemiştir. Dünyanın ve Türkiye'nin son yıllarda gördüğü en büyük göç dalgası şüphesiz ki 2011 yılında Suriye'de iç karışıklıklar ile başlayıp tüm dünyayı etkileyen Suriye mülteci göçüdür. Bu savaştan ve göçten en çok etkilenen ülke Türkiye olmuştur. Ülkenin birçok yerinde savaştan kaçan kişiler için geçici çadır kentler oluşturulmuştur. Çadır kentlerde barınan savaş mağduru kişiler kadar birçok Suriyeli Türkiye'de bulunan akrabalarının yanına yerleşmiştir.

Yoğun göç alan sınır kentlerinden biri olan Şanlıurfa Akçakale ilçe merkezinde bulunan Suriyeli mülteci çocuklar ile çalışmalar yapılmıştır. Bu bağlamda, 9-12 yaş arası Akçakale'de bulunan Suriyeli mülteci çocuklara iki farklı yönerge doğrultusunda resim yaptırılmıştır. Toplamda 30 gönüllü kız ve erkek çocuğa resim yaptırılmış, yapılan 60 resim üzerinden plastik ve psikolojik yorum yapılmıştır. Zorunlu göçe maruz kalmış çocuklara üzgün çocuk fotoğrafları gösterilerek fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olabileceğini anlatan resim yapmaları istenmiştir. Biten resmin ardından ikinci aşamada mutlu çocuk fotoğrafları gösterilerek resim yapması ve yapılan her iki resim için de kuru boya, suluboya, pastel ve guaj boyalardan diledikleri gibi kullanarak boyama yapabilecekleri söylenmiştir. Resim yapma sürecinin tamamında iletişimi sağlamak için çevirmenler görev yapmıştır.

Çalışmada, yapılan uygulama kısmından önce göç kavramı ve Türkiye'de göç hareketleri ile Suriye göçü üzerinde durulmuştur. Ardından çocuk resimleri ve

gelişim aşamalarına değinilmiştir. Yapılan resimlerin yorumlanması ise plastik açıdan çizgi, perspektif, derinlik ve renk unsurları olarak ele alınmıştır. Ardından aynı resim psikolojik olarak değerlendirilmiştir.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda zorunlu göçe maruz kalan mülteci çocuk resimlerinin birçoğunda plastik gelişim açısından gerilik görülmüştür. Az sayıda çocuğun çiziminde plastik açıdan bazı dönemsel özellikler görülmüştür. Birçok çocuk plastik açıdan ya bir önceki dönem çizimleri yapmış ya da daha önceki dönem çizimlerine benzer resimler yapmıştır. Psikolojik olarak değerlendirildiğinde ise yaşanan savaş ve zorunlu göçün etkileri mülteci çocukların resimlerinde görülmektedir. Çocuklara savaş fotoğrafları gösterilmediği, konuşmalar sırasında savaşa dair cümleler kurulmadığı halde, üzgün çocuk fotoğrafları gören çocukların, birçoğunun resimlerinde savaş sahneleri çizdiği görülmüştür.

ANAHTAR KELİMELEER

Göç, zorunlu göç, sanat eğitimi, çocuk resimleri yorumlama, psikoloji

**PSYCHOLOGICAL AND PLASTIC INTERPRETATION OF PICTURES OF
SYRIAN REFUGEE CHILDREN AGED 9-12 WHO HAVE BEEN
SUBJECTED TO MIGRATION DUE TO WAR**

Master's Thesis, Sultan AVARA

Department of Fine Arts Education, 2019

Supervisor: Asst. Prof. Abdurrahman EREN

ABSTRACT

The war and the immigration that is the result of the war existed with the human being at the same time. The obligatory immigration had a great impact on huge number of people in time. The biggest immigration of the world is the Syrian Refugee immigration from 2011 up to now. This immigration resulted from the inner chaos and conflicts of Syria. Turkey is the most effected country from the war. A great number of accomodation tents have been prepared fort he refugees in Turkey. Not only the refugees but also their close relatives have come to Turkey tol ive in.

Akçakale county of Şanlıurfa Province is a border area of Syria and Turkey. Therefore, a great number of Refugees came to this country. Thus, this study was carried out with the basis of Syria Refugee Kids Accordingly, 9-12 old-kids drew pictures and they were requested to make comment on the pictures in plastic way and psychologically. An upset kid picture was shown to refugee kids and refugee kids were demanded to make a picture. They were asked what could be the reasons of the kids being upset in the picture. After that, happy kids photos were shown to the refugee kids and they were requested to draw pictures about their feelings and thoughts by using dry paint, water color paint, crayons and poster paints. In this process, translators helped to communicate with the kids.

The immigration concept and immigration movement in Turkey were focused on before the implementation part of this study. Secondly, pictures of the kids and development part were analysed. Then, interetationof the pictures were evaluated in terms of plastic lines, perspective, depth and color. After that, same picture was evaluated psychologically.

In conclusion, retardation was observed psychologically in term of plastic improvement of the refugee kids. Besides, of kids had some spesific features in plasticterm. However, most of the kids drew pictures that were under their growing improvement period in plastic term. In addition, the effects of the war and obligatory immigration were observed when the pictures were evaluated psychologically. Although, no war words or no war pictures were used during this process, the kids who saw upset kids drew war stages and related concepts.

KEY WORDS

Immigration, obligatory immigration, art education, interpretation of kids pictures, psychology.

İÇİNDEKİLER

ÖZET VE ANAHTAR KELİMELER.....	I
ABSTRACT AND KEYWORDS.....	III
İÇİNDEKİLER.....	V
RESİMLERİN LİSTESİ.....	VIII
KISALTMALAR.....	X

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın Amacı.....	1
Araştırmanın Problemi.....	1
Araştırmanın Alt problemi.....	2
Araştırmanın Sayıltıları.....	2

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. GÖÇ KAVRAMI VE TÜRKİYEDE GÖÇ HAREKETLERİ.....	3
1.1. Göç Kavramının Tanımlanması.....	3
1.1.1. Göç Çeşitleri.....	3
1.1.2. Cumhuriyet Öncesi Ve Cumhuriyet Sonrası Türkiye’de Göç Hareketleri.....	4
1.1.3. 2011 Suriye İç Savaşı Sonucu Türkiye’ye Gelen Göç Dalgası.....	6
1.2. Göçün Etkileri.....	8
1.2.1. Göç Sonrası Ortaya Çıkan Sorunlar.....	8
1.2.2. Göç Sonrası Yaşanılan Sağlık Problemler.....	8
1.2.3. Göç Sonrası Yaşanılan Eğitim Problemleri.....	9

1.2.4. Göçün Mülteciler Üzerindeki Psikolojik Etkileri.....	10
2. ÇOCUK RESİMLERİ.....	12
2.1. Çocuk Resimleri.....	12
2.1.1. Çocuk Resimlerinin Özellikleri.....	13
2.1.2. Tamamlama Özelliği.....	13
2.1.3. Saydam Resimler.....	13
2.1.4. Boy Hiyerarşisi.....	14
2.1.5. Düzleme Özelliği.....	14
2.2. Çocuk Resimlerinin Gelişim Evreleri.....	15
2.2.1. Karalama Evresi (2-4 Yaş).....	15
2.2.2. Şema Öncesi Dönem (4-7 Yaş).....	17
2.2.3. Şematik Dönem (7-9 Yaş).....	18
2.2.4. Gerçekçilik (Gruplaşma) Dönemi (9-12 Yaş).....	19
2.2.5. Görünümde Doğalcılık Dönemi (12-14).....	20
2.3. Çocuk Resimlerinde Renk Anlatımı.....	21
2.3.1. Resimde Renk ve Renklerin Psikolojik Karşılığı.....	21
2.3.2. Çocuk Resimlerinde Renk Kullanımı.....	25
2.4. Çocuk Resimlerinin Çizgisel Gelişim Aşamaları.....	25
3. PSİKOLOJİ VE TARİHSEL SÜRECİ.....	29
3.1. Çocuk Psikolojisi.....	30
3.2. Çocuk Psikoloji ve Resim İlişkisi.....	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

1.1. Araştırma Yöntemi.....	32
1.2. Evren ve Örneklem.....	32

1.3. Veri Toplama.....	32
1.4. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi.....	33

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR.....34

1. Mutlu Çocuk Fotoğrafları Gösterildikten Sonra Çizilen Resimlerin Plastik ve Psikolojik Yorumları.....	35
2.Üzgün Çocuk Fotoğrafları Gösterildikten Sonra Çizilen Resimlerin Plastik ve Psikolojik Yorumları.....	76

SONUÇ VE ÖNERİLER.....124

KAYNAKÇA.....129

EKLER.....132

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim 1.	35
Resim 2	38
Resim 3.	40
Resim 4.	42
Resim 5.	44
Resim 6.	46
Resim 7.	48
Resim 8.	50
Resim 9.	52
Resim 10.	54
Resim 11.	56
Resim 12.	58
Resim 13.	60
Resim 14.	62
Resim 15.	64
Resim 16.	66
Resim 17.	68
Resim 18.	70
Resim 19.	72
Resim 20.	74
Resim 21.	76
Resim 22.	79
Resim 23.	82
Resim 24.	85
Resim 25.	87
Resim 26.	89
Resim 27.	91
Resim 28.	93
Resim 29.	95
Resim 30.	98
Resim 31.	100
Resim 32.	103

Resim 33.	105
Resim 34.	107
Resim 35.	109
Resim 36.	112
Resim 37.	114
Resim 38.	117
Resim 39.	119
Resim 40.	122

KISALTMALAR

T.C. : Türkiye Cumhuriyeti

Dr. : Doktor

Öğr. :Öğretim

s. : Sayfa

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan Şanlıurfa ili Akçakale ilçesinde çadır kentte yaşamakta olan 9-12 yaş arası zorunlu göçe maruz kalmış Suriyeli mülteci çocuk resimlerinin plastik ve psikolojik değerlendirmesinin yapıldığı tezin giriş bölümünde; araştırmanın önemi, araştırmanın problemi, araştırmanın alt problemleri ve araştırmanın sayıltıları yer almaktadır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, savaş nedeniyle zorunlu göçe maruz kalmış 9-12 yaş arası Suriyeli mülteci çocuklara resim yaptırılarak, bu resimlerin yorumlanması yoluyla zorunlu göçe maruz kalan çocuklarda görülen plastik ve psikolojik durumun mevcut veya olası problemlerinin tespitidir.

Bu araştırma zorunlu göçe maruz kalmış 9-12 yaş arası çocuk resimlerinin plastik ve psikolojik değerlendirilmesi üzerine inşa edilmiştir. Bu bağlamda, Suriye'de 15 Mart 2011'de başlayan olayların kısa sürede iç savaşa dönüşmesi ve bu olayların günümüze gelen süreci doğrultusunda yaşanan zorunlu göç, Türkiye'deki Suriyeli mülteciler, savaşın çocuklar üzerinde oluşturduğu yıkıcı psikolojik etki, göç süreçleri ve bu süreçlerin Suriyeli mülteci çocukların resimlerine yansımaları değerlendirilecektir.

Araştırmanın Problemi

Aile ortamında büyüme çocukların en doğal haklarıdır. Savaş ise çocukların yaşamlarından bunu alan ve bu hakka saygısı olmayan bir kavramdır. Savaşın olduğu yerlerde insanlar çatışma ortamlarından daha güvenli bölgelere göçerken geriye dönebilme umudunu taşıyarak evlerini, eşyalarını, yakınlarını bırakırlar. Geçici bir durum diye düşünülse de çoğunlukla geri dönüşler yaşanmaz. Bu süreçte aileler parçalanabilir. Yalnız kalan çocuklar açlık, hastalık, şiddet gibi çok çeşitli sorunlarla karşılaşabilirler. Kendi ülkelerinden çıkıp başka bir ülkede mülteci olabilen çocuklarsa tüm çocukluklarını kamplarda geçirebilirler ve daha sonraki kuşaklarda olan çocuklar ise ev kavramını bilmeden büyüyebilirler.

Tez konusu olarak; Suriye'deki savaşa maruz kalan ve Suriye'den Türkiye'nin Şanlıurfa ili Akçakale ilçesinde bulunan mülteci çadır kampına gelen 9-12 yaş arası çocuklara yaptırılacak resimlerin plastik ve psikolojik analizleri yapılarak yaşanan sürecin çocuk resimlerine yansımaları değerlendirilecektir.

Araştırmanın Alt Problemleri

1-Savaş yaşam sürecini nasıl etkiler?

2-Suriye'de yaşanmış ve devam eden savaşın süreci ve oluşan göç süreci nasıldır?

3-Türkiye'ye gelen Suriyeli mülteci çocukların durumu ve bu süreçte yaşananlar nelerdir?

4-Normal şartlarda büyüyen 9-12 yaş arası çocuk resimlerinde olması gerekenler nelerdir?

5-Mülteci durumunda olan 9-12 yaş arası çocuk resimlerinin çözümlemesi nasıldır?

Araştırmanın Sayıtları

Savaş nedeni ile zorunlu göçe maruz kalmış çocukların resimlerinde belirli renkleri ve imgeleri yoğun olarak kullandıkları gözlemlenmiştir. 9-12 yaş arası çocuklar yaptıkları resimlerde yaşadıkları süreci ve çevreyi resimlerine aktarabilmektedirler.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. GÖÇ KAVRAMI VE TÜRKİYE'DE GÖÇ HAREKETLERİ

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın verileri ile analizlerin yapılacağı göç kavramının tanımlanması, göç çeşitleri, Türkiye'deki göçlerin süreci, Türkiye'nin aldığı dış göçler ve son yılların en büyük göç dalgası olan Suriye savaşı ile Türkiye'ye gelen sığınmacılar incelenecektir. Savaş nedeni ile zorunlu göç edilen ülkeye olan etkilerine bakılırken sığınmacının karşılaşacağı sosyolojik, psikolojik yönler değerlendirilecek ve özellikle çocuklar üzerinde durularak bu sürecin resimlerine yansımaları incelenecektir.

1.1 Göç Kavramının Tanımlanması

Göç, “insanın coğrafi hareketliliği ve bu hareketliliğin yol açtığı nüfus dinamiğidir” (Emiroğlu ve Aydın, 2003, 341). Akgür'e göre, (1997) “dinamik bir süreç olan göç, belli bir yerleşmede yaşayan nüfusun belli bir kesiminin çeşitli ve farklı nedenlerle, bulunduğu yerden kalkıp başka bir yere yerleşmek üzere ya da nispeten süreli olarak (bir yılı aşkın süreler) gitmesi anlamına gelir”. Birçok farklı tanımı olsa da göç kavramında genel kabul yer değiştirmedir.

Geçmişten günümüze farklı amaç ya da zorunluluklarla göçler yaşanmıştır. Bazı küçük hareketler, zamanla büyük kitlelere dönüşerek kavimler göçü gibi göç dalgalarını oluşturmuştur. İnsanlığın varoluşuyla paralel ilerleyen göç zamanla küresel bir şekle bürünmüştür. Günümüzdeki küresel göçler çoğu zaman tercihten ziyade zorunluluk olarak karşımıza çıkar. Bu durumda, göç için zorunlu olarak ya da zorla yerinden edilme denilebilir. Zorunlu olarak yerinden edilmenin sebebine yoksulluk olarak bakılırsa zorla yerinden edilmenin sebebi ise silahlı çatışmalardır denilebilir. Yoksulluk ve çatışma birbiri içinde erimiş iki kavram gibidir. Bu iki kavram birbirinin hem sebebi hem sonucu olabilir. Bu sebeplerden dolayı yerinden edilenler yeni yaşam alanlarında yeni sorunlarla başa çıkmak zorunda kalırlar.

1.1.1. Göç Çeşitleri

İnsanların ekonomik, siyasal, sosyal sebepler gibi nedenlerden dolayı yaşadıkları yeri kalıcı ya da geçici olarak değiştirmeleri çeşitli göç hareketlerini

oluşturur. Bu göç hareketlerini iç göçler ve dış göçler diye iki bölümde incelemek mümkündür. “İç göçler de kendi içerisinde “mevsimlik göçler, sürekli göçler, emek göçleri ve zorunlu-gönüllü göçler” diye ayrılabilir. Dış göçler ise, “beyin göçleri, işçi göçleri ve mübadele göçleri” diye kendi içinde ayrılabilir” (Yüksel ve Elvan, 2012).

Ülke sınırları içinde geçici ya da kalıcı olarak yapılan yer değişiklikleri iç göçleri oluşturur. Bu göç durumları yalnızca bölgesel nüfus değişikliğine sebep olur. Bu göçler daha çok kentlere doğru olmaktadır. Mevsimlik göçler genellikle ekonomik kaygılardan dolayı yapılmaktadır ve insanların belirli mevsimlerde daha çok tarımda çalışmak üzere buldukları yere geri dönme amaçlı yaptıkları göçlerdir. Bunun yanı sıra, tatil amaçlı yapılan göçlerde kısa süreli yer değişikliği olduğu için mevsimlik göçlerdendir. Süreli göçler eğitim ve daha iyi bir yaşam için genellikle gönüllü yapılan göçlerdir. Olağanüstü sebeplerden dolayı devlet aracılığı ile göç yapılıyorsa bu zorunlu göç olarak adlandırılır. Ancak, olağanüstü durumlardan dolayı savaş ya da doğal afetler gibi nedenlerle insanlar kendi başlarına buldukları ülkenin sınırları dışına çıkarak mülteci oluyorsa bu göç ülkeler arası yapılan zorunlu göçtür. Dış göçler çalışma ya da eğitim amaçlı gönüllü olarak gerçekleştirilebileceği gibi yaşanan savaş nedeni ile zorunlu olarak da yapılabilir.

1.1.2. Cumhuriyet Öncesi ve Cumhuriyet Sonrası Türkiye’de Göç Hareketleri

Toplumda değişikliklere sebep olan göçler Anadolu’da Cumhuriyet öncesinde ve sonrasında sıklıkla görülmektedir. Zaman zaman yoğun göç alan Anadolu, belirli dönemlerde de göç vermiştir. Bu bölgenin yoğun göç almasının ana nedenleri arasında iklim ve jeopolitik özellikler yer alır. Cumhuriyet öncesinde Anadolu’ya doğru olan göç dalgalarındaki en büyük etmen savaş sonrası kaybedilen topraklarda kalan halkın vatan toprağı sınırları içinde olan yerlere doğru hareket etmeleridir. Tarihte birçok defa karşı karşıya gelen Osmanlı- Rus savaşları sonucunda Osmanlı devleti yenilgisiyle sonuçlanan 1828-1829 savaşı sonucunda yoğun bir göç yaşanmıştır. Devam eden savaşlar sonucunda göçler de devamlılığını sürdürmüştür. “1877-1878 Savaşları sırasında Balkan topraklarında çoğu Türk 250.000 ile 300.000 Müslüman öldürülmüş ve 1.5 milyon kadar da göçmen Osmanlı topraklarına sığınmak zorunda kalmıştır” (Demirel ve Yazıcı, 2006). Anadolu’ya farklı

bölgelerden ve milletlerden göçler sürekli olarak devam etmiştir. Anadolu'ya doğru yapılan ilk Arap kökenli göçlerdeki en büyük etmen savaşlardır. Bunun yanı sıra yaşanan Arap göçlerinin nedenleri arasında ülkelerinde çeşitli baskıya maruz kalmaları ve ticaret yer alır. Anadolu'ya doğru en büyük Arap göçlerinden biri de Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde yaşanmıştır.

I. Dünya Savaşı öncesinde Suriye bölgesinde batı destekli Arap milliyetçiliği hareketinin giderek radikal bir boyut kazanması üzerine, 1916 yılında Şerif Hüseyin önderliğindeki Arap isyanı bastırılmıştır. Suriye, Hicaz ve Mezopotamya bölgelerindeki 5 bin civarındaki aileye yaklaşan Arap nüfusu, İç Anadolu ve Batı Anadolu bölgelerine nakledilmişlerdir”(T.C.İçişleri Bakanlığı Genel Müdürlüğü, 2015).

Cumhuriyet dönemi öncesinde Anadolu'ya farklı bölgelerden, farklı milletlerden yapılan göçler cumhuriyet sonrasında da devam ederek günümüze kadar sürmüş ve sürmeye devam etmektedir. Cumhuriyet döneminin en büyük göç dalgasını Lozan antlaşması ile belirlenen Türk- Yunan nüfus mübadelesi oluşturur. Lozan konferansında bu mübadele Türkiye ve Yunanistan arasındaki en büyük meselelerden biri olmuş ve 30 Ocak 1923 yılında imzalanan Türk Yunan Haklarının Mübadelesine ilişkin sözleşme ile karara bağlanmıştır. Sözleşmenin 1. Maddesi uyarınca, Türkiye'de bulunan Ortodoks Rumları, Yunanistan'da bulunan Müslüman Yunan Uyrukları, 1 Mayıs 1923 tarihinden itibaren zorunlu göçe tabi tutulacaklar ve göç edenler Türk ve Yunan makamlarının izni olmadıkça geldikleri ülkelere yerleşmek amacıyla geri dönemeyeceklerini belirten Buzdağlıoğlu bu sözleşme uyarınca, yaklaşık olarak 350.000 Müslüman Türk ve 200.000 Hristiyan Rum'un zorunlu göçe tabi tutulduğunu söyler (2014).

Türkiye günümüze kadar çeşitli zamanlarda farklı yerlerden göçler almış ve halen de almaya devam etmektedir. Bu alınan göçleri ve göçlerin tarihlerini kısaca şu şekilde isimlendirebiliriz.

- “1924-1936-1954 yıllarını kapsayan dönemlerde Yugoslavya-Makedonya'dan gelen göçler
- 1925-1949-195-1968-1979-1989 yıllarını kapsayan dönemlerde Bulgaristan'dan gelen göçler
- 1923-1949 yılları arasında Romanya'dan gelen göçler
- 1923-1945 Balkanlar'dan gelen göçler
- 1950 Doğu Türkistan'dan gelen göçler
- 1979 İran'dan gelen göçler
- 1980-1982 Afganistan'dan gelen göçler
- 1988 Kuzey Irak'tan gelen göçler
- 1992-1998 Bosna'dan gelen göçler
- 1999 Kosova'dan gelen göçler

- 2001 Makedonya'dan gelen göçler
- 1945-1951-1953-1967 yıllarını kapsayan dönemlerde Suriye'den göçler yaşanmıştır”(T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2015).

2011 yılında Suriye’de başlayan iç karışıklıkların büyüyerek iç savaşa dönmesi sonucunda Türkiye’ye çok sayıda göç yaşanmıştır. Cumhuriyet döneminin en büyük göç dalgasını oluşturan Suriye göçü günümüze kadar devam etmiştir. Bu çalışmanın konusunu oluşturan 2011’den sonra yaşanan Suriye göçü ve bu göçün süreci, Türkiye’nin aldığı diğer göçlere göre daha detaylı aktarılacaktır.

1.1.3. 2011 Suriye İç Savaşı Sonucu Türkiye’ye Gelen Göç Dalgası

İnsanlığın var olmasıyla başlayan savaşın, sebepleri, şekli, amaç ve boyutları zaman içinde değişse de sonuçları ölüm ve göç gibi hep aynı olmuştur. Benzer sebeplerle ve küçük hareketlerle Orta Doğu ülkelerinden Tunus’ta başlayan eylemler bir sonraki ülkeler için önderlik etmiştir. Tunus’taki protestoların etkisi Arap ülkelerinde büyük yankılar uyandırmıştır. Sırasıyla Cezayir, Lübnan, Ürdün, Moritanya, Sudan, Yemen ve Suudi Arabistan’da görülen nispeten küçük çaptaki protestoların, hükümetlerde yapılan değişiklikler ve bazı reform kararlarıyla yatıştırıldığını belirten Arat, Yemen hariç bu ülkelerdeki gösterilerde birkaç kişinin hayatını kaybettiğini ancak Yemen’de ölenlerin sayısının 2 bini bulduğunu dile getirir (2016: 391).

Orta Doğu’daki ülkelerin birbirinden etkilenmesi sonucu bu ülkelerde birçok olay yaşandı. Bu olayların yaşandığı en son ülkelerden biri Suriye oldu. Diğer ülkelere göre Suriye’de yaşananların süresi, sonuçları ve göç dalgaları çok daha büyük oldu. “ Suriye’de 15 Mart 2011’de başlayan rejim karşıtı gösterilerin kısa zamanda ciddi çatışmalara ve ardından da bir iç savaşa dönüşmesi ile birlikte bu ülkeden komşu ülkelere ciddi ve dramatik bir insan kaçıışı yaşanmaya başladı” (Erdoğan, Şubat 2005: 1). Yola çıkmadan yakınlarını çatışmalarda kaybeden insanlar, yolda da birçok sevdiklerinin ölümlerine şahit olarak başka ülkelere sığınmacı oldular.

“Suriye’de giderek artan şiddet, El Kaide ve Işid gibi acımasız kanlı terörist örgütlerin de devreye girmesiyle, 2014 yılı sonu itibarıyla 200 binden fazla can kaybına, 7 milyon kişinin kendi ülkesinde yersiz-yurtsuz göçebe durumuna düşmesine ve 5 milyonu aşan Suriyelinin komşu ülkelere sığınmasına yol açtı. Vehametini giderek arttıran bir trajedi ile karşı karşıya kalan Suriyelilerin çoğunun ailesinden birileri ya öldü, ya da esir alındı. Çareyi

evlerini barklarını terk ederek kaçmakta bulun Suriyeliler arabalarla, eşek ve katır sırtlarında, çoğu zamanda yaya olarak, akın akın komşu ülkelere geçmeye başladılar” (Arat, 2016: 392-393).

Suriye'nin kuzeyinde yer alan Türkiye'ye çok yoğun bir göç başladı. Türkiye, en uzun kara sınırı komşusu olan Suriye'ye, burada yaşanan ilk çatışmalardan itibaren kapılarını açtı.

İlk gelenlerin, 2011 Nisan ayının son günü Hatay'ın Yayladağı ilçesi merkezine yakın Harabjoz ve çevresindeki bazı köylerde yaşayan 252 Kürt kökenli Suriye vatandaşı olduğunu belirten Arat, Güveççi köyü yakınındaki tel örgüyü aşarak Türkiye'ye geçiş sağlayan Suriyelilerin Yayladağı'ndaki spor tesisinde geçici misafir edilerek ifadeleri alındığında, bin kişilik bir grubun daha Türkiye sınırına doğru yola çıktığı haberiyle afet merkezlerinin alarm durumuna geçirilmesi ile Yayladağı'nda çadır kent kurulmaya başlandığını ifade eder (2016: 393).

Suriye'de hızını arttırarak durmayan çatışmalar ve Türkiye'nin bu süreçte çatışmadan kaçan sivillere uyguladığı politika sonucu çok kısa bir süre içinde sınırı geçen insan sayısında ciddi artışlar yaşandı. 15 Aralık 2011- 15 Mart 2012 döneminde günde ortalama 96 Suriyeli mülteci gelirken, 2012 Nisan başından itibaren günlük ortalama sığınmacı sayısının 707 kişiye çıktığını ifade eden Arat; İdlib, Deyrizor, Hama, Humus, Şam, ve Lazkiye'de protestoların kesilmeyerek, aksine daha da büyüdüğünü, buna karşılık Suriye askerlerinin tank destekli operasyonlarında yüzlerce insanın öldüğünü, çaresiz kalan halkın çoğunluğunun kurtuluşu komşu ülkelere sığınmakta bulunduğunu söyler (2016: 393-394).

Suriye'de iç savaşın başlamasıyla oluşan göç dalgasından günümüze kadar geçen süreçte farklı zaman aralıklarında ve farklı sayılarda Suriyeli mülteciler Türkiye'nin çoğunlukla güney şehirlerinde oluşturulan kamplara yerleştirilerek ve zaman zaman da gönüllü olarak geri dönenlere yardımcı olunmuştur. Günümüzde Türkiye'de bulunan Suriyeli sayısı resmi rakamları şu şekildedir.

“ İç işleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 11 Nisan 2019 tarihi itibarıyla Türkiye'deki biyometrik verileriyle kayıt altına alınan geçici koruma altındaki Suriyeli sayısını açıkladı. Açıklamaya göre 30 bin 305 kişi azalarak toplam 3 milyon 621 bin 330 kişi oldu. Bu kişilerin 1 milyon 962 bin 966'sı erkeklerden, 1 milyon 658 bin 364'ü ise kadınlardan oluşuyor” (Mülteciler Derneği, 2019).

Yaşanan ve yaşanmaya devam eden bu süreç hem mülteciler açısından hem de yerleştirildikleri bölge vatandaşları açısından zaman

zaman çeşitli sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu savaş ve göç sürecinin sonucunda yaşanan psikolojik durum ve bulunulan ülkeye uyumda şüphesiz ki en çok zorluğu yaşayan çocuklar olmuştur.

1.2. Göçün Etkileri

Göç türleri arasında özellikle bir ülkeden başka bir ülkeye savaş gibi nedenlerden dolayı zorunlu göçe maruz kalmış kişiler, geride bıraktıkları ülkelerinde yaşadıkları sorunlardan kurtulurken gittikleri ülkede karşılaşacakları problemlerle başa çıkmak zorunda kalacaklardır. Göç eden kişilerin, geride bıraktıkları ülkeleri açısından ortaya çıkabilecek sorunlar olabileceği gibi mültecileri en çok ilgilendiren mesele yaşamlarını sürdürecekleri ülkede karşılaşacakları problemlerdir. Geri dönme umutları çok az olan bu kişiler gittikleri ülkelerden zamanla başka ülkelere geçiş sağlasalar da genellikle ilk gittikleri ülkede kalmaktadırlar.

“...göçmenlerin gittikleri yerde iki temel ihtiyaçları olduğunu ve bu davranışlarına yön veren güdülerin bunların giderilmesine yöneldiğini söylemek yanlış olmaz: birincisi iş sahibi olmak, ikincisi kültürel yönden kabul görme. Sonuç olarak diyebiliriz ki göçmenler buldukları ülkede daha iyi yaşam koşullarına sahip olabilmek adına sürekli bir arayış içerisindeyler. Bu, bazen o topluma tamamen uyum sağlama şeklinde gerçekleşirken, bazen de kendi etnik grubuna daha sıkı bağlanmak şeklinde gerçekleşmektedir” (Yılmaz, 2014).

1.2.1. Göç Sonrası Ortaya Çıkan Sorunlar

Göç edilen ülkede bulunan göçe maruz kalmış kişiler, ülkelerine geri dönememeleri durumunda üçüncü bir ülkeye de geçemeyip ilk geldikleri ülkede kalarak yerleşme durumunda kalabilmektedirler. Yerleşme söz konusu olmasa dahi yaşayacakları bu süreçte çok çeşitli problemlerle karşı karşıya kalabilirler. Bu sorunların başında sağlık problemleri gelmektedir. Bunların yanı sıra eğitim, istihdam, psikolojik durumlar, konut, aile içi problemler, kültürel uyum gibi sorunlar yer alır.

1.2.2. Göç Sonrası Yaşanılan Sağlık Problemleri

Savaştan kaçan insanlar çatışma sırasında, göç yolunda ya da sığındıkları ülkede çeşitli sağlık sorunlarıyla karşılaşılırlar. Beden sağlığının yanı sıra ruh sağlığı ile ilgili de problemler görülebilir. Savaş ve göç sırasında beslenme sorunları ve kalabalık kitle hareketleri sonucu bulaşıcı hastalıklara maruz kalabilirler. Terk edilen ülkede olumsuz koşullardan dolayı yeterli sağlık hizmeti alamayan kişiler gittikleri

ülkelerde de sağlık hizmeti alma konusunda farklı sebeplerden dolayı sorun yaşayabilirler. Suriye savaşının başladığı ve savaştan kaçanların Türkiye'ye ilk gelmeye başladığı günden beri savaş mağdurlarına sağlık hizmeti sunulmaktadır.

“Başbakan yardımcısı Beşir Atalay'ın 23 Ağustos 2014'de yaptığı açıklamaya göre Suriyelilere verilen poliklinik hizmet sayısı 5,4 milyon kişiye ulaşmıştır. İlk girişlerin olduğu 29 Nisan 2011'den 17 Temmuz 2014'e kadar geçen sürede 1.162 gün bulunmaktadır. 5,4 milyon poliklinik hizmeti, günde ortalama 4,674 poliklinik hizmetine denk gelmektedir. Yine aynı hesaplama üzerinden, Türkiye'deki Suriyelilerin sadece %15'inin yaşadığı kamplarda günde ortalama 16,6 Suriyeli bebeğin Türkiye'de doğduğu anlaşılmaktadır. Buradan hareketle Türkiye'de kamp içi ve kamp dışında toplamda günde ortalama 80 Suriyeli çocuğun Türkiye'de dünyaya geldiği, toplamda da 60 bini aşkın Türkiye doğumlu Suriyeli bebek doğduğu tahmin edilebilir” (Erdoğan, 2015: 91).

Bu rakamlar ise günümüze kadar daha da artış göstermiştir. Yoğun göçlerin göç alan bölgelerde sağlık kuruluşlarının yetersiz kalmasına neden olduğundan, bu durum sağlık hizmeti almakta zorlanan bölge halkının tepki vermesine sebep olabilmektedir. Yaşanılan bu sorunlar bölge halkı tarafından Suriyelilerin toplumsal kabulünü olumsuz etkilemektedir. Toplumsal kabulde yaşanan problemler ise başka problemleri beraberinde getirmektedir.

1.2.3. Göç Sonrası Yaşanılan Eğitim Problemleri

Türkiye'de bulunan yabancılarla ilgili eğitim düzenlemeleri Milli Eğitim Bakanlığınca 222 sayılı Eğitim Öğretim Kanununda yer almaktadır. Bu kanun şartlarını taşıyan her çocuk eğitim öğretimden yararlanır. Eğitim hakkından yararlanılmaya çalışılırken bir takım sorunlar ile karşılaşmaktadır. Savaş ortamından ayrılırken kişi birçok eşyasını geride bırakmaktadır. Geldiği ülkede eğitim durumu gösterir bir belgeye sahip olmadığından sorun yaşayan bireyler bir eğitim kurumuna kayıt yaptırsa da bir süre sonra başka bir ülkeye geçiş sağlaması ile diplomasını alamamaktadır. Resmi kurumlardan geçici kimlik numarası olmayan kişiler de bir eğitim kurumuna kayıt yaptıramamaktadır. Eğitim kurumlarına iltica başvurusu sahibi ailelerin çocuklarının kayıt yaptırması için diğer sağlık vs kurumlarındaki gibi 'geçici kimlik numarası' gerektiğinden bu numaranın olmaması durumunda kayıtların gerçekleşmediğini, okula gidememe sorununun tezahür ettiğini belirten Korkut, geçici kimlik numarasının da ikamet tezkeresi edinildiği zaman verildiğini ve çok sayıda iltica başvuru sahibinin bu ikamet tezkeresi harcını

ödeyemediği için alamadığı göz önünde bulundurulursa, eğitimde devamlılık açısından bunun ciddi bir sorun teşkil ettiğini dile getirir (2010: 93).

Bu sorunların yanı sıra eğitim içeriğinden dolayı uyum sorunu yaşanmaktadır. Ülkelerin eğitim içerikleri birbiri ile uyuşmadığı durumlarda seviye farklılıkları ortaya çıkabilmektedir. Öğretmenler ve öğrenciler arasında yaşanan en büyük problem ise dil konusundadır.

Sığınmacılar ve mültecilerden eğitim çağında olup eğitime devam edecek kişilerin okula devam için önce Türkçeyi öğrenmelerinin gerektiğini belirten Korkut, hem müfredatı izleme hem de anlayabilme açısından önce Türkçe bilmenin önemli olduğunu çok sayıda sığınmacının/mültecinin eğitime devam etse de Türkçeyi az bilmesinden ötürü etkili ve verimli bir süreç geçiremediğini aynı şekilde Türkçe kurslarının da çeşitli sorunlar ihtiva ettiğini dile getirmektedir (2010: 94).

Mülteci çocukların buldukları ortama uyumunu kolaylaştırması amacıyla bölge halkı çocuklarıyla birlikte eğitim görmesinin olumlu yanlarının olabileceği gibi bu durum problemlere de sebep olabilmektedir. Özellikle az Türkçe bilmelerinden de kaynaklanan iletişim problemi mülteci çocukların öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla iletişimini zorlaştırmaktadır. Bunun sonucunda çocuk kendi dilini kullanan diğer mülteci çocuklarla gruplaşmalar yaşamaktadır.

1.2.4. Göçün Mülteciler Üzerindeki Psikolojik Etkileri

Göç etmek zorunda kalan insanların göç öncesi ülkelerinde yaşamış olabilecekleri siyasi, ekonomik ya da şiddet gibi sorunlar ile göç sırasında karşılaşabilecekleri problemler ve ardından göç ettikleri ülkede maruz kalacakları durumlar psikolojik sorunlar yaşamalarına sebep olabilmektedir. “ Sığınmacıların birçoğunda ruhsal bozukluklar olarak bunaltı, depresyon, psikosomatik belirtiler, uyku düzensizliği, dikkat eksikliği, intihar, agorafobi, ve travma sonrası stres bozukluğu görüldüğü belirtilmiştir” (Bekaroğlu ve Demirbaş, 2013).

Çeşitli ölümler, tecavüzler, açlık, hastalık, şiddet gibi problemlerle dolu olan bu zorlu sürece üç farklı bölümde bakılabilir.

Sığınmacılarda ruh sağlığını olumsuz etkileyen risk etmenlerinin göç öncesi, göç sırası ve göç sonrası diye incelenebileceğini dile getiren Bekaroğlu ve Demirtaş, çoğu sığınmacının ruh sağlığını olumsuz etkileyecek göç öncesi (travmatik yaşantılar

ve geçmiş kayıplar gibi) ve göç sonrası (geldiği ülkede karşılaştığı zorluklar gibi) çoklu travmalara maruz kaldığını ifade eder (2013).

Göç için yaşanan bu üç süreçte de mülteciler, geride çeşitli hikâyeler bırakırken, yaşadıkları zamanda da yeni bir hikâyenin içinde olup, gelecekte de kendilerini iyi ya da kötü yaşanacak olayların içinde bulacaklardır. Yaşanılan ya da yaşanılacak bu süreçler bedensel zarardan ziyade psikolojik zararlar bırakmaktadır. Bedensel ve psikolojik durumlardan en fazla etkilenen, şüphesiz ki savunmasız olan çocuklardır.

“ Öykülerinde, evlerine roketin, bombanın düştüğü de arabalarının tarandığı, bombalı saldırı da yer alıyor. Camide, çarşıda, sokakta bomba atılarak, silahlı saldırıya maruz kalarak yaralandıkları, ölenlerin oldukları aktarılıyor. Kaçış nedenleri arasında, 10-12 yaş arası kız çocuklarının kaçırılması, erkek çocukların ‘o güçlere’ katılmaları ya da fidye almak için kaçırılması iddiaları da yer alıyor. Özellikle eşleri ölen kadınlar kaçmak zorunda kalıyor. Çünkü sahipsiz kadına cinsel istismar veya başka türlü zorluklar yaşatılıyor. Evleri basılanlar genelde tacize ya da tecavüze uğruyorlar. Ağır travmatik yaşantılar içinde, çocukların odaya kilitleyerek ya da çocukların gözleri önünde anneye babaya saldırı ya da taciz/tecavüz yer aldığı anlatılıyor” (Başbuğ ve Yiğit, 2016).

2. ÇOCUK RESİMLERİ

2. 1. Çocuk Resimleri

Resim, bireyin anlama ve anlatma çabasıdır. İçinde yaşadığı karmaşıklığı düzenleyip açıklama ya da düzene başkaldırma kaygısıdır. Küçüklükten büyüklüğe zihinsel gelişimin göstergesidir. Özellikle küçük yaşlarda güçlü bir iletişim dili olan resim, bize çocuğun büyüme süreci ve iç dünyasında yaşadıkları hakkında önemli bilgiler verir. Resimlerin iyi analiz edilmesi çocukların gelişimlerini ayrıntılarıyla gösterir.

Çocuk resmi nedir ve ne gibi anlamları içerisinde gizler? Çocuk resimleri ileriki yaşlarda yapılan resimlerin ilk aşamaları mıdır yoksa bütünüyle ele alınması gereken bir süreç midir? Çocuk nasıl resim yapar ve süreç nasıl gelişir?

Belirli yaşlarda kendiliğinden ortaya çıkan karalamalarla başlayan çocuk resimleri zamanla temsili biçimlere dönüşür. Detaylı incelenecek olunursa bu temsili biçimlerin görünenden çok daha fazla şey anlattığı gözlemlenir.

“Çocuk, resmi öğrenerek değil, kendiliğinden yani resim belleğinden yararlanarak yapıyor ve çocuğa özgü bir teknik kullanıyor. Bu nedenle de yaptıkları çocukça oluyor. Onun için biz de onlara çocuk resmi diyoruz. Çocuk resimleri yalnız çocukların içinde yaşadıkları topluma uyma yeteneklerini ortaya koymakla kalmaz, onların araya sıkıştırdıkları duygu ve düşüncelerini de yansıtır. Ayrıca yetişkin sanatçı gibi çocuk da çalışmalarından etkilenmek ve böylece yaptığını yaşamak ister. Resim yapma çabası çocuğun yaratma ihtiyacını karşılıyor ve izlenimlerini yeniden yaşama olanağı veriyor. Resmin çocuk için doğal bir anlatım aracı olmasının nedenlerinden biri çocuk psikolojisinin biçimi somutlaştırma özelliği taşımasıdır” (Ekici, 2008: 17).

Bütün çocuklar yalnızca karalamalar şeklinde de olsa resim yapar. Belirli bir kas olgunluğuna eriştikten sonra her çocuğun kâğıt üzerinde bir takım çizgi ve figür denemelerinde bulunduğunu belirten Yavuzer, bireysel zekâ ve kişilik faktörlerinin yanı sıra, çocuğun çevre ile olan etkileşiminin ve günlük deneyimlerinin bir çocuğun çizgisini başka bir çocuğun çizgisinden farklı kılan başlıca etmenler olduğunu ifade eder (2000: 12).

Böylece her çocuğun çevrede olan bitenden etkilenerek onu resimlerine yansıttığını aslında bize söylemediklerini ya da söyleyemediklerini resimlerinden çizgileri ve renkleri aracılığı ile anlayabileceğimizi söyler.

“Çizme boyama inşa etme gibi etkinlikler karmaşık süreçlerden oluşur. Çocuk bu çabaları sırasında çeşitli öğeleri birleştirerek anlamlı bir bütün

oluşturur, böylelikle deneyim kazanır. Seçme, yorumlama ve yenileme bu etkinliklerde dikkati çeken diğer işlemlerdir. Resim faaliyeti sırasında birey, konu seçimi ve yorumlamasıyla bize salt bir resim örneği vermemekte, resimden öte bilgilerde sunmaktadır. Çocuk bize resimleriyle adeta kendinden bir parça yansıtmakta, olaylar hakkındaki duygu, düşünce ve görüş biçimlerini dile getirmektedir” (Yavuzer,2000: 12-13).

Çocuklar çevresinde gözlemediği olayları ve nesnelere temsili şekil ve renklerle resmederler. Her çocuk yaşadığı çevreye ve olaylara göre şekillenir. Çocuk resimleri doğru yorumlandığı sürece onların yaşadıklarını ve duygularını anlamamız kolaylaşır. Çocuk resimlerine olan ilgi 1885’li yıllarda artmıştır. Bu dönemlerde çocuk resimleri sınıflandırılmaya çalışılmıştır.

2.1.1. Çocuk Resimlerinin Özellikleri

Çocuklar, birbirlerinden farklı olsalar da belirli dönemlerde bedensel ve zihinsel büyümeden kaynaklanan benzer özellikler gösterirler. Bu özelliklere kısaca şu şekilde değinebiliriz.

2.1.2. Tamamlama Özelliği

Özellikleri aynı yaş grubu içindeki çocukların çizimlerinde resminin konusunu oluşturan öğelere benmerkezci bir bakış açısı ile yaklaştıklarını belirten Artut, her olayı ve konuyu kendi görüş açılarıyla değerlendirdiklerini, içgüdüsel etkilerin görüldüğünü, varlıkları gördüklerinden daha çok, bildikleri ya da düşündükleri gibi çizdiklerini ifade eder (2004: 215).

Çocuklar benmerkezci dönemlerinin de etkisiyle nesnelere ve olayları bütün olarak düşünüp çizdikleri nesneyi her açıdan aynı anda gösterirler. Bu, çocuğun dünyaya bakışı ile ilgilidir. Çocuğun bir bitki çizerken bitkinin toprak altında kalan köklerini de çizmesi bu dönem çocukları için bilindik örneklerdendir.

2.1.3. Saydam Resimler

Saydam resimler, çocukların düşündükleri ve çizmek istedikleri konuyu bir bütün olarak yüzeye aktarmalarıdır. Konuyu tüm detaylarıyla, görünmeyen yerleriyle de düşünüp şeffafmış gibi göstererek resmetmeleridir. Bunu yaparken çocuk görünmeyen yerlerin varlığını bilir, fakat göremez; ama onu da resimlerinde görünür kılar. Annesi hamile olan çocuk, annesini çizerken annesinin karın bölgesinde bebeği de çizmesi çocuğun saydamlık özelliğini kullandığını gösterir.

“Çocuk algıladığı biçimde tüm konunun detaylarını bir bütünlük ve şeffaflık içinde göstermeye çalışır. Mekân kavramının karmaşık olduğu

durumlarda ortaya çıkan bu özellikte alıştığı şekillerle yetinmemektedir. En belirgin örnekler arasında denizin dibi, yerin altı veya bir evin dıştan, camdan bir fanus gibi, içindeki eşyaların ayrıntılı bir biçimde betimlenmesidir” (Artut, 2004: 215).

2.1.4. Boy Hiyerarşisi

Sürekli olarak etkileşimde bulunduğu çevreye anlamlar yükleyen çocuk bu anlamları önem sırasına göre resimlerine yerleştirir. Minyatür resimlerde nakkaşın perspektif kurallarını yok sayarak kişileri önem sırasına göre büyük ve detaylı olarak resmetmesi gibi çocuk da önemli bulduğu kişi ya da nesneyi daha iyi görüneceğini düşündüğünden resmin merkezine diğerlerinden daha büyük ve detaylı olarak çizer.

Çocuk, resimlerinde kendisini ilgilendiren, düşündüren, duygulandıran, önem taşıyan faktörler daima öncelik taşır. Örneğin kendisini heyecanlandıran bir kahramanı, resim kâğıdının tam ortasında yer vererek görkemli, canlı bir şekilde çizer ve boyar. Örneğin; Ali, çok iyi elma ağacına turmanır resminde elmaların hiçbir anlamı yoktur bundan dolayı resmin içinde yer almaz. Veya konu bir sınıf içi resmidir. Ayşe, öğretmenin giysisine hayrandır. Resminde giysisinin ayrıntılarını işler, aynı konuyu işleyen diğer çocukların resimlerindeki nesnel sunum görülmez. Aksine sevdiklerini, sevmediklerini, kendi iç dünyasındaki duygusal bağları ve kendini kuşatan dünyayı betimler (Artut, 2004: 214-215).

Çocuk yaptığı resimlerde önemsemediği kişileri önemsediklerine göre daha küçük, kâğıdın kenarlarında ya da boyanmamış olarak bırakabilir. Çocuğun resimlerine bakarak çizimlerdeki büyüklük- küçüklük, merkeze alma ya da merkezden uzaklaştırma durumuna göre çizdiği kişiler hakkında yorumda bulunulabilir.

2.1.5. Düzleme Özelliği

En çok 5-7 yaş grupları içinde görülen ve mekân kavramının temelini oluşturan bu özellikte çocuğun resmini yaptığı yüzeye uydurmaya çalıştığını ifade eden Artut, nesnenin görüldüğü gibi değil, görülmesi gerektiği biçimde algılanıp, çizme çabasının söz konusu olduğu ve düz bir yüzeydeki resimlerin düz olarak yapılır mantığı içinde bulunduğunu belirtir (2004: 251).

Anlatmak istediklerini yüzeye uydurmaya çalışan çocuk bir masanın dört ayağını da resminde gösterir ya da masa etrafında olan kişilerin hepsini karşıdan görüyormuş gibi çizer. Bu şekilde yaptığı resimlerde resmi kendi ekseni etrafında döndürerek çizer.

2.2. Çocuk Resimlerinin Gelişim Evreleri

Çocuk resimlerini bir süreç içinde inceleyince çocukların belirli yaşlarda benzer çizgi, biçim ve kâğıt kullanımı sergiledikleri gözlenir. Bedensel ve zihinsel açıdan sürekli değişim ve gelişim gösteren çocuk sanatsal açıdan da bir gelişim gösterir. Zamanı gelince emekleyip sonra yürüyen çocuk gibi her çocuk çizgiler çizip zamanla çizgileri anlamlı sembollere dönüştürerek resim yapar. Dünyanın her yerinde bedensel gelişimini çevresel algısıyla bütünleştiren çocuğun çizgileri günden güne benzer bir şekilde gelişir.

“Bu çizgilerin bir sistem oluşturacak kadar benzerlik göstermesinin nedeni, çocukların aynı yaşlarda aşağı yukarı benzer ortamlarda, benzer ussal malzeme ile karşılaşmalarıdır. Çocuklar bu malzemeleri belirli amaçlar işleyerek ve yine benzer beceriler kullanarak resimlerine aktarırlar. Bir başka deyişle, çocuklar büyürken karşılaştıkları kimi sorunların çözümünde, bu sorunlar görsel, kassal, psikolojik, toplumsal olabilir, kimi ussal süreçleri kullanırlar. Konuşma ve günümüzde olduğu gibi resimlerde de erken ya da geç her çocuk benzer sorunlara benzer çözümler bulur. Bu nedenle çocuk resimleri ortak karakteristikler gösterir” (Kırıçoğlu, 2005: 73).

Çocukların gelişim düzeylerine göre yaptıkları resimlerin içeriği de değişir. Her aşama bir sonraki aşamaya göre daha detaylı olur. Çok genel bir yargıda bulunacak olursak çocukların büyüdükçe resimlerinin daha ayrıntılı, daha oranlı, daha gerçekçi olduğunu dile getiren Yavuzer, bununla birlikte resimlerin gelişmesi açısından her evrede çocukların yaptıkları resimleri niteleyen bazı çarpıcı ve çok ayırıcı özelliklerin bulunduğunu, ayrıca çocuk resimlerindeki gelişimin beş evrede ele alınabileceğini ifade eder (2014: 31). Bu belirtilen evreler ise şunlardır.

1. Karalama dönemi (2-4 yaş)
2. Şema öncesi dönem(4-7 yaş)
3. Şematik dönem (7-9 yaş)
4. Gerçekçilik (gruplaşma) dönemi (9-12 yaş)
5. Görünümde doğalcılık dönemi (12-14 yaş)

2.2.1. Karalama Evresi (2-4 Yaş)

Çocuklardaki bedensel ve duyuşsal gelişim dünyanın her yerinde aşağı yukarı benzer yaşlarda aynı sırayı takip eder. Çevreden edindiği etkileşimin de etkisiyle gelişim aşamalarını yaşayan çocuk, somuttan soyuta, genelden özele gibi aşamalarla

gelişirken zihinsel sürecine göre de birikimlerini herhangi bir anlatım biçimi ile dışa aktarır. Bu aktarımlarındaki ilk süreç 2-4 yaşını kapsayan karalama evresidir

“Çocuk gelişiminde artistik üretimin ilk evresi, çizgilerle başlar. Karalama veya çiziktirme (Scribbling) ilk önce keşfetme, yeni malzemeler ve düşüncelerle denemelerin genel bir evresini tanımlar. Tarih öncesi (Paleolitik) dönemden beri gerçekte çizgiler bütün sanatsal, betimlemelerin temelini oluşturur” (Artut ,2004:196).

Parmak kasları kalemi tutabilecek düzeye gelen çocuk, kâğıt üzerine yaptığı gelişigüzel bir takım karalamalar ile ilk dönem olan karalama evresini başlatmış olur. Çocukta bu, yaklaşık olarak doğumunun 18. ayında ortaya çıkar ve 48. aya kadar devam eder. Normal gelişim süreci yaşayan her çocuğun içgüdüsel olarak ilk eylemleri kontrolsüz karalamalardır. Olaylara karşı dikkat süresi kısa olan çocuk, karalamalarını sınır kavramı olmadan yüzeyin her yerine yapabilir. 1,5 yaşındaki çocuk, kendisine gösterilen resimlere ilgi duyarak çeşitli boylarla renkleri üst üste ya da yan yana gelebilecek şekilde boyamalar yapar.

Bir buçuk yaşlarında eline kalem verilen çocuk yüzeye bazı vurmalar yaparak izler çıkarır. Bu izleri fark eden çocuk yüzey üzerinde elini sağa sola kaydırarak çeşitli kas hareketleri ile karalamalar yapar. Bu ilk çizgi izleri çocuğun ilk başarısıdır. Eline aldığı kalemlerle kol hareketleri ile çizgiler oluşturan çocuk bazen iki elini de kalemi tutmak için kullanabilir. Sağa sola giden çizgiler zamanla yay şeklini almaya başlar. Kas gelişimine bağlı hareketler ve sonucunda oluşan çizgi biçimleri bir süre tekrarlar ardından yeni hareketlerle yeni şekillere dönüşür. Tekrarlanan bazı çizgiler değişik büyüklüklerde kullanılabilir. Çocuk yuvarlak oluşturmayı keşfedene kadar farklı şekillerde çizgiler çizer.

“Kellogg karalamalardan yuvarlağın keşfine kadar olan evrede 20 kadar şekil saptar. Bunlar: noktalar, dikeyler, yataylar, çapraz çizgiler, zigzaglar, yaylar, karmaşık yaylar, yılanvari çizgiler, birbirini kesmeyen yuvarlaklar ve sonuçta yuvarlaktır. Şekilleri, birleşen şekiller onları da toplanmalar izler. Kellogga göre birleşen şekiller arasında en anlamlı olanı yuvarlak içine yerleştirilmiş çapraz iki çizgiden oluşan şekildir. Buna “mandala” adı verilir. Mandala çocukların karalamalarında daha sonra birçok şeye dönüşecek olan bir anlamda tema şekildir” (Kırıoğlu, 2005: 77).

Ortalama 2 yılı kapsayan karalama dönemi kendi içinde de bazı gruplamalara ayrılır. Eğitimciler tarafından üç gruba ayrılan bu dönemler şu şekilde sıralanmıştır:

1. Kontrolsüz karalamalar
2. Kontrollü, isimlendirilen karalamalar
3. Bir rahatsızlığı dile getiren karalamalar ya da çizgilerdir.

Kontrolsüz karalama döneminde olan çocuk, el ve parmak kasları kalemi düzgün bir şekilde kavrayacak kadar gelişmediğinden tüm koluyla karalamalar yapar ve kâğıt üzerine kalemin gelişigüzel izlerini çıkarır. Geniş yüzeyi kaplayan ve tekrarlardan oluşan bu çizgiler bir ifadeyi anlatan amaca hizmet etmez. El göz koordinasyonunun gelişmesiyle kontrollü çizgilere sahip olmaya başlayan çocuk yaptığı bu eylemden haz duymaya başlar.

Çocukların çoğunun bu tür karalamaları büyük bir coşku ile yaptıklarını çünkü onlar için görme ve hareketle ilgili gelişim arasındaki koordinasyonun başarı açısından büyük önem taşıdığını ifade eden Yavuzer, göz el koordinasyonunun görüldüğü bu kontrollü karalamalarda çocuğun yeni hareketlerinden, yeni uyarımları keşfetmeye, keşfettikçe haz duymaya başladığını belirtir (Yavuzer, 2014: 34).

Karalamalara devam eden çocuk bir süre çizgilerine bir yorum getirmez ama etrafındaki nesnelere çizgileri arasında bir benzerlik yakalayınca onları anlamlandırmaya başlar. Anlamlandırmalarını yorumlamaya ve çizdikleri üzerinde konuşmaya başlar. Bir çocuk çizgilerinde bir kelebeği anlatırken bir başka çocuk aynı çizgileri evi olarak anlatabilir. Böylelikle çocuk resim üretmeye başlamış olur.

Çizdikleriyle objeler arasında yeterli benzerliği yakalayamadığını fark eden çocuk birkaç küçük ekleme yaparak bu sorunu da çözmüş olur. Bu şekilde resim adına ilk evresini tamamlamış olur. Genel olarak baktığımız zaman karalama döneminin özellikleri şu şekildedir.

- “3 yaş çocuğun çizgilerinde belirli bir karakter olmamakla beraber anlamsız, omuzdan hareketli, kuvvetli, sağdan sola doğrudur.
- Çizgiler düzensiz fakat şekilsel amaçlı ve dikkat merkezlidir.
- Denetimsel, hatları belli olmayan kısa süreli, spontane boyamalar yaptığı gözlemlenir.
- Renk kavramı yoktur, renkleri kısa fırça darbeleriyle kullanırlar.
- 4 yaş çocuğunun artık görsel kontrolü gelişmeye başlamıştır. İnsan figürü çiziminde detaylar çizmeye başlar (eller, kulaklar, saç, ağız ve diş)” (Dilci, 2017: 69).

2.2.2. Şema Öncesi Dönem (4 -7 Yaş)

Değişen yaş ile karalamalar anlamlı biçimlere dönüşmeye başlar. Detay içermeyen çizimler artık detaylanmaya başlar. Dört yaşındaki çocuk, tanınabilecek şekiller çizse de bunların ne anlama geldiğini kesin olarak bilmek güçtür. Beş

yaşında bu çizdikleri nesnelere tanınmaya başlar ve altı yaşlarında çizimlerin bir konusu olmaya başlar.

Çizimlerinde 'çöp adam' diye tanımlanan resimlerin görüldüğü ve bu resimlerde büyükçe yuvarlak bir baş, iki iri veya nokta şeklinde gözler, ağzı ifade eden yatay eğri bir çizgi ve kafadan çıkan kol ve bacakların bu dönemin tipik özellikleri olduğunu belirten Artut, dolayısıyla insan figürlerinin kaba formlar şeklinde sembolik olup vücut oranlarının gerçek dışı olduğunu ifade eder (2004, 202).

Çocuk, resimlerindeki şemaların birbirleri arasındaki ilişkiye bakmaksızın her biri üzerinde çalışır. Eğitim bilimcilerinin bütünden uzaklaşma olarak isimlendirdikleri bu durum çocuğun resimlerinde evden daha büyük çizilmiş bir arı ya da insan figüründen daha büyük çizilmiş bir kelebek olarak gözlemlenebilir. Bu dönemdeki her çocuk çizdiği resmi etrafındaki insanlara gösterme ve resmi onlara anlatma isteği taşır. Bu şekilde çocuğun birçok düşüncesini anlayabiliriz.

Bu dönem resimlerinde renk kullanımına bakıldığında, çocuğun nesnelere kendi renkleriyle değil de daha çok sevdiği renklerle boyadığı gözlemlenir. Eğlenerek yaptıkları boyamalarda çocuk çizgi ile sınır koyduğu nesnelere içini doldurmaya çalışır.

2.2.3. Şematik Dönem (7-9 yaş)

Çevresi ile sürekli olarak etkileşimde bulunan çocuk birçok olayı ya da nesneyi deneyimleyerek öğrenir. Bu deneyimlemelerin sıklığı çocuklarda şema oluşmasını sağlar. Uzun tekrarlar sonrasında elde edilen kavramlar eğitim bilimciler tarafından şema olarak isimlendirilir. Örneğin çocuk çizdiği bir tekerlek için araba diyorsa bu arabayı anlatmak için bu parçanın yeterli olduğunu düşündüğü içindir. Kendini topluma ait hissetmeye başlayan çocuk bu dönemde hızlı bir zihinsel gelişim evresindedir. Nesnelere biçim, renk gibi özelliklerine göre sınıflandırabilir. Okul ile tanışan çocuk yeni bir heyecana başlamış olur. Büyüdüğü vurgulanan çocuk daha sistemli ve kuralların olduğu bir ortama girmiş olur. Kendini bu yeni ortama kabullendirmeye çalışır. Yaşlıları arasında dikkat çekmek, beğenilmek ve büyükler tarafından takdir edilmek isterler. Bu yeni yaşantılar çocuğun resimlerine de yansımaya başlar.

Çocuğun zihinsel gelişiminin, artistik başarısına etkilerinin bu dönemde kendini gösterebildiğini belirten Artut, karalama ve şema devrinde bu tür yeni keşifleri ile kendine olan güveni artan çocuğun renkli çalışmalara geçtiğinde renkleri de aynı anlayış ve biçimlerle tekrarlamasının anlamlı olduğunu ifade eder (2004: 208). Genel olarak bu dönemin özelliklerine baktığımızda kısaca şu şekilde özellikler görülür:

- “Kendine özgü bir insan ve çevre resmi yapar.
- Tekrarlamayla elde edilen güven duygusu görülür.
- Geometrik çizimler uygulanır.
- İnsan resmi, şema denilen, kişiliğe ve deneye dayanan, bir tekrar sonucu elde edilir.
- Vücudun önemli sayılan parçaları abartılır.
- Önemsiz parçalar yok edilir.
- Simgelerin değişimi görülür.
- İlk boşluk anlayışı yer çizgisinde belirir. Toplumla ilişkiye girmesiyle çocuk, çevrenin bir parçası olma bilincine varır.
- Aynı eşyaya aynı rengi koyarak tekrarlardan oluşan bir “renk şeması” oluşturur.
- Bilinçsiz bir biçimde tekrarlamayla oluşan dizayn görülür” (Dilci, 2017: 79).

2.2.4. Gerçekçilik (Gruplaşma) Dönemi (9 -12 Yaş)

Araştırmanın konusunu oluşturan 9 – 12 yaş grubu çocuklarının resimleri yorumlanırken bu dönem çocuk resimlerine özgü sanatsal gelişim özellikleri dikkate alınmıştır.

Bu evre çocukta ergenliğin başlangıç dönemine denk gelir. Ruhsal ve bedensel hızlı değişiklikler yaşanır. Hırçınlık ve başkaldırının hâkim olduğu bir süreci yaşayan çocuğun resimlerinde realist yaklaşımlar hâkimdir. Perspektif, gerçekçi renkler ve oran orantı kavramları netleşir. Bağımsız bir şekilde gördüklerini aktarmak isteyen çocuk bir yandan da doğadaki gerçeklere uyma ve kurallardan dolayı ikileme düşer. Yaptığı resimleri beğenmeyip göstermek istemeyebilir.

Bu yaşlardaki çocuğun, artık toplumun bir üyesi olduğundan haberdar olduğunu ve bu haberdar oluşun çizgilerine yansımaya başladığını İfade eden Yavuzer, çocuğun daha önceki çalışmalarına oranla daha ayrıntılı çizgiler çizdiğini, daha gerçekçi bir yaklaşımda olduğunun gözlenmekte ve bu evrede çocuğun ayrıntıya ilgi duyarken, giderek resimlerini göstermekten hoşlanmadığını belirtmiştir (2000: 65).

Gerçekçiliğin ön plana çıktığı bu dönemde, etrafında gördüğü olayları ve nesnelere birebir yapma kaygısında olan çocuk, yaptığı resimle gerçeklerin benzerliğini yakalayamazsa resmini daha iyi ifade etme kaygısıyla birtakım yazılar yazabilir.

“Çocuğun okuma yazma öğrenmesiyle birlikte resimlerine yazı girer. Resimle anlatım çoğu kez yazı ile desteklenir. Kimi zamanda resim yazılı açıklamada bir yardımcı durumuna gelir. Bunda yazılı ve resimli ders levhalarının ve çizgi romanların etkisi de vardır. Bir başka yönden çocuğun bu yaşta resimle anlatımını yeterli bulmayarak çevresindekilere resimde vermek istediklerini sözle anlatmaya girişmeleri de bu nedenledir. Çocuğun yazı ile birlikte kimi simgeleri, işaretleri de çizgileri arasına yerleştirdiği görülür; yön gösteren yol işareti, banka amblemleri, PTT yazısı gibi” (Kırıçoğlu, 2005: 92).

Bu dönem çocuk resimlerinin konuları da cinsiyetlerine göre şekillenir. Kız çocuklar çiçekler, kelebekler gibi duygusal içerikli konuları resmederken erkek çocuklar otomobiller, dünyayı kurtaran kahramanlar gibi macera içerikli konuları resmederler. Çocuklarda mekân anlayışı oluştuğundan her şey yerli yerinde resmedilir. Nesnelere art arda dizerek perspektifi çizimlerinde kullanırlar. Dönemin genel özellikleri şu şekilde özetlenebilir:

- *“Olaylar, eşyalar ve gerçekler arasında ilişki kurabilme, plan yapabilme yetisi büyük ölçüde gelişmiştir.*
- *Kız ve erkekler arasında cinsiyet farklılığından kaynaklanan konuların seçimi ön plana çıkar.*
- *Perspektif etkileri görülür.*
- *Geometrik çizgilerden uzaklaşmıştır.*
- *Resimlerinde katı gerçekçilik egemendir.*
- *İnsan figürlerinde önemli gelişme cinsiyet ayrımları ile resimlerine yansır.*
- *Renk kavramının geliştiği, renkleri anlam ve amaçlarına uygun olarak tercih ettikleri görülür” (Artut, 2004: 211).*

2.2.5. Görünürde Doğalcılık Dönemi (12-14 Yaş)

Mantık devri de denilen bu evre gençliğe geçişin ilk aşamasıdır. Ruhsal ve belirgin bedensel değişimlerin görüldüğü bu dönem oldukça önemli ve kritik bir dönemdir.

Eğitim bilimciler tarafından “biçimsel işlemler evresi” olarak bilinen bu dönemi Kırıçoğlu (2005, 94) şu şekilde dile getirir. “Kendisi ya da çevresindekilerle ilgili pek çok imgeye, düşünüyeye ve duygulanıma bir yönden anlatımsal bir çıkış yolu arar. Bunu bulduğunda ise bu davranışı sürdürür. Bu yol kimi zaman kendi kendine bulunduğu yoldur.” Sorgulamanın arttığı bu dönemde, hem kendine hem de etrafındaki kişi, olay ve düşüncelere eleştiri başlar.

“Bu yaştan sonra genç mantık çağına girmiş sayılır. Dünya olaylarını, çevresinde olup biteni, yalnız somut değil soyut düşünceleri toplayıp biriktirip

kavramlaştırıp öğrenir. Bunu kendi yorumuyla dışarı yansıtabilir. Hem kendi çalışmalarına, hem de başkalarının yapıtlarına karşı eleştirel davranış gelişir. Kişisel ve toplumsal değerlere ilgi artar. Bu evrede başat olan davranış bireysel kimliği bulmak ve anlatımlarda öznelliği yakalamaktır” (Kırıçoğlu, 2005: 96).

Daha özenli ve dikkatli çizim yapan çocuk renk seçimlerinde de duygusal anları için özel renkler tercih edebilir. Yetişkinler gibi çizme kaygısı taşıdıklarından oran orantı, renk, ışık gölge gibi konulara dikkat ederek çalışırlar. Bu dönemin genel özellikleri şu şekilde özetlenebilir.

- “ Fark edilemeyen bilinç ve gelişmiş bir zekâ dikkati çeker.
- Soyut düşünceleri yorumlama, kavramlaştırma ve yansıtma yetisi görülür.
- Çevre ve doğadaki değişiklikleri ifade yetisi güçlenmiştir.
- Resimde dinamik- kinetik etkiler, dramatik ve duygusal sahneler görülür.
- Perspektif ve ayrıntılara yeterince inebilme yetisi dikkati çeker.
- Görsel, bilişsel ve duygusal gelişim etkilidir.
- Doğadaki varlıkların gerçek boyut ve görüntülerinin betimlenmesinde yoğunlaştıkları görülür” (Artut, 2004: 213).

2.3. Çocuk Resimlerinde Renk Anlatımı

Bulduğu her malzeme ile uygulayabileceği her yüzeye özgürce çizimler yapan çocuk renkleri de aynı özgürlükte kullanır. Gelişim aşamasına göre bilinçsizce kullanılan renkler, sevdiği objeyi ya da figürü sevdiği renklerle kullanma olarak devam eder. İlerleyen yaşlarda ise bilinçli yapılan çizimler bilinçli kullanılan renklerle devam eder.

“Renkleri tanıma ve renk seçme 4 yaşından sonra ortaya çıkar. Çocukların kullandıkları renkler ancak 4 yaşından sonra psikolojik anlamlar taşır. Bu anlamlar çocuktan çocuğa değişebilir. Mutlu resimlerde genelde sarı renk, üzüntülü resimlerde genelde kahverengi renk daha ağırlıktadır. Çizim yaparken seçtiği ve sıklıkla kullandığı renk çocuğun iç dünyasını, olumlu ve olumsuz duygularını yansıtmaktadır. Her rengin taşıdığı elektromanyetik enerji ve yansıttığı titreşim farklı olup insan psikolojisi üzerinde farklı etkiler bırakmaktadır” (Çankırılı, 2015: 205-206).

Çocuk, resimlerinin ilk aşamalarında gelişim aşamasından kaynaklı olan çizimlerinde anlatmak istediklerini anlamakta zorlansa da 4 yaşından sonra bilinçli olarak kullandığı renkler aracılığı ile duygularını anlatması kolaylaşır.

2.3.1. Resimde Renk Ve Renklerin Psikolojik Karşılığı

Resmin unsurlarından olan rengin fiziksel olarak oluşumuna baktığımızda kaynağını güneşten aldığını biliriz. Artut, (2004: 133) “ Fiziksel olarak renk, güneş ışığından çıkan bir enerji yayılımı olarak düşünülür. Dolayısıyla renk, ışığın

cisimlere çarptıktan sonra yansıyarak görme duyumuzda bırakmış olduğu etkidir ”der. Rengin bu sürecini Ertan ve Sansarcı, (Eylül 2017: 208) “ İnsanlarda renk duygusunun oluşması için, bir cismin göze ışık göndermesinin yanı sıra, gelen ışık karşısında sağlıklı bir göz ve beyinde kusursuz bir görme merkezi gerekir. Işığın göze gelmesi fiziksel, ışığın karşısında gözde oluşan işlemler fizyolojik, ışığın gözde algılanması ise psikolojik olaylar dizini olarak açıklanmaktadır” diye ifade ederler.

Rengin oluşabilmesi için ışığın cisim üzerine yeterli miktarda düşmesi gerekir. Cisim ışığın belirli bölümünü kendinde tutar ve bir bölümünü de etrafa yansıtır. Her renk ışığı farklı oranda yansıtır. Beyaz ışığı en fazla yansıtırken siyah ışığı en az yansıtır.

“Güneş ışığı incelendiği zaman yedi renkten meydana geldiği görülür. Güneş ışığının bu durumu 17. Yüzyıl sonlarında İngiliz fizikçisi İsaac Newton (1642-1722) tarafından bulunmuştur. İnsanların yüzyıllardır merak edip çözemediği gökkuşağını (ışığın doğal olarak 7 renginin görüldüğü) incelemiştir. Newton, bir odayı kararttıktan sonra pencereye açtığı küçük bir delikten güneş ışığını süzüp, billur bir prizmadan geçirerek perdeye yansıtı. Böylece güneş ışığını parçalayan prizma, bu ışığın yedi rengini yukarıdan aşağıya gökkuşağı şeklinde sıralamış oldu. Dolayısıyla Newton bu deneyiyle ilk renk biliminin temelini atmış oldu” (Artut, 2004: 134).

Doğada bulunan bütün renkler üç ana renk olan sarı, kırmızı ve mavinin belirli oranlarda karışması sonucu oluşur. Karışım sonucunda turuncu, yeşil ve mor olan ara renkler oluşur. Ana renklerden sarı ile mavi karıştığında ara renk olan yeşil oluşurken yine ana renk olan sarı ile kırmızının karışımı ile ara renk olan turuncu elde edilir. Bir diğer ana renk olan mavi ve kırmızı karışımından ise ara renk olan mor elde edilir. İki ana rengin karışımı sonucu oluşan ara renk karışıma girmeyen ana rengin kontrastını oluşturur. Bu durumda ana renk olan mavi ve sarının karışımıyla oluşan yeşilin kontrastı karışıma girmeyen ana renk olan kırmızıdır. Ana renklerden sarı ve kırmızı sonucu oluşan turuncunun kontrastı karışım dışı kalan mavidir. Son olarak kırmızı ve mavi karışımıyla elde edilen mor rengin kontrastını ise karışım dışı olan sarı oluşturur.

“Siyah ve beyaz renkler bu sınıflamanın dışındadır. Bir cisim güneş ışığında sıralanmış olan bütün renkleri yansıtmayıp yutuyorsa siyah, tümünü yansıtıyorsa beyaz görünmektedir. Mavi ile mor rengin arasındaki yedinci renk lacivert, mavini bir tonu olduğu için sınıflamaya alınmamaktadır. Bir renge siyah ya da beyaz katılırsa o rengin tonları elde edilir. Örneğin maviye biraz siyah katılırsa mavinin koyu tonu, beyaz katılırsa mavinin açık tonu elde edilir. Bu durumda mavi renk olarak kalmış fakat tonları değişmiştir. Üç ana renk

kendi aralarında değişik ölçülerde karıştırılırsa güneş ışığında bulunan altı rengin sayısız dereceleri elde edilir” (Çankırılı, 2015: 206-207).

Cisimden yansiyarak gözümüze ulaşan renklerin psikolojik olarak hissettirdiği duygular da farklıdır. Sıcak ve soğuk renkler için Şişman (2006: 203) “Sıcak renklerin ruhsal etkisi, neşe, canlılık ve harekettir. Soğuk renklerin etkisi, hüznün rahatlık ve durgunluktur” der.

“Renkler çözümlendiğinde ana renkler üzerinde oluşan “Özü” yani sarı ya da mavi olduğu tonu, parlaklığı, açıklığı, koyuluğu, renk değeri, yoğunluğu, arılığı örtük bir şekilde kişiye etki eder. Diğer taraftan aynı durum çevresinden gelen renklere karşı insanlarda örtük bir şekilde arkatip kişilikleri etkileyerek yaşam biçimini şekillendirir. Renkler sıcak ve soğuk renkler olarak ayrılabilir. Sarı, kırmızı, turuncu sıcak olarak ayrılırken; mavi, yeşil, mor soğuk renk olarak ayrılır. Soğuk renklerin daha uzak, sıcak renklerin daha yakın görüldükleri algılanır. Bununla beraber açık renkler cismi hacimli gösterirken, koyu renkler ise cisimleri hacimce daha az hacimli gösterirler” (Dilci, 2017: 108).

Kültürlere göre küçük değişiklikler gösterse de renklerin insanlar üzerindeki psikolojik etkileri benzerdir. Ana renkler, ara renkler ve siyah ile beyazın kabul görmüş psikolojik etkilerinden kısaca şu şekilde bahsedebiliriz.

Kırmızı: Sıcak renklerden olan kırmızı titreşimi en fazla olan renktir. Doğada bu renk ateşi çağırıştırır. Kullanım yerine göre farklı anlamlar ifade edebilir. Vücudumuzdaki kan olarak düşündüğümüzde sağlığı hatırlatırken bir kaza anında etraftaki kan ölümü çağırıştırır. İnsanlar arasındaki aşkı, sevgiyi, tutkuyu anlatabileceği gibi, saldırganlık ve öfkeyi de anlatabilir. Kırmızı renk kan akışını hızlandırıp, insanları harekete geçirme duygusu taşıdığından dolayı birçok ülke, bayrağında kırmızı renge yer verir. Açlık hissi uyandıran bu renk birçok gıda firmasının da logolarında yer alır.

Sarı: Bir diğer sıcak renk olan sarı ışık saçan parlak bir renktir. Dikkat çekici renk olan sarı daha çok ticari taksilerde kullanılır. Geçiciliği ifade eden sarı renk bankalarda tercih edilmez. Hastalanan insanda vücudun sararmasından dolayı hastalığı ifade eder. Altın rengi sarı olduğundan zenginliği ifade eder. Sarı renk seven kişiler fazla sinirlenmese de kızdığında her şeyi alt üst edebilecek bir yapıya sahip olabilirler.

“ Ayçiçeğinin rengi sarıdır, ama Anadolu’daki adı ‘ günebakan’dır. Işık almak için yüzünü hep güneşe döndürdüğü için bu isim verilmiş olmalı. Sarı renk olgunluğu ve kanaatkârlığı da simgeler. Başta buğday olmak üzere hemen bütün tahıllar biçilecek olgunluğa ulaşınca sararmış olurlar. Uzakdoğu

kültürlerinde, özellikle Budizm inancında, sarı renk maddeden el çekme, feragat, sadakat, iç huzuru ve bilgelik demektir ” (Çankırılı, 2015: 210).

Mavi: Ana renkler arasında yer alan mavi soğuk bir renktir. Huzur, özgürlük ve sonsuzluğu anlatır. Tarafsızlığı anlatan mavi daha çok polislerin, koruma memurlarının iş kıyafetlerinde kullanılır. Bazı kültürlerde bu renge kültürel simgeler yüklenir. Örneğin Arap kültüründe mavinin kan akışını yavaşlattığı düşünüldüğünden nazar boncukları mavi renktedir. Okullarda duvarlar maviye boyandığında çocukların daha durgun olduğu gözlemlenir. Batı kültüründe intiharı engellemek için köprü ayaklarının maviye boyandığı bilinir. Mavi rengi seven kişilerin azimli ve kararlı bir şekilde hedeflerine ulaştıkları gözlenir. Yine bu kişilerin mantığa önem verdikleri, sözlerine sadık oldukları, hafif davranışları sevmedikleri ve yalnızlığa yakın oldukları bilinir.

Turuncu: Sıcak ve ara bir renk olan turuncu sarı ve kırmızı karışımından oluşur. Canlılığı hayata bağlılığı ve dinamizmi ifade eder. Reklamlarda pahalı bir ürünü tanıtırken turuncu renk kullanılır.

Yeşil: Mavi ve sarı karışımından oluşan yeşil dinlendirici özelliğe sahiptir. Kişi üzerinde olumlu etkiler bırakarak karşı tarafta güven hissi oluşturur. Bu sebeple bankalar logolarında yeşili tercih ederler. Ümit çağrıştıran bir renktir. Açık tonları yeniden doğuşu sembolize eder. Yeşil rengi seven kişilerin özellikleri arasında yeniliğe düşkün oldukları görülür. Bu kişiler dinamik ve canlıdırlar.

Mor: Kırmızı ve mavi karışımından oluşan mor nevrotik duyguları ön plana çıkardığından bilinçaltının yansıması gibi düşünülebilmektedir. Karamsarlığı, içe kapanıklığı, keder ve belirsizliği anlatır. Doğada az bulunan bir renk olduğundan asaleti, zenginliği lüksü de simgeler. Mimari yapılarda kullanıldığında büyüklük ve ihtişam vurgusu yapar.

Siyah: Günlük yaşamda çok tercih edilmeyen bir renktir. Kullanım yerine göre farklı anlamları barındırır. Gücü ve tutkuyu anlatırken acı ve kederi de anlatır. Kültürlerin yüklediği anlamlara baktığımızda çelişkiler görebiliriz. Batıda matemini anlatan siyah uzak doğu ülkesi olan Japonya’da mutluluğu anlatır. Siyah seven kişiler kendisine saygı duyulmasını isterler. Gizemli ve mükemmeliyeti seven kişilerdir.

Beyaz: Aydınlığı, saflığı, başlangıcı anlatır. Beyaz seven kişiler etrafına davranışlarıyla örnek olmak isteyen kişilerdir. Temizliği çağrıştırdığından ilaç firmaları kullanır. Uzak doğu ülkelerinde ise matem rengi olarak kullanılır.

2.3.2. Çocuk Resimlerinde Renk Kullanımı

Çizim yapmak için kullanabileceği kalem ya da benzeri bir nesneyi ve çizim yapabileceği kâğıt gibi bir yüzeyi keşfeden çocuk özgürce bu malzemeleri kullanmak ister. Bedensel ve zihinsel gelişimin ilerlemesiyle çocuğun çizgilerinde ve renk kullanımında da değişimler gözlemlenir. Başta bilinçsizce yapılan uygulamalar daha sonraları bilinçli ve kurallı işler yapılarak devam eder.

Çocuk resim yaparken boyalarda ilk zamanlarda tesadüfi bir şekilde gelişigüzel renkler seçerken sürekli tekrarlardan sonra elde ettiği renk şemalarıyla bilinçli renk seçimleri yapmaya başlar. Nesnelere boyarken sevdiği nesneyi sevdiği renkle boyamaya başlayan çocuk sonraki gelişim aşamalarında renk seçimini nesnelere gerçek renkleri doğrultusunda yapar. Renklerin psikolojik etkileri de göz önüne alındığında genel olarak şunlar söylenilebilir.

- *“ Kırmızı: “Çocuğun resminde kırmızı renge yer vermesi; coşkunun dinamiğini, hareketliliğini ifade eder.”*
- *“ Yeşil: “Çocuğun resminde yeşil kullanması; doğaya düşkün ve kendini rahat hisseden bir yapıya sahip olduğunu gösterir.”*
- *“ Siyah: “Çocuğun resminde siyah renge ağırlık vermesi; karamsarlığının ve umutsuzluğunun göstergesidir.”*
- *“ Mavi: “Çocuğun resimde mavi renge ağırlık vermesi; huzurlu bir hayat sürdürdüğünün ve kısıtlanmadığının göstergesidir. Doğal olarak bu çocuklar yaratıcılık yeteneği yüksek olan çocuklardır.”*
- *“ Lacivert: “ Çocuk resminde yansıttığı figürün inandırıcılığına ikna etmek açısından resimlerinde lacivert rengi kullanır.”*
- *“ Mor: “ Çocuğun resminde mor renge ağırlık vermesi; onun hayatında memnun olmadığı ve yolunda gitmeyen bir şeyler olduğunu ifade eder.”*
- *“ Pembe: “ Çocuğun kendini açığa vurabildiği bir renktir.”*
- *“ Sarı: “ Çocuğun resminde sarı renge ağırlık vermesi, hüznün ve bir şeye özlem duyduğunun göstergesidir.”*
- *“ Beyaz: “ Çocuğun resimlerinde bu rengi kullanması, dürüstlüğünün ve saklamaya çalıştığı bir şeyler olmadığını göstergesidir.”*
- *“ Kahverengi: “ Çocuğun kahverengi rengi kullanması, hayatı hızlı yaşadığının göstergesidir” (Dilci, 2017: 114-115-116).*

2.4. Çocuk Resimlerinin Çizgisel Gelişim Aşamaları

Sık bir şekilde yan yana gelen noktalar çizgiyi oluşturur. Nesnelere sınırlarını oluşturan ve onları anlamamızı sağlayan çizgi doğada yalnız başına algılanmayan geometrik bir şekildir. Plastik yapıtların başlangıcını oluşturan çizgi

yaşamımızda psikolojik açıdan da önemli bir unsurdur. Kişinin neşesi, hüznü, içedönüklüğü ya da heyecanları çizimlerine yansır.

Çocuğun sanatsal anlamda ilk hareketlerini anlamsızca karalanan çizgiler oluşturur. Malzemeleri keşfeden ve kullanma ile haz almaya başlayan çocuk sonraki gelişim evrelerinde çizgiyi geliştirerek kullanmaya devam eder. Çocuk çizimlerinde gelişim aşamaları incelendiğinde karalamaların 14. aydan itibaren başladığı gözlemlenir. Bu süreçteki çizimleri Çankırılı, (2015: 156)

- “Düzensiz ve amaçsızdır,
- Grafik çizimlere öncülük eden ilkel örneklerdir,
- Dalgalı, el sallama hareketi ile çizilir,
- Çok az kas kontrolü gerektirir,
- Elin dirsekten veya omuzdan geniş hareket ettirilmesi ile elde edilir” şeklinde ifade eder.

18 aylık olan çocuk eline geçen kalem ile karalamalar yapar. Bu karalamaların psikolojik olarak bir ifadesi yoktur. Kalemin kâğıda yaptığı baskıya göre açık ya da koyu değerler taşıyan çizgiler yatay-dikey, ileri-geri çizgilerdir. İki yaşlarında şekiller belirginleşmeye başlar. Anlamlı şekillerin oluşması çocukta oluşan biçim algının göstergesidir. Bu süreçteki çizimler için Çankırılı, (2015: 160)

- Karalamaya daha fazla emek gerektiren çizgiler, açılar, zikzaklar ve çapraz işaretleri katılır.
- Kol dirsek ve parmak kaslarının ortak kullanımı kendisini gösterir.
- El ve göz hareketlerinin koordinasyonu, algılama ve hafızaya alma çabaları görülür.
- Farklı hareketlerin sonunda ortaya çıkan ürünler bilgi dağarcığına eklenir.
- Hatırlanabilir, düzgün çizimler ortaya çıkarmada beceri artışı olur diye açıklar.

Üç yaşına gelen bir çocuk çember çizebilir. Çizdiği bu çembere dikey çizgiler ekleyerek insan figürü oluşturabilir. Artut, (2004: 200) iki buçuk ve üç yaş arası çocukların çizimlerindeki süreci şu şekilde anlatır:

- “ Anlamsız çizgiler, omuzdan hareketli, kuvvetli, saat yönünde, sağdan sola çizimler.

- Amaçlı olan çizgiler düzensiz fakat dikkat merkezli çizimler (bunlar sözel olarak adlandırılabilir).
- İlk taklit edici çizimler, bilek hareketleri kol hareketleri ile yer değiştirmiştir.
- Çizgilerde belirginlik bir nesnenin özel parçalarını birleştirmeyi araştırır ve bir üst basamağa geçiş özelliklerini gösterir.
- Özellikle pastel boya kullanımında uzun şeritler halinde çizim, büyükçe lekeler şeklinde de boyamalar görülür.
- Denetimsiz, kısa süreli, doğal (spontan) boyamalar”.

Zihinsel gelişimin ilerlemesiyle 4 yaşının başlarında çocuk nesnelere gruplar ve basit düzeyde sezgisel olarak akıl yürütmeler yapar. Yaptığı çizimler hakkında yorum yaparak çizimlerini isimlendirir.

5 yaş başlarında insan, ağaç gibi çizimler kaba formlarla resmedilir. Saydam resim yapma en çok bu yaşlarda ortaya çıkar. “ Beş yaş çocuğun çizdiği insan figürüne gövde, kulaklar, burun, el ve ayak eklendiği görülür. El ve ayaklar bir-iki parmaklıdır. Kafa hala boyunsuz olarak gövdeye eklenmiştir” (Çankırılı, 2015: 140).

6 yaşında karşı cinsin tamamen farkına vararak karşı cinsten uzaklaşır ve daha çok kendi cinsiyeli iletişim kurar ve oyunlar oynar. Çizimlerde nesnelere oranlarının daha doğru olduğu ve giderek ayrıntının arttığı fark edilir. “ Mekân içinde nesnelere yerleştirmesinde de bir ilerleme göze çarpar. Ayrıntılar çoğalır sayfanın orasına burasına dağıttığı figür ya da öğeler bir merkez çevresinde toplanmaya başlar ya da yer çizgisi dediğimiz alttaki çizgi üzerine daha anlamlı biçimde dizilir” (Yavuzer, 2014: 44).

7- 9 yaş arasındaki çocukların çizimlerindeki süreci Çankırılı (2015: 187) Victor Lowenfeld'den şu şekilde aktarır:

- “Çizimlerindeki uzay kavramının anlaşılmaya başladığı görülür.
- Figürler ve nesnelere arasında aşağı yukarı, sağ sol ilişkisine dikkat edilmektedir.
- Yeri ve gökyüzünü sembolize eden çizgiler görülür.
- Çizimlerde yer verilen nesnelere uzayda kapladıkları yere (büyüklük – küçüklük, uzunluk – kısalık, uzaklık – yakınlık gibi özelliklerine) dikkat edilir.
- Şekiller ve nesnelere kolayca birbirinden ayırt edilir.

- Uzay kavramını anladığı halde figürler arasında deformasyona ve abartıya gitmesi, insanları evlerden ve ağaçlardan daha uzun, bir çiçeği insandan daha büyük çizmesi çocuğun o figüre verdiği önemi gösterir.
- Bazen çocuklar bir objeyi yer çizgisine dik çizmek için katlama yolunu seçtikleri görülür.
- Çocuklarda uzay ve mekân kavramları henüz tam gelişmediğinden bir objeyi başka bir objenin karşısında göstermek için çoğu zaman karşıdaki objeyi ters çevrilmiş olarak çizmektedir”.

9-12 yaş arası çizgisel gelişim özellikleri arsında detaycı ve daha gerçekçi çizimlerin yapıldığı, cinsiyet ayrımının yapıldığı gözlemlenir. Bu dönem için Artut, (200: 211) şunları söylemiştir:

- “Olaylar, eşyalar ve gerçekler arasında ilişki kurabilme, plan yapabilme yetisi büyük ölçüde gelişmiştir.
- Kız ve erkek arsındaki cinsiyet farklılığından kaynaklanan konuların seçimi ön plana çıkar.
- Perspektif etkileri görülür.
- Geometrik çizgilerden uzaklaşmıştır.
- Resimlerinde katı gerçekçilik egemendir.
- İnsan figürlerinde önemli gelişme cinsiyet ayrımları ve resimlerine yansır.
- Renk kavramının geliştiği, renkleri anlam ve amaçlarına uygun olarak tercih ettikleri görülür”.

12-14 doğalcılık dönemi olarak da bilinen bu dönemin özelliklerini Artut, (2004: 213) şu şekilde sıralar:

- “Fark edilmeyen bilinç gelişmiş bir zekâ dikkati çeker.
- Soyut düşünceleri yorumlama, kavramlaştırma ve yansıtma yetisi görülür.
- Çevre ve doğadaki değişkenleri ifade yetisi güçlenmiştir.
- Resimde dinamik-kinetik etkiler, dramatik ve duygusal sahneler görülür.
- Görsel, bilişsel ve duysal gelişim etkilidir.
- Doğadaki varlıkların gerçek boyut ve görüntülerinin betimlenmesinde yoğunlaştıkları görülür”.

3. Psikoloji ve Tarihsel Süreci

Toplumdan ayrı yaşayamayan bireyin topluma uyum sağlayabilmesi için, karşısındakileri anlayabilmesi, kendini tanıyarak anlatabilmesi insan davranışlarını ve davranışların altında yatan sebepleri bilmesi gerekir.

“Günümüzde insanı konu edinen, çeşitli yönüyle insan davranışlarını ve özelliklerini araştıran çok sayıda bilim dalı bulunmaktadır. Çok yönlü bir varlık olan insan tek başına bir birey olması yanında aile, grup, topluluk ve toplum gibi çok sayıda kimsenin bir arada olduğu birlikler içerisinde hayatını sürdürmektedir. Diğer insanlarla, canlı ve cansız çevre ile ilişki ve iletişim kurmaktadır” (Hökelekli, 2009:1).

Değişik açılardan insanı tanıyarak doğru bir şekilde anlayabilmek için insanın dıştan gözlenen davranışları kadar gözle görülmeyen, kişiyi bu davranışlara iten durumları da bilerek değerlendirmemiz gerekir. Psikolojiyi çok geniş ve kapsamlı bulan Altıntaş, (1989: 1) bu konu ile ilgili “Her yerde psikolojik olaylar vardır; bu sebeple psikoloji içte ve dışta cereyan eden bütün insanı davranışları ve bu davranışların içteki ve dıştaki sebeplerini araştırır, inceler. Tabii olmayan davranışların iyileşmeleri için tedavi yöntemleri uygular. Bunun için psikoloji, mümkün olan pek çok insani davranışların incelenmesi ilmi ve sanattır” der.

“ İnsanoğlu kendisinin ve birlikte yaşadığı kişilerin tepkilerini tahmin etmek istemiş, bunları anlamaya çalışmıştır. Çünkü uyum ve varkalım bunu gerektirir. Antik Çağda, insanı anlama çabaları felsefe içinde yerini aldı. Yunan mitolojisindeki Psişe'nin adına ithafen bu dal 'psikoloji' olarak adlandırıldı” (Karakas, 2015: 4).

Davranışlar üzerine araştırma yaparak bunların yapılma nedenlerini ortaya koymaya çalışan psikolojinin farklı tanımları yapılmıştır.

“Psikoloji insan ve hayvan davranışlarını inceleyen ve davranışların arka planında yer alan nedensellikler üzerinden iç dünyamızı anlamamıza yardımcı olan bir bilim dalıdır. Psikoloji kelimesinin kökeninde Latince psycho (ruhsal yapı) ve logy (bilim) sözcüklerinden oluşmaktadır. Bu bilim dalı insan davranışlarını ve altında yatan nedenleri araştırır. Bunu yaparken neden-sonuç, duyuş, düşünüş ve davranış kavramları psikolojinin konusunu oluşturur. Psikoloji bireyin; kendi davranışlarını daha iyi anlamasına, başkalarının davranışları ve bu davranışların nedenlerini anlamasına ve değişen çevre koşullarına uyum sağlamasına yardım eder” (Dilci, 2017: 103).

Psikolojinin anlaşılması ve bir bilim dalı olarak incelenmeye başlanılarak lise ve üniversitelerde ders olarak gösterilmesi zaman almıştır. Ülkemizde Tanzimat'la başlayan gelişmeler günümüze kadar artarak gelmiştir. Tanzimat ve sonrasında yurt dışına öğrenci gönderimi bu süreci hızlandırmıştır.

“ Bu dönemin psikolojiye katkısı, genelde, psikolojiyi ilgilendiren konulardaki çeviri ve konferans etkinlikleri şeklinde olmuştur. Hoca Hasan Tahsin, 1870’te İstanbul Üniversitesinde psikoloji dersi vermiş ve ölümünden sonra yayınlanan bir psikoloji kitabı yazmıştır. Mustafa Sati sosyal bilimler alanında konferanslar vermiş, yetenek ve zekâ konusunda çeviriler yapmıştır. Baha Tevfik maddeci felsefe ve pozitivismi aktif olarak savunmuş, arkadaşlarıyla Felsefe dergisini çıkarmış, Zekâ dergisinde makaleler yazmıştır. Ahmet Mithat yazılarıyla psikolojinin popüler olmasını sağlayan bir gazetecidir; aynı zamanda, çocuk psikolojisi ve eğitim konusunda çeviriler yapmıştır. Hüseyin Cahit Yalçın ve Avni Başman modern toplumu oluşturabilmek için Avrupa sosyal bilimlerinin kullanılması gerektiğini savunmuşlardır” (Karakaş, 2015: 7).

3.1. Çocuk Psikolojisi

Çocuklar, belirli bir yaşa gelene kadar anlatmak istediklerini anlatmakta zorlanabilecekleri gibi bizler de onları anlamakta zorlanabiliriz. “Çocuklar yetişkinler gibi düşünemezler. Kendilerine özgü bir dünya görüşleri vardır. Duruma bu yönüyle bakmak, çocuğun dünyasını anlamamız bakımından çok önemlidir” (Çankırılı,2011,30). Bu sebeple çocuk psikolojisini bilmemiz çok önemlidir.

“Çocuk psikolojisi, çocuklardaki fizyolojik süreçleri, özellikle bu süreçlerin yetişkinlerdeki fizyolojik süreçlerden farklarını, doğumdan ergenliğin sonuna değin nasıl geliştiğini ve bir çocuktan öbürüne nasıl ve neden farklılık gösterdiğini araştıran bilim dalıdır”(AnaBritannica, cilt 6: 501-502).

Bu sebeple çocukların özellikle belirli yaş aralığında çizdikleri resimler onları anlamamızı kolaylaştırır.

“ Çocuk çizimlerinde, özellikle okul öncesi dönemlerde, bilinçaltının daha etkin olduğu bütün psikologlar tarafından kabul edilmektedir. Çocuk, önceden hiçbir hazırlık yapmadan, anlık serbest çağrışımlarla çizdiği bir insan, bir ağaç veya bir ev resminde farkında olmadan kendisine, hayata, insana ve çevreye ait algısını yansıtmaktadır. Bu algı çocuğun yaşadığı tecrübelerle bağlı olarak bilinçaltına depolanmış olan mutluluk, sevinç ve güven duygularını yansıttığı gibi; mutsuzluk, acı ve güvensizlik duygularını da yansıtmaktadır” (Çankırılı, 2011, 109).

Çocuk resimleri aracılığı ile onların bilinçaltında olanları anlayabiliriz. Bu alanda çok çeşitli eserler vardır. Bunlar arasında Türk-İslam düşünürleri de yer alır.

“ Çocuk psikolojisi konusunda Gazali, Farabi, İbni Sina gibi birçok Türk-İslam düşünürü de eserler vermiştir. Gazali’ye göre, çocuğun kalbi saf bir cevherdir. Çocuk verilen her şeyi almaya hazırdır. Bu yüzden de çocuğa çok iyi bir eğitim verilmesi gerekir. İbni Sina’ya göre çocuğun bünyesini iki şey güçlendirir. Birincisi çocuğun yumuşak bir şekilde hareket ettirilmesi, ikincisi de çocuk uyutulurken ninni söylenmesidir. Bu bağlamda Türk kültür potası içerisinde eğitilecek çocukların genetik özelliklerine uygun bir eğitim içeriği onları hem hayata hazırlarken ruhi dengeli bir kişilik oluşturacaktır” (Dilci, 2017, 105).

3.2. Çocuk Psikolojisi ve Resim İlişkisi

Çocuklar gelişim durumlarına göre bazı zamanlar yetişkinlerle iletişim kurmakta zorlanırlar ya da kendilerini ifade etmekten çekinebilirler. Özellikle kendini ifade etmekte çekinen çocukların resimlerini doğru okuyabilirsek yaşadıkları olumsuz durumları da fark ederek gerekli tedbirleri alabiliriz.

“ Çocuklar çizmiş oldukları resimleriyle bizlere, iç dünyalarında yaşamış oldukları ve sözel anlamda ifade etmedikleri/edemedikleri birçok şeyi anlatırlar. Bu kimi zaman çocukların beklentileri, hayalleri, sevinç ve mutlulukları şeklinde resimlerine yansırken; kimi zamanda korkuları, üzüntüleri, hayal kırıklıkları, olmasını istemedikleri ya da olmasından rahatsız oldukları durumlar şeklinde resimlerine yansımaktadır. Burada bir kasıt söz konusu değildir. Çocuk etkisinde kaldığı durumu farkında olmaksızın resmine taşır ve olayı yalın bir şekilde bizlere aktarır” (Aydemir, 2016: 55-56).

Çocuk resimlerinde yer alan nesnelere sembolik anlamları vardır. Resimlerde yer alan objelerin sembolik anlamlarını doğru yorumlayabilmek için sembol hakkında detaylı bilgiye sahip olmamız gerekir.

“Çocuğun rüyasında gördüğü veya çizdiği objenin sembolik anlamını doğru okuyabilmemiz, içinde bulunduğu psikolojik durumu kavrayabilmemiz ve nihayet ona yardımcı olabilmemiz için çocuğun aile yapısı, kişiliği ve çevre şartları hakkında bilgi sahibi olmamız gerekir. Çocuk resimlerinde bir objenin sembolik anlamını okuyabilmemiz için birçok yönden yaklaşmamız gerekecektir. Kuş objesinin sembolik anlamını bulmaya çalıştığımızı varsayalım. Araştırmamıza kuşun biyolojik yapısını ele alarak başlamalıyız. Kuş canlı bir varlıktır. Hem uçabilmekte, hem yerde yürüyebilmekte, hem suda yüzebilmektedir. Yerli kuşlar olduğu gibi, göçmen kuşlar da vardır. Küçüğü, büyüğü, evcili ve vahşisi vardır. Kimi ormanlarda, kimi dağ başlarında, deniz ve göl kenarlarında yaşar. Kimi etle, kimi bitkilerle beslenir. İnsanlarla dost olanı, çocuklar tarafından sevileni, kafeste beslenen olduğu gibi, insanlardan kaçanı ve uğursuz sayılanı da vardır” (Çankırılı, 2011, 102-103).

Çocukların kişiliklerini, psikolojik durumlarını anlamak için bazı teknikler vardır. Ancak bu teknikleri tek başına değerlendirerek yargıya varmak doğru değildir.

“Bazı uzmanlara göre, kullanılacak ölçek türü bir bakıma çocuktan çocuğa değişir. Örneğin; çekingen ve sessiz bir çocukta ya da konuşma ve dil zorlukları olan çocuklarda resim ve gözlem yöntemlerini kullanmak sağlıklı sonuçlar verir. Resim, kolay bir anlatım aracı olması nedeniyle sınırlı sözcük bilgisine sahip bir çocuk için, kendisiyle dış dünya arasında iletişimi sağlayan araçtır. Çizim, cümle tamamlama, kelime çağrışımı gibi diğer projektif tekniklerden farklı olarak, fantezi ve hayal gücü gibi önemli bir boyutu da içerir. Çocuğun gelişiminin erken dönemlerinde çizim, kelimelerden çok daha anlamlıdır. Bu nedenden ötürü resim, çocuğun iç dünyasını keşfetmek için oldukça ideal, projektif bir tekniktir. Çocukların çoğunluğunun resmi sevmeleri ise bu tekniğin kullanımını kolaylaştırmaktadır” (Yavuzer, 2014: 14).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

1.1. Araştırma Yöntemi

Araştırmada kullanılan yöntem nitel, teknik ise fenomenolojidir. Bu araştırma yapılırken 9- 12 yaş gurubunda bulunan kız ve erkek öğrencilere ait resimler üzerinde plastik ve psikolojik inceleme yapılarak bulgu ve yorumlara ulaşılmıştır.

1.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni Şanlıurfa ili Akçakale ilçesinde bulunan zorunlu göçe maruz kalmış Suriyeli mülteci çocuklardan 9-12 yaş arasında olup okula devam eden kız ve erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Araştırmanın örneklemini Şanlıurfa ili Akçakale ilçesinde bulunan Süleyman Şah İlköğretim Okulu binasını belirli saatler aralığında kullanan Suriyeli mülteci çocuklar ve Fatih Sultan Mehmet Ortaokulunda öğrenime devam eden kaynaştırma öğrencilerden 9-12 yaş aralığında bulunan kız ve erkek öğrenciler oluşturmuştur. Bu okullarda öğrenime devam eden öğrenciler yaş aralığı göz önünde bulundurularak seçilmişlerdir.

1.3. Veri Toplama

Şanlıurfa ili Akçakale İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden “Savaş Nedeni ile Zorunlu Göçe Maruz Kalmış 9-12 Yaş Arası Suriyeli Mülteci Çocuk Resimlerinin Yorumlanması” isimli çalışma için gerekli onay ve izin alındıktan sonra Suriyeli öğrenci ve öğretmenlerin eğitim öğretime devam ettiği Süleyman Şah ilköğretim okulu ile ön görüşmeler yapılarak çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Çevirmenler aracılığı ile Suriyeli mülteci idareci ve öğretmenlerle konu hakkında detaylı konuşulmuş çalışmanın yapılacağı gün ve saat aralığı belirlenip öğrenci tespiti Suriyeli Görsel Sanatlar öğretmenine bırakılmıştır. Bu çalışma için bu okulda 40 öğrenci belirlenmiş ve bir ders saatini oluşturan 40 dakikalık süreler verilerek iki farklı konuda resim yaptırılmıştır. Çalışma saatinde öğrenciler geniş bir sınıfta toplanmış ve çocuklara A4 boyutlarında kâğıt, kalem, silgi dağıtılarak ilk yönerge

sunulmuştur. Bu ilk yönerge ile yapacakları resimleri toplu bir şekilde boş bir sıranın üzerinde bulunan pastel boya, kuru boya, sulu boya, guaj boya çeşitlerinden istediklerini kullanarak renklendirebilecekleri söylenmiştir. İlk resimleri için projeksiyonla duvara gülümseyen mutlu çocuk portreleri yansıtılmış ve “Sizce bu çocukların mutlu olma sebepleri nelerdir?” yönergesi verilmiştir. Bunu düşünerek resimlerini çizmeleri ve renklendirmeleri istenmiştir. 40 dakika sonrası resimler toplanmış ara verildikten sonra ikinci resimler için projeksiyonla üzgün çocuk fotoğrafları gösterilerek “Sizce bu çocukların üzgün olma sebepleri ne olabilir?” yönergesi verilmiş ve bunu düşünerek resimlerini çizip renklendirmeleri istenmiştir. Resimlerin yapım sürecinde çocuklarla dil sorunu yaşandığından ancak çevirmenler aracılığı ile sınırlı şekilde iletişim kurulabilmiştir. Gerekli bilgiler isim, soy isim, yaş gibi özellikler çocuklar tarafından çizim yaptıkları kâğıtların arka yüzüne yazılmıştır.

Fatih Sultan Mehmet Ortaokulunda normal eğitime devam eden Suriyeli öğrencilerden yaş aralığına bakılarak 5 öğrenci ile aynı çalışmalar yapılmıştır. Bu öğrenciler ile çalışma sırasında dil sorunu daha az yaşanmış ve daha fazla iletişime geçilebilmiştir.

1.4. Verilerin Analizi ve Değerlendirme

Belirlenen yönergeler doğrultusunda toplam 80 adet resim yaptırılmıştır. Yapılan resimlerden 40 tanesi bu çalışma için verilen iki yönerge doğrultusunda gruplara ayrılarak fotoğraflanmıştır. Her resim plastik ve psikolojik açıdan ayrı ayrı yorumlanmıştır. Resimler plastik açıdan ağırlıklı olarak renk, çizgi ve perspektif unsurları açısından yorumlanmıştır. Bunların yanı sıra resimler plastik açıdan değerlendirilirken resimde hareket, biçim ve oran gibi unsurlara da değinilmiştir. Resimler psikolojik açıdan İstanbul Kariyer Polikliniğinden alınan Çocuk Resimleri Analizi ve Psikolojik Resim Testleri Eğitimi sonucu değerlendirilmiştir. Resimler yorumlanırken resmin izleyicide bıraktığı izlenim, resimde renk seçimi, çizgi kullanımı, resimde yer alan öğelerin kâğıt üzerindeki yerleşimi gibi unsurlar göz önünde bulundurulmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Savaş nedeniyle zorunlu göçe maruz kalmış 9-12 yaş grubunda olan mülteci çocuklara verilen iki farklı yönerge doğrultusunda resimler yaptırılmıştır. Bu yaş grubunda bulunan gönüllü kız ve erkek çocuklara gerekli ortam ve malzemeler sağlandıktan sonra projeksiyon aracılığı ile gülümseyen, mutlu kız ve erkek çocuk fotoğrafları gösterilmiştir. Gösterilen fotoğraflardan sonra neden mutlu olduklarını anlatan resimler yapmaları istenmiştir. Aynı işlem ikinci çalışma sırasında üzgün çocuk fotoğrafları gösterilerek yenilenmiştir. Yapılan resimler plastik ve psikolojik açıdan değerlendirilmiştir. Yapılan bu değerlendirmeler aşağıda yer almaktadır.

1. MUTLU ÇOCUK FOTOĞRAFLARI GÖSTERİLDİKTEN SONRA ÇİZİLEN RESİMLERİN PLASTİK VE PSİKOLOJİK YORUMLARI

Resim -1

Adı Soyadı: Diana Mustafa

Yaşı : 11

Cinsiyeti : Kız

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 11 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülür. Çizdiği figürlere giydirdiği kıyafetlerden kız mı erkek mi olduğu anlaşılır. Çizilen bu resimde çocuğun cinsiyet ayrımını yaptığını, evin dışında bulunan figüre giydirdiği kıyafetten anlaşılmaktadır. Çocuk evin içinde bulunan insan figürlerini, ise çöp adam şeklinde yapmıştır.

Çocukların bu dönem resimlerindeki çizimlerinde ayrıntıya önem verdiği gözlemlenmektedir. Elma ağacı gibi bazı detaylar resimde yer almaktadır.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönem resimlerinde resmin yukarısına çıkması gerekirken kâğıdın başlangıç noktasında kalmıştır. Resimde perspektif özellikleri görülmemektedir. Resimde mekân algısı yoktur.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere, gerçek rengi dışındaki renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Resimde kullanılan renkler gerçeğe uygun renklerdir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

11 yaşında olan Diana, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin ve neşeli bir izlenim uyandırmaktadır. Çizgiler aşırı kontrollü bir şekilde cetvel ile çizilmiştir. Bu durum çocuğun hata yapma kaygısı taşıdığını göstermektedir. Resim için kâğıdın her alanı kullanılmıştır. Resmin sol üst bölümünde çizgilerle iki bölüme ayrılmış raf gibi duran alan boşlukta durmaktadır. Bu raflara kiraz ve çerçevesiz bir resim gibi farklı nesnelere yerleştirilmiştir. Bu bölüm ağırlıklı olarak iyimserlik ve ümidi ifade eden turuncuya boyanmıştır. Aynı şekilde figürün elbisesinin büyük bir bölümü de turuncuya boyanmıştır. Figürün başı bedene göre daha büyük çizilmiştir. Büyük baş duygusal ve sosyal anlamda yetersizlik olarak yorumlanmaktadır. Figürün hemen sol yanında olan elma ağacı çocuk resimlerinde anne babaya bağımlılık ihtiyacını göstermektedir. Evin pencereleri dış dünya ile iletişimi göstermektedir. Bu resimde evin pencerelerinden içeride olan insan figürleri görülmektedir. Pencerelerin bu şekilde açık ve içerideki figürlerin görülmesi aile bireylerinin dış dünya ile iletişiminin güçlü olduğunu göstermektedir. Evde birden fazla kapı çizilmiştir. Birden fazla kapı geri çekilme isteği ve kaçınmayı ifade eder. Evin çatısında kuşlar vardır. Çocuk resimlerinde kuş çizimi çocuğun

özgürlüğüne fazla düşkün olduğunu göstermektedir. Evin üst bölümünde birçok renk sıra ile kullanıldığından gökkuşağı gibi durmaktadır. Resim yapılırken kâğıt yatay kullanılmıştır. Kâğıdın yatay kullanımı çocuğun rahat ve esnekliğini gösterir. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim – 2

Adı Soyadı: Mahir El Muhammed

Yaşı : 12

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 12 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülür. Çocuğun çizimlerinde ayrıntılı bölümlerin olması beklenir. Resimde ayrıntılı çizilmiş bir bölüm yoktur.

Kâğıdın neredeyse tamamını çizilen ev kaplamış, güneş ve biri büyük olmak üzere üçü küçük toplam 4 ağaç çizilmiştir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönem yukarı çıkması gerekirken en büyük olarak çizilen ağaç kâğıdın başlangıcına resmedilmiştir. Küçük ağaçlar için ise yer çizgisi biraz yukarı çıkmıştır. Bu durum ağaçlar arasında bir derinlik oluşturmuştur. Ev ise boşlukta durmaktadır.

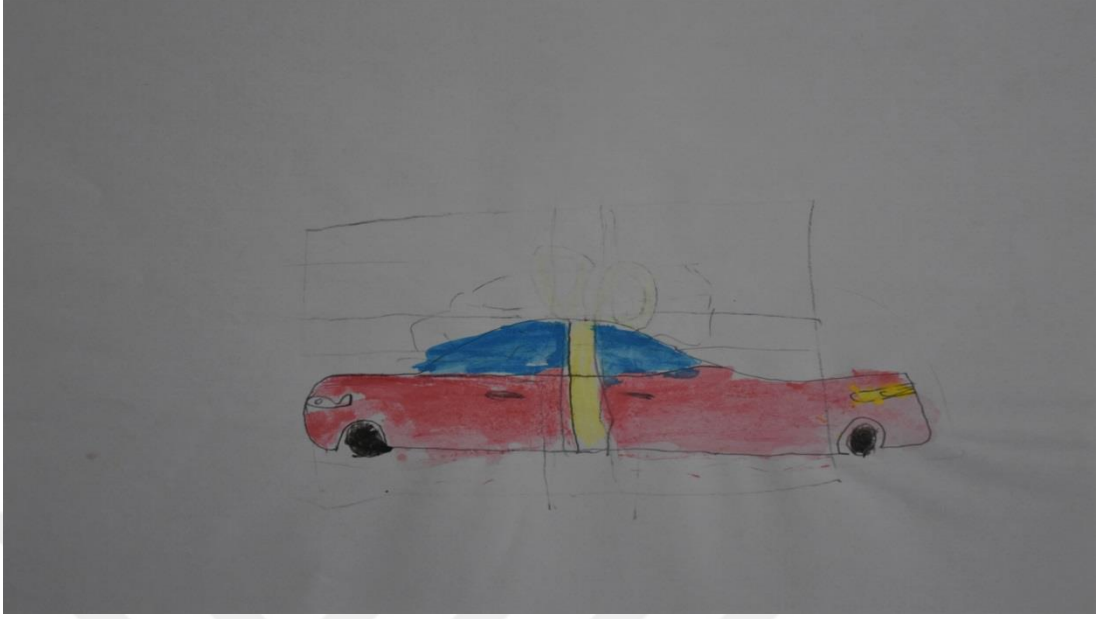
3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Resimde kullanılan renkler genel olarak gerçeğe uygun renklerdir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

12 yaşında olan Mahir resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin ve neşeli bir izlenim uyandırmaktadır. Çizgiler kontrollü ve bastırılarak çizilmiştir. Bu durum çocuğun duygusal gerilim yaşadığını düşündürmektedir. Resmin yapımında silgi kullanımı çok fazladır. Çocuk resimlerinde silginin çok kullanılması yüksek kaygı ve özgüven problemi yaşandığını gösterir. Çocuk resmini çizerken evi kare yapmıştır. Kare, sınırları ve korunmayı ifade ederken evin üzerinde oluşan üçgen çatı anne, baba, çocuk arasındaki ilişkiyi gösterir. Evin dış dünyaya bakan gözleri olarak düşünülen pencere karamsarlığı ifade eden siyah renge boyanmıştır. Ev halkının dış dünya ile bağlantısını gösteren kapı çift kanatlıdır. Çift kanatlı kapı dış dünya ile iletişimin iyi olduğunu gösterirken tehlike ifade eden kırmızıya boyanan kapı aslında dışarıdaki insanlara çok da güvenilmediğini göstermektedir. Büyük ağacın yanı sıra çok küçük ağaçlar da çizilmiştir. Çocuk resimlerinde çok küçük olarak çizilmiş ağaçlar yetersizlik ve eksiklik duygusunun yaşandığını göstermektedir. Resimde kâğıt dikey kullanılmıştır. Bu kâğıt kullanımı katılığı ifade eder. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 3

Adı Soyadı: Mehmet Nur El Nadr

Yaşı : 9

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 9 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun çizimlerinde ayrıntılı bölümlerin olması beklenir. Resimde çizilen arabanın farları, kapı kolları gibi ayrıntılar vardır.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi: Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönemde resmin yukarısına çıkması gerekirken çizilen araba için herhangi bir yer çizgisi yapılmamıştır. Mekân ve perspektif gibi özellikler resimde yoktur.

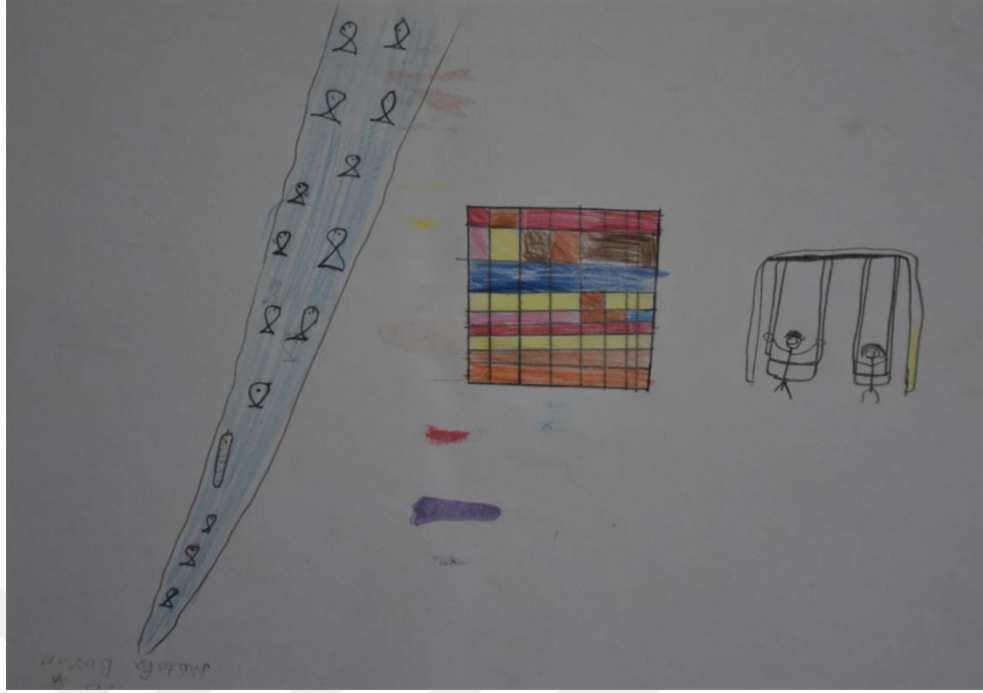
3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi: Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde

nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Resimde kullanılan renkler genel olarak gerçeğe uygun renklerdir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

9 yaşında olan Mehmet resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin ve neşeli bir izlenim uyandırmaktadır. Çizgiler olması gerektiği gibi yumuşak bir şekilde kullanılmıştır. Çocuk resmi yaparken çok fazla silgi kullanmıştır. Çocuk resimlerinde silginin çok kullanılması yüksek kaygı ve özgüven problemi yaşandığını göstermektedir. Çizilen resimde arabanın farları kapı kolları gibi detaylar yapılmıştır. Günümüz toplumunda otomobil güç göstergesidir. Özellikle erkek çocukların resimlerinde otomobil çizimine sık rastlanır. Çocuk otomobili kâğıdın orta kısmına yapmıştır. Kâğıdın orta bölümü yaşanan zamanı gösterir. Güveni ifade eden kırmızıya boyanan aracın camları ise muhtemelen cam etkisi oluşturma kaygısı ile mavi renge boyanmıştır. Farlar ışığı göstermek için sarıya boyanmıştır. Aracın orta kısmı dikey bir şerit şeklinde, parlaklığı ve ışığı ifade eden sarı renge boyanmıştır. Rahatlığı ve esnekliği ifade eder şekilde kâğıt yatay kullanılmıştır. Çocuk yaşadığı zaman içinde otomobili ile güç sahibi olmak istemektedir. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 4

Adı Soyadı: Mustafa Bozan

Yaşı : 12

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 12 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülür. Çizdiği figürlere giydirdiği kıyafetlerden bu figürün kız mı erkek mi olduğu anlaşılır. Çizilen bu resimde çocuğun cinsiyet ayrımının yapılmadığı görülmektedir. Ayrıntılı çizimlerin görüldüğü bir dönemdir. Çocuğun resminde renkli karelerden oluşan alan ve ırmaktaki balıkları çizmesinden ayrıntılara dikkat ettiğini anlıyoruz.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi: Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu

dönem resmin yukarısına çıkması gerekirken çizilmemiştir. Perspektif, derinlik, uzaklık, yakınlık gibi özellikler resimde görülmemektedir.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi: Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Çocuğun kullandığı renkler dönem özelliklerini yansıtmaktadır.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

12 yaşında olan Mustafa resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin ve neşeli bir izlenim uyandırmaktadır. Çizgiler bastırılarak ve kontrollü bir şekilde çizilmiştir. Kâğıt yatay kullanılmıştır. Bu kullanım biçimi çocuğun esnek bir yapıda olduğunu göstermektedir. Salıncakta sallanan figürler çöp adam şeklindedir. Gelişimsel dönemine göre figürler gerçeğe yakın olması gerekirken çöp adam şeklinde resmedildiğinden çocuğun iletişimde güçlük çektiğini söylenebilir. Çocuk resimlerinde ırmak duygusal yaşantıyı, anne ve baba ile olan ilişkiyi gösterir. Irmağın içinde bulunan balıklar dar bir alandan geniş bir alana doğru hepsi aynı yönde yüzmekte göç etmektedir. Hepsinin aynı yöne gitmesi mülteci olan bu çocuğun yaşadığı göç ile ilişkilendirilebilir. Resmin ortasında bulunan renkli alan ise çocuk için bir oyun alanı olabilir. Bu alan ile doğru bilgi, çocuk ile iletişime geçilerek alınabilir. Ancak dil sorunu yaşanmasından dolayı iletişime geçmek mümkün olmamıştır. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 5

Adı Soyadı: Vahit Aşık

Yaşı : 12

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 12 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülür. Çizdiği figürlere giydirdiği kıyafetlerden bu figürlerin kız mı erkek mi olduğu anlaşılmaktadır. Çizilen figürde

çocuğun yaptığı sakal ve bıyıktan erkek olduğu anlaşılmaktadır. Figürün başında olan kumaşın kıvrımları, sakal, bıyık gibi detaylar ayrıntılı bir şekilde çizilmiştir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde perspektif, mekân, derinlik gibi özellikler bulunmamaktadır.

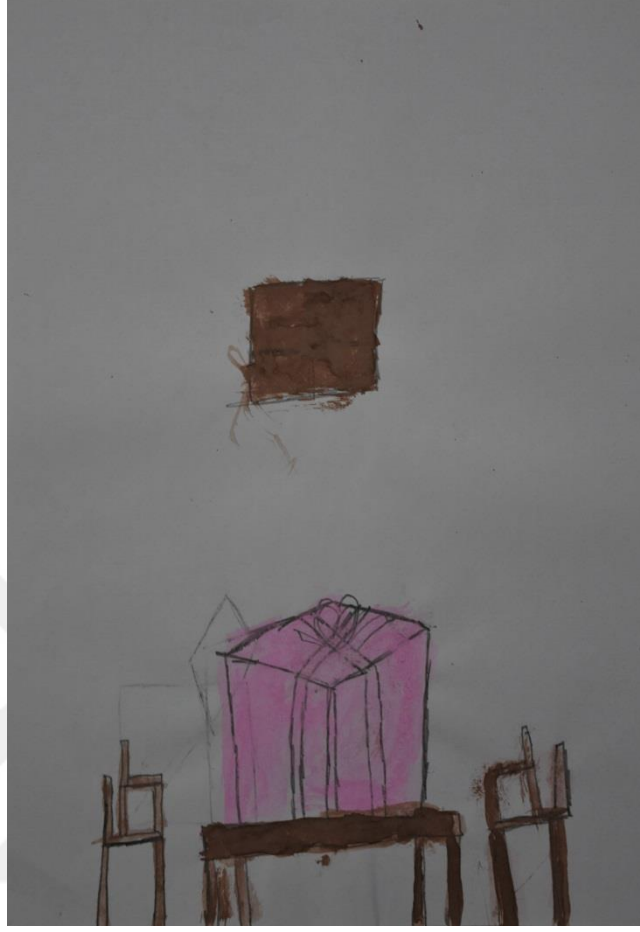
3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Resimde renk kullanılmamıştır.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

12 yaşında olan Vahit resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin bir izlenim oluşturmaktadır. Kâğıdın orta kısmına yapılan resim yaşanılan zamanı, kâğıdın dikey kullanılması ise katılığı göstermektedir. Figürdeki başlık çocuğun yaşadığı çevrede kullanılan geleneksel bir başlıktır. Figürde olan sakal bıyık erkekliğin belirtisi ve erkekliği ön plana çıkarma isteğidir. Çocuk, olması gerektiği gibi çizgileri yumuşak kullanmıştır. Resimde renk kullanılmamıştır. Gülümseyen erkek figürü muhtemelen çocuğun sevdiği, çocuğa yakın biridir. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 6

Adı Soyadı: Hasan El Hasan

Yaşı : 9

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 9 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı ve detaylı çizimler görülmektedir. Çocuk, resimde insan figürü yapmamıştır. Resimde pembe hediye paketi detaylı çizilmiştir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönem resmin yukarısına çıkması gerekirken kâğıdın başlangıç noktasında kalmıştır. Resimde masanın üzerinde duran kutuda, sandalyelerde ve masanın ayaklarında az da olsa perspektif görülmektedir. Resmin üst kısmında bulunan kahverengi kare alan pencere olarak çizilmiş fakat boyanınca pencerenin kanat kısımları kaybolmuştur. Pencerenin olması resimde derinlik oluşturmuştur.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler resmedilen nesnenin gerçek rengine uygunluk göstermektedir. Pencerenin camları haricinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Fakat pencereyi çocuk tamamen ahşap olarak düşünmüş olabilir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

9 yaşında olan Hasan resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin ve neşeli bir izlenim uyandırmaktadır. Çizimini kırık çizgilerden oluşturmuş daha sonra üzerinden geçerek netleştirmiştir. Bu durum çocuğun hata yapma kaygısı taşıdığını bu sebeple kendini kontrol etmeye çalıştığını göstermektedir. Normalden daha büyük çizilerek vurgu yapılmak istenilen hediye paketi, sakinleştirici etkiye sahip olan pembeye boyanmıştır. Masa ve sandalyenin ahşap olduğu belirtilmek için kahverengiye boyanmıştır. Çocuk resimlerinde pencere çocuğun dışarı ile olan bağlantısını, iletişimini gösterir. İç mekân olarak düşünülen bu alandan dışarı görülmemektedir. Pencere ise gizlenme ve kamufle olmayı ifade eden kahverengiye boyanmıştır. Resimde kâğıt katılığı ifade eder biçimde dikey kullanılmıştır. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim : 7

Adı Soyadı: Hor Hamid

Yaşı : 9

Cinsiyeti : Kız

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 9 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı ve detaylı çizimler görülmektedir.

Çocuk, resimde insan figürü çizmemiştir. Resimde çocuk vazo üzerine yaptığı süslemelerle detaylı çizim yapmıştır.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönem resminde yukarıya çıkması gerekir. Çocuk resminde yer çizgisini yukarı almıştır.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Resimde kullanılan renkler gerçeğe uygun renklerdir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

9 yaşında olan Hor Hamid resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin ve neşeli bir izlenim uyandırmaktadır. Çizgiler olması gerektiği gibi yumuşak çizgilerdir. Kâğıt katılığı gösterir şekilde dikey kullanılmıştır. Resimde yer alan masa, ahşap rengi olan kahverengiye boyanmış; vazo ise insanlar üzerinde sakinleştirici etkisi olan pembeye boyanmıştır. Vazo içinde yer alan çiçekler güven ve hayatı ifade eden kırmızıya boyanmıştır. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 8

Adı Soyadı: Feyruz

Yaşı : 11

Cinsiyeti : Kız

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 11 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çizdiği figürlere giydirdiği kıyafetlerden bu figürlerin kız mı erkek mi olduğunu anlaşılır. Çizilen bu resimde çocuk cinsiyet ayrımını figürde göstermemiştir. Çizilen figür şema öncesi dönemin 4-5 yaş aralığında yapılan işlere benzemektedir. Ayrıntılı çizimlerin olması gereken bu dönemde resimde ayrıntılı bir alan çalışılmamıştır.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönem resimlerinde yukarıya çıkması gerekirken masa ve figür için bir yer çizgisi oluşturulmamıştır. Resimde derinlik ve perspektif yoktur.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Resimde masa, pasta ve mumlar için kullanılan renkler gerçeğe uygun renkler iken figürün başında kullanılan sarı renk gerçeğe uygun değildir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

11 yaşında olan Feyruz resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin ve neşeli bir izlenim uyandırmaktadır. Çizgiler bastırılarak çizilmiş sert çizgilerdir. Resim için kâğıt, rahatlığı ve esnekliği ifade eder biçimde yatay kullanılmıştır. Resimde kullanılan figür şema öncesi dönem çizimlerine benzemektedir. Çocuğun gelişimsel dönemine uygun olmayan bu çizim için çocukta gelişim geriliği olup olmadığı konusunda doğru karara varabilmek için çizimleri tekrar yaptırmak gerekir. Resimde çizilen masa ahşap rengi olan kahverengiye boyanmıştır. Masa üzerinde yer alan pasta insanlar üzerindeki sakinleştirici etkisi ile bilinen pembe renge boyanırken mumlar ışığı ve sıcaklığı anlatan sarıya boyanmıştır. Çocuk resimde çok fazla silgi kullanmıştır. Çocuk resimlerinde fazla silgi kullanımı özgüven problemi, yüksek kaygı ve duygusal dalgalanmalar yaşandığını gösterir. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 9

Adı Soyadı: İman

Yaşı : 11

Cinsiyeti : Kız

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 11 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Bu dönem resimlerinde ayrıntılı çizimler yapılmaktadır. Çocuğun çizdiği kutuda yaptığı ip ve fiyonk resimde olan ayrıntılardır.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönem resimlerinde yukarıya çıkması gerekirken kutu için yer çizgisi yapılmamıştır. Perspektif ve mekân resimde yoktur.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Resimde kullanılan renkler gerçeğe uygun renklerdir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

11 yaşında olan İman, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak renklerden dolayı gergin bir his uyandırmaktadır. Kırmızı ve siyah, kullanıldığı yere göre olumlu etki oluşturabileceği gibi olumsuz hisler de uyandırabilir. Elmalarla dolu bir kutunun üstten görünüşü olduğu düşünülen resimde kutunun üstü tamamen siyah bir malzeme ile kapatılıp kırmızı bir ip ile bağlanarak çok küçük bir bölümü içini göstermek için açık bırakılmıştır. Ağırlıklı olarak resme siyah renk hâkimdir ve bu renk bir alanı kapatma amaçlı kullanılmıştır. Siyah renk yaşamı ifade eden kırmızıyı sarıp gizlemesinden dolayı bu durum çocuğun geride bıraktığı yaşamlar olarak düşünülebilir. Resim için kâğıt katılığı ifade eder biçimde dikey kullanılmıştır. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 10

Adı Soyadı: Meys Said

Yaşı : 10

Cinsiyeti : Kız

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 10 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı ve detaylı bölümler görülmektedir. Çocuk, resimde çizim yaptığı kalemin üstüne bazı süslemeler yaparak resmi detaylandırmıştır.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönem resminde yukarıya çıkması gerekirken çizilmemiştir. Resimde perspektif ve derinlikten bahsedemeyiz.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Çocuğun çiziminde kullandığı pembe ve sarı gerçeğe uygun renklerdir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

10 yaşında olan Meys, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin ve neşeli bir izlenim uyandırmaktadır. Çizim yapılan kâğıt katılığı anlatır biçimde dikey kullanılmıştır. Çocuğun çizimleri olması gerektiği gibi yumuşak çizgilerdir. Resimde çizilen kalem ağırlıklı olarak insanlar üzerinde sakinleştirici etkisi ile bilinen pembe renge boyanmıştır. Kalemin baş kısmı ise parlaklığı ve ışığı ifade eden sarı renge boyanmıştır. Çocuğun resimde yaptığı kalem ve boyadığı renklerden dolayı okula gidiyor olmasından mutlu olduğu düşünülmektedir. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 11

Adı Soyadı: Muhammed İlhammed

Yaşı : 11

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 11 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çizdiği figürlere giyirdiği kıyafetlerden kız mı erkek mi olduğu anlaşılır. Çizilen bu resimde cinsiyet ayrımı görülmemektedir. Ayrıntılı çizimlerin olması gereken bu dönemde çizilen resimde ayrıntılı bir bölüm bulunmamaktadır.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönem resminde yukarıya çıkması gerekirken resimde yer çizgisi çizilmemiştir. Perspektif ve derinlik resimde görülmemektedir.

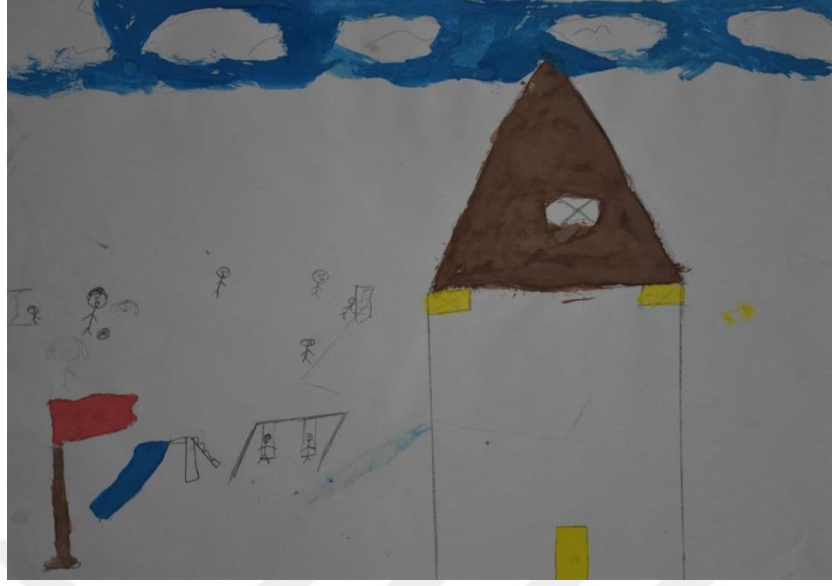
3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Resimde renk kullanılmamıştır.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

11 yaşında olan Muhammed, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak gergin ve korku dolu bir izlenim uyandırmaktadır. Resim için kâğıdın dikey kullanılmasından dolayı çocukta tekdüzelik ve katılığın baskın olduğu anlaşılmaktadır. Resimde yoğun silgi kullanımı vardır. Yoğun silgi kullanımı çocukta, özgüven problemi, duygusal dalgalanmalar ve yüksek kaygı düzeyi olabileceğini göstermektedir. Çizilen figür dönem özelliklerini yansıtmamaktadır. Bacaklar ve kollar tek çizgi şeklinde bırakılmıştır. Eller ve bacaklar resimde güç destek, bağımsızlık gibi durumları ifade eder. Figürün kolları ve bacakları tek çizgi şeklinde olmasından, çocuğun ailesinden destek görmediği, sevilmediği ve kendini değersiz, güçsüz hissettiği anlaşılır. Figürün elinde bıçak vardır. Resimde her türlü silah ve bıçak gibi aletler saldırganlığı göstermektedir. Figürün başında kulaklara yer verilmemiştir. Kulak çizimi dokuz yaşında gösterilmesi gereken bir özelliktir. Çocuk resimlerinde kulağın çizilmemesi çocuğun ailede eleştirisi ve kavgaları duymak istemediğini göstermektedir. Resimde renk kullanılmamıştır. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuğun resminde mutluluktan daha çok saldırganlık çizimi görülmektedir.

Resim - 12

Adı Soyadı: Mesut Sema

Yaşı : 12

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 12 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çizdiği insan figürlerine giydirdiği kıyafetlerden bu figürlerin kız mı erkek mi olduğunu anlaşılr. Çizilen bu resimde çocuğun cinsiyet ayrımı görülmemektedir. Çizilen insan figürleri dönem özelliklerini yansıtmamaktadır. Ayrıntılı çizimlerin olması gerektiği bu dönemde resimde ayrıntılı yapılmış bir bölüm yoktur.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi: Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönemde yukarı çıkması gerekirken ev için kâğıdın başlangıç noktasında kalmıştır. Resimde perspektif ve derinlik az da olsa kendini hissettirmektedir.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi: Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Resimde kullanılan renkler gerçeğe uygun renklerdir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

12 yaşında olan Mesut, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin ve neşeli bir izlenim uyandırmaktadır. Çizgiler olması gerektiği gibi yumuşak çizgilerdir. Resim için kâğıdın her alanı kullanılmıştır. Resmin üst bölümünde bulutlar bulunmaktadır. Çocuk resimlerinde bulut rengi ve bulutun sayısı önemlidir. Evin üzerinde olan siyah bulutlar evde sıkıntı olduğunu göstermektedir. Burada yer alan bulutlar ise beyazdır. Çocuk çöp adam şeklinde figürler çizmiştir. Bu dönemde gerçeğe daha yakın çizimler yapması gerekirken yapılan çöp adam çizimleri iletişimde güçlük çekildiğini göstermektedir. Çocuğun ev çiziminde çatı kendi rengine boyanmıştır. Çatıda olması gereken baca çizilmemiştir. Bacanın çizilmemesi aile içi sıcaklığın eksikliğini göstermektedir. Çatı katı penceresi ise çocuğun hayallerini ve sihir dünyasına olan inancını göstermektedir. Evin kapısı olması gerekenden daha küçük çizilmiştir. Çocuk resimlerinde küçük çizilen kapılar çocuğun kendini ortaya koymada kaygı yaşadığını ve sosyal ortamlarda yetersizlik yaşadığını göstermektedir. Resmin sol alt köşesine çizilen Türk bayrağı mülteci durumda olan çocuğun kendini güvende hissettiğini göstermektedir. Resim yapılırken kâğıt yatay kullanılmıştır. Kâğıdın yatay kullanımı çocuğun rahatlığını ve esnekliğini gösterir. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Adı Soyadı: Ahmet İbrahim

Yaşı : 11

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 11 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çizdiği figürlere giydirdiği kıyafetlerden bu figürlerin kız mı erkek mi olduğunu anlarız. Çizilen bu resimde insan figürü yoktur. Detaylı çizimlerin olduğu bu dönemde çocuk kardan adamın ağız kısmını ve atkıyı detaylı çizmiştir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönem resminde yukarıya çıkması gerekirken kâğıdın başlangıç noktasında kalmıştır. Önde olan kardan adam ve arkada duran dağlar resme derinlik katmıştır.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Resimde dağlar, atkı ve şapka gerçeğe uygun renklere boyanmışken kardan adam sarı ve mor renklere boyanmıştır.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

11 yaşında olan Ahmet, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin ve neşeli bir izlenim uyandırmaktadır. Çizgiler olması gerektiği gibi yumuşak çizgilerdir. Resim için kâğıdın her alanı kullanılmıştır. Resimde çizilen dağların sivri uçlu olması çocuğun baba imajını, yuvarlak olması anne imajını ifade eder. Burada çizilen dağlar sivridir. Kardan adamda kullanılan mor renk çocuğa kaldıramayacağı sorumluluklar yüklendiğini, çocuğun anne ve baba desteğine ihtiyaç duyduğunu gösterir. Kardan adamda kullanılan sarı renk ise enerjiyi, ışığı ve parlaklığı gösterir. Resim yapılırken kâğıt yatay kullanılmıştır. Kâğıdın yatay kullanımı çocuğun rahatlığını ve esnekliğini gösterir. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 14

Adı Soyadı: Abdo El Hasan

Yaşı : 11

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 11 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çizdiği figürlere giyirdiği kıyafetlerden bu figürlerin kız mı erkek mi olduğu anlaşılır. Bu dönemde resimlerde ayrıntılı çalışılmış bölümler olur. Resmin genelinde ayrıntılı çizilmiş bölümler yoktur. Resimde evin dört penceresi ve sıra dışı bir çatısı vardır.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi: Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönem resminde yukarıya çıkması gerekirken kâğıdın başlangıç noktasında kalmıştır.

Resimde sağda duran büyük ağaç diğer iki küçük ağaca göre daha öndedir. Bu durum az da olsa bir derinlik hissi oluşturmaktadır.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi: Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk, etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Resimde kullanılan renkler gerçeğe uygundur.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

11 yaşında olan Abdo, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin ve neşeli bir izlenim uyandırmaktadır. Resimdeki ev çiziminde kalem kâğıda bastırılarak çizilmiştir. Özellikle evin çatı kısmı bastırılmıştır. Yapılan çatı sıra dışı bir çatıdır. Bastırılarak resmin çizilmesi çocuğun duygusal gerilim yaşadığını göstermektedir. Çocuk, resminde çatıyı üçgen yapmış ve farklı bölümlere ayırmıştır. Çocuk resimlerinde çatı hayâl âleminin fantezi alanıdır. Gerçekte yapamadıklarını hayâl dünyasında yapan bireyler hakkında bilgi vermektedir. Çatıların değişik biçimlerde yapılması hayâli zevk arayışı içinde olduğunu göstergesidir. Çocuk çatıya baca çizmemiştir. Ev resimlerinde bacanın olmayışı aile içi sıcaklığın olmadığını göstermektedir. Pencereler evin dış dünyaya bakan gözleridir. Resimde çocuğun dört tane pencere çizmesi dış dünya ile bağlantısının iyi olduğunu göstermektedir. Eve çizilen kapı çocuğun dış dünyadan korkmadığını göstermektedir. Resimde çizilen bulutlar yaşanan endişe ve kaygıyı göstermektedir. Çocuk bulutları küçük çizmiş ve boyamamıştır. Bu durum çocuğun kaygılarının az olduğunu göstermektedir. Resimde çizilen ırmak, çocuğun anne ve babası ile olan ilişkisini göstermektedir. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 15

Adı Soyadı: Hasun El Hasan

Yaşı : 9

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 9 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Bu dönem resimde ayrıntılı yapılmış bölümlere rastlanılmaktadır. Çizilen bu resimde insan figürü kullanılmamış ve resmin genelinde ayrıntılı bir bölüm yapılmamıştır.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönem resminde yukarıya çıkması gerekirken kâğıdın başlangıç noktasında kalmıştır. Ortaya çizilen ağaç havada asılı kalmıştır. Resimde derinlik ve perspektif yoktur.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna özen gösterir. Resimde kullanılan renkler gerçeğe uygundur.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

9 yaşında olan Hasun resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin ve neşeli bir izlenim uyandırmaktadır. Çizgiler olması gerektiği gibi yumuşak çizgilerdir. Çizilen resim için kâğıt katılığı ifade eden biçimde dikey kullanılmıştır. Resimde kullanılan bulutlar çocuğun kaygı ve endişe yaşadığını göstermektedir. Çizilen evin çatı penceresi, çocuğun hayal dünyasını ve sihir dünyasına olan inancını göstermektedir. Çatıya baca çizilmemiştir. Ev resimlerinde bacanın olmaması aile içi sıcaklığın olmadığını göstermektedir. Eve iki pencere çizilmiştir. Pencere evin dış dünyaya açılan gözleri gibidir. Pencere olması çocuğun dış dünyaya açık olduğunu göstermektedir. Pencere yapan çocuk eve kapı yapmamıştır. Kapının olmayışı aile içi sorunların olduğunu göstermektedir. Çocuk evi ve çatıyı kahverengiye boyamıştır. Çatının kahverengi olması gerçekçilik döneminde olan çocuk için doğrudur. Çocuk resimlerinde kahverengi korunmaya ihtiyaç duyulduğunu, sevgi ve ilgi ihtiyacının olduğunu göstermektedir. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 16

Adı Soyadı: Diyala Mehmet

Yaşı : 12

Cinsiyeti : Kız

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 12 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çizdiği figürlere giyirdiği kıyafetlerden bu figürlerin kız mı erkek mi olduğu anlaşılır. Çocuğun çizdiği bu resimde figürlerin kıyafetlerinden ve saçlarının kısa olmasından erkek oldukları anlaşılmaktadır. Bu dönem resimlerinde çocukların çizimlerinde ayrıntıya önem verdiği gözlemlenir. Figürlerin üzerinde bulunan kıyafetlerdeki kıvrımlar, yüzlerindeki ifadeler ve sol figürün kısa pantolonunun diz kısmına yapılan cep ile detaya önem verildiği görülmektedir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönem resminde yukarıya çıkması gerekirken insan figürleri için bir yer çizgisi oluşturulmadığından figürler havada asılı kalmıştır. Resimde perspektif özellikler görülmektedir. Resimde mekân algısı yoktur.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Çocuk, çizim yaptıktan sonra resmi boyamamıştır.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

12 yaşında olan Diyala resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin ve neşeli bir izlenim uyandırmaktadır. Çizgiler olması gerektiği gibi yumuşak çizgilerdir. Resim için kâğıdın her alanı kullanılmıştır. Figürlerin başı bedene göre daha büyük çizilmiştir. Büyük baş duygusal ve sosyal anlamda yetersizlik olarak yorumlanmaktadır. Gövdeye göre büyük resmedilen kafa kişinin zekâyâ önem verdiğini ve karşısındaki insanlardan bir şey öğrenme ihtiyacı içinde olduğunu göstermektedir. Başın kendi içinde orantıları doğru bir şekilde çizilmiştir. Ayrıca yüzlerde ifadeye yer verilmiştir. Başın kendi içinde olan orantısı ve yüzlerdeki ifadeler çocuğun yaşlarına göre başarılı bir çizim gerçekleştirdiğini göstermektedir. Gövdede eller ve ayaklar küçük, kollar ve bacaklara zayıf çizilmiştir. Eller, kollar, bacaklar ve ayaklar güç, destek, bağımsızlık, hareket gibi durumları ifade eder. Bu resim çocuğun özgüven problemi yaşadığını, güç ve desteğe ihtiyacı olduğunu göstermektedir. İnce çizilen kol ve bacaklara rağmen anatomi açısından başarılı bir çizim gerçekleştiren çocuk kollarında ve bacaklarda kas ve eklem yerlerini doğru bir biçimde çizmiştir. Resim yapılırken kâğıt dikey kullanılmıştır. Kâğıdın dikey kullanımı tekdüzeliği ve katılığı gösterir. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 17

Adı Soyadı: Emced El Omar

Yaşı : 12

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 12 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Yaptığı resimde detaylı alanların olması beklenir. Çizilen resimde detaylara rastlanmamaktadır.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi: Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönem resminde yukarıya çıkması gerekirken resimde yer çizgisi oluşturulmamıştır. Perspektif ve mekân özellikleri resimde görülmemektedir.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi: Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde kullanılan renkler gerçek rengi dışında kullanılıyorsa psikolojik açıdan yorumlamak gerekir. Resimde kullanılan renkler gerçeğe uygundur.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

12 yaşında olan Emced, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak gergin ve iç sıkıcı bir izlenim uyandırmaktadır. Çizgiler olması gerektiği gibi yumuşak çizgilerdir. Resim için kâğıdın her alanı kullanılmıştır. Resmi çizen çocuk ile dil probleminden dolayı iletişim kurmakta zorlanıldığı için çocuktan resim hakkında bilgi alınamamıştır. Bu sebeple resim iki farklı şekilde yorumlanmıştır. Bunlardan biri çizilen resimde yer alan şeklin siyah bir mezar ve mezar taşı, kırmızı tüylerin ve tüylerin başlangıcında yer alan gül de mezarı süslemek için kullanılan süslerdir diye düşünülmüştür. Bu düşünceye gidilmesinin sebebi şekil olarak benzetilmesinin yanı sıra çocuğun savaş ve yaşadığı göç sürecinde yakınlarının ölmesi ya da çevresinde olan ölümler olabileceği düşüncesidir. Diğer bir yorum ise siyah bir şapka ve şapkada yer alan süslemeler olarak düşünülmüştür. Bu şekilde düşünülmesinin sebebi ise genelde tüy gibi süslemelerin şapkalarda yer alacağı düşüncesidir. Resimde ağırlıklı olarak siyah renk kullanılmıştır. Eğer bu çizimi şapka olarak düşünürsek kullanılan siyah renk ciddiyeti, dayanıklılığı ve güveni ifade ediyor diyebiliriz. Ancak mezar olarak düşünürsek kullanılan siyah rengin acı, keder ve yası ifade ettiğini söylememiz gerekir. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 18

Adı Soyadı: Reyan Ali

Yaşı : 12

Cinsiyeti : Kız

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 12 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çizdiği figürlere giydirdiği kıyafetlerden bu figürlerin kız mı erkek mi olduğu anlaşılır. Çizilen bu resimde çocuğun cinsiyet ayrımını yaptığı evin dışında bulunan figüre giydirdiği kıyafetten anlaşılır. Resimde şema öncesi dönem özelliklerinde görülen şeffaf resim çizimleri görülmektedir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisinin bu dönem resminde yukarıya çıkması gerekir. Ev ve figürler için yer çizgisi yukarıya alınmıştır. Resimde perspektif algısı yoktur.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Resimde kullanılan renkler gerçeğe uygun renklerdir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

12 yaşında olan Reyan, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin ve neşeli bir izlenim uyandırmaktadır. Resim yapılırken kâğıt yatay kullanılmıştır. Kâğıdın yatay kullanımı çocuğun rahatlığını ve esnekliğini göstermektedir. Resmin sağ yanında büyükçe yapılan eve büyük çift kanatlı bir kapı yapılmıştır. Sakinleştirici özelliği ile bilinen yeşil renge boyanan kapı ailenin dış dünya ile bağlantı içinde olduğunu göstermektedir. Gökyüzünün bir bölümü ve resmin ön kısmında araçların yer aldığı yol güveni ve sadakati ifade eden mavi renge boyanmıştır. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 19

Adı Soyadı: Mızhar El Veys

Yaşı : 11

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 11 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çizdiği figürlere giydirdiği kıyafetlerden bu figürlerin kız mı erkek mi olduğu anlaşılır. Çizilen bu resimde çocuğun cinsiyet ayrımını yapmadığını görülmektedir. Resimde cami içinde olan bir insan figürü bize gösterilmiştir. Bu şekilde şema öncesi dönem özelliklerinden olan şeffaf resim çizimi yaptığı görülmektedir. Bu dönem resimlerinde çocukların çizimlerinde ayrıntıya önem verdiği gözlemlenir. Resmin genelinde ayrıntılı çizilmiş bir bölüm görülmemektedir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

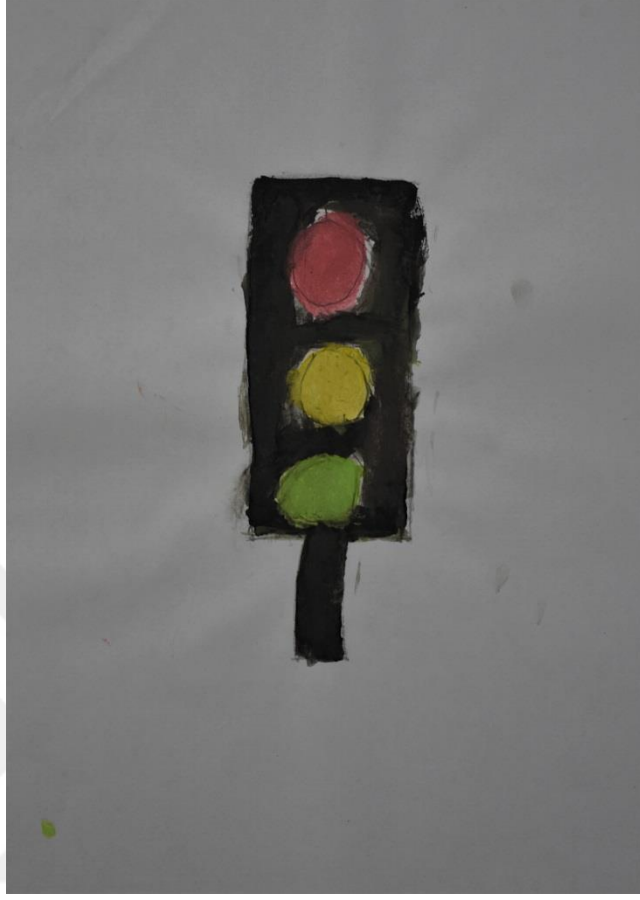
Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönem resminde yukarıya çıkması gerekirken kâğıdın başlangıç noktasında kalmıştır. İnsan figürleri için yer çizgisi oluşturulmadığından figürler havada asılı kalmıştır. Resimde derinlik ve perspektif yoktur.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Resimde kullanılan renkler gerçeğe uygun renklerdir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

11 yaşında olan Mızhar, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin ve neşeli bir izlenim uyandırmaktadır. Çizgiler aşırı kontrollü bir şekilde cetvel ile çizilmiştir. Bu durum çocuğun hata yapma kaygısı taşıdığını göstermektedir. Resim için kâğıdın her alanı kullanılmıştır. Resimde İslâm inancının ibadet yeri olan cami resmedilmiştir. Ağırlıklı olarak İslâm inancının hâkim olduğu Suriye'den gelen mültecilerin ibadetlerinde İslâm dininin hâkim olduğu Türkiye'de sorun yaşamadıkları için cami içinde bulunan insan figürü mutlu resmedilmiştir. Cami giriş kapısının üzerine büyükçe çizilen Türk bayrağı, bu ülkede yaşayan mültecilerin inanış biçimleri konusunda da güvende olduklarını göstermektedir. Çocuk resimlerinde koyu renge boyanmış bulut kaygıyı ifade etmektedir. Burada çizilen bulutlar boyanmayarak beyaz bırakılmıştır. Cami minareleri İslâm inancında çok sık rastlanılan yeşile boyanmıştır. Cami duvarına çizilen Türk bayrağından dolayı duvarın tamamı bayrakta yer alan kırmızı renge boyanmıştır. Cami kubbesinin alt kısmı asaleti anlatan mor renge, üst kısmı ise özgürlüğü, sakinliği ve uyumu ifade eden mavi renge boyanmıştır. Resim yapılırken kâğıt yatay kullanılmıştır. Kâğıdın yatay kullanımı çocuğun rahatlığını ve esnekliğini göstermektedir. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Adı Soyadı: Muhammed Casım

Yaşı : 9

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Mutlu çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden mutlu olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 9 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çocuk, resminde insan figürü kullanmamıştır. Dönemsel bir özellik olan ayrıntılı çizimler resimde görülmemektedir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Yer çizgisi bu dönemde resminde yukarıya çıkması gerekirken yer çizgisi çizilmemiştir. Resimde mekân ve perspektif algısı yoktur.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

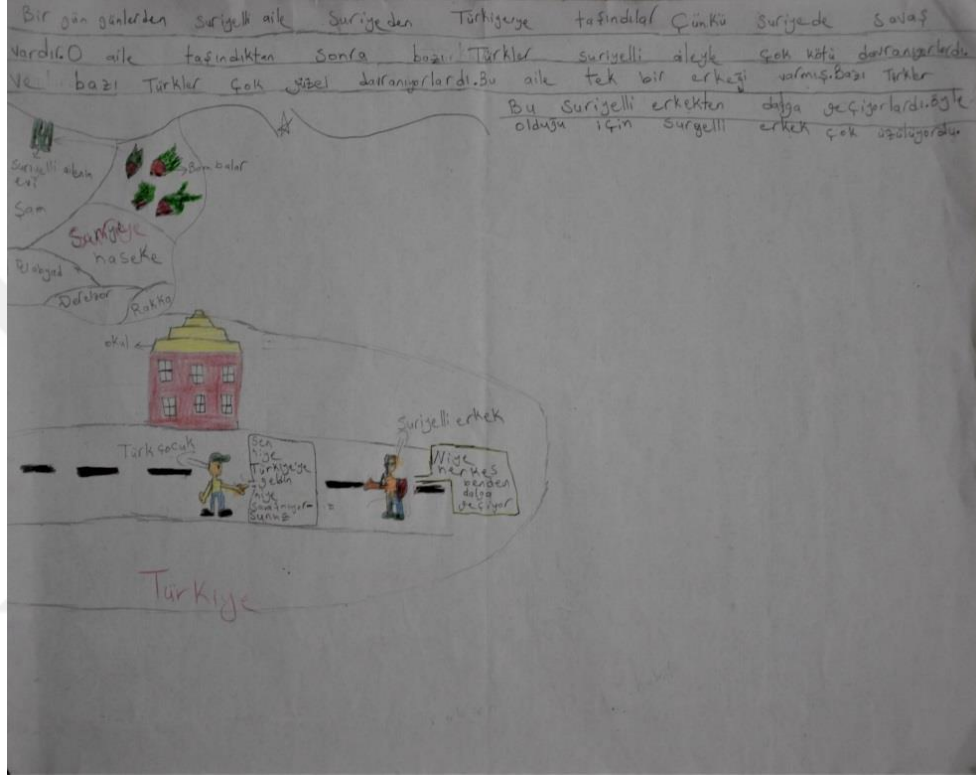
Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Resimde kullanılan renkler gerçeğe uygun renklerdir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

9 yaşında olan Muhammed, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin bir izlenim uyandırmaktadır. Resim için kâğıdın orta kısmı kullanılmıştır. Kâğıtta orta kısım yaşanan zamanı göstermektedir. Çocuk kâğıdın orta kısmına trafik ışıklarını gösteren bir lamba çizmiştir. Gerçek yaşamda trafik, karmaşa ve tehlikelerle doludur. Bu karmaşayı düzene koymak için kullanılan kural ve işaretlerden biri de trafik lambalarıdır. Bu işaretlerle rahatlama ve güven sağlanır. Resmi çizen çocuk savaş ve göç sırasında yaşadığı düzensizliğin Türkiye'ye geldikten sonra kurallara ve düzene girmesinden dolayı bu çizimi yapmış olabilir. Resim yapılırken kâğıt dikey kullanılmıştır. Kâğıdın dikey kullanımı tekdüzeliği ve katılığı göstermektedir. Mutlu çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu resmi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

2. ÜZGÜN ÇOCUK FOTOĞRAFLARI GÖSTERİLDİKTEN SONRA ÇİZİLEN RESİMLERİN PLASTİK VE PSİKOLOJİK YORUMLARI

Resim - 21

Adı Soyadı : Saad El Yunus

Yaşı : 11

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: Resimsel gelişim açısından gruplaşma döneminde olan 11 yaşındaki bu çocuk, dönemin özelliklerinden olan cinsiyet ayrımını kısmen de olsa sağdaki figürün saçlarını kısa

resmederek göstermektedir. Genel olarak iki figüre de bakıldığında cinsiyet ayırımına dair belirgin özellikler görülmesi de bu figürlerin de erkek oldukları düşünülmektedir. Çizimlerde bol detayın olduğu bu dönemde çocuk, figüre taktığı şapka, yola çizdiği şeritler, sağ figürün sırtına yaptığı çanta ve okul binasının pencerelerindeki detaylı çizimleriyle dönemin bu özelliğini resmine yansıtmıştır. Figürlerdeki gövdeler gerçek insan gövdesine benzemektedir. Figürlerin kollarında hareket söz konusudur. Toplumun bir üyesi olduğunun farkında olup dış dünyanın gözlemlenerek resimlere olduğu gibi aktarılmaya çalışıldığı bu dönemde çocuk; içinde bulunduğu durumu, yaşadığı sorunları çizerken yaptığı resmin anlatmak istedikleri konusunda yetersiz kaldığı kaygısıyla ile kişileri karşılıklı konuştururken yaşadığı süreci de hikâye olarak resmine yazmıştır. Savaş sürecini ve yaşadığı göçü haritalandırmıştır.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde mekânsal bir durum söz konusudur. Figürler için bir yer çizgisi oluşturulmuştur. Okul binası bir yer çizgisi üzerindedir. Figürler okul önünde yer alan yolun üzerine yerleştirilmiştir. Resimde okul, figürlerin arkasında olmasına rağmen insan ve bina arasında bir oran söz konusudur ve okul binası figürlerden daha büyük çizilmiştir. Yer çizgisi dönem özelliklerine göre yukarıya çizilmiştir. Soldaki insan figürünün okulun ön kısmına çizilmesi resme derinlik etkisi katmıştır.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Psikolojik açıdan da bu dönem ve sonrası dönemlerdeki renk seçimi anlamlıdır. Çocuğun resimde renk kullanımı gerçeğe uygundur.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

11 yaşında olan Saad, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak sakin bir izlenim uyandırmaktadır. Resmi biraz inceleyip yazıları

okuduğumuzda aslında bir savaşın sürecini ve çocuğun göç sonucu gittiği yerdeki yaşadığı problemleri görmekteyiz. Resim ağırlıklı olarak kâğıdın sol yanına yapılmıştır. Kâğıtta kullanılan sol bölüm geçmişi gösterir. Çocuk, anlatmak istediklerinde çiziminin yetersiz kalacağı kaygısından yazılar yazmış ve figürleri konuşturmuştur. Kâğıdın üst bölümüne “ Bir gün günlerden Suriyeli aile Suriye’den Türkiye’ye taşındılar. Çünkü Suriye’de savaş vardı. O aile taşındıktan sonra bazı Türkler Suriyeli aileye çok kötü davranıyorlardı. Ve bazı Türkler çok güzel davranıyorlardı. Bu aile tek bir erkeği varmış. Bazı Türkler bu Suriyeli erkekle dalga geçiyorlardı. Öyle olduğu için Suriyeli erkek çok üzülyordu” yazmıştır. Sol bölüme Şam’da bulunan evlerini, oraya düşen bombaları çizmiştir. Haseke, Rakka, Derelzar ve şu an yaşadığı yerin tam karşısı olan Telabyad’ı harita çizerek göstermiştir. Haritada gösterdiği yerler çocuğun Şam’dan Akçakale’ye gelişini gösteren yerlerdir. Burada okula giden çocuk yaşadığı sorunları yine konuşma balonlarıyla anlatmıştır. Resimde okul enerjisi ya da gerginliği anlatır biçimde kırmızıya, çatı ise parlaklığı ışığı anlatan sarıya boyanmıştır. Figürlerin kolları ve elleri normalden daha büyük çizilmiştir. Ellerin ve kolların büyük çizilmesi dış dünyadan saldırganlık gördüğünü ya da dış dünyaya karşı saldırgan olduğunu göstermektedir. Konuşma balonlarından da çocukların kendi aralarında tartıştıklarını görüyoruz. Resimde kâğıt yatay kullanılmıştır. Çocuğun çizgileri kırık çizgilerden oluşmaktadır. Bu durum çocuğun kaygılarını kontrol etmeye çalıştığının göstergesidir. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Adı Soyadı: Reyan Ali

Yaşı : 12

Cinsiyeti : Kız

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 12 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik döneminin sonuna denk gelmektedir. Cinsiyet ayrımının belirgin bir şekilde gözlendiği bu dönem özelliği resimde gözlenmektedir. Çizilen figüre giydirilen etek ve saç uzunluğundan dolayı bu figürün kız olduğu anlaşılmaktadır. Figürdeki gövde çizimi anatomiye uygun iken figürün elleri yok denilecek kadar küçük çizilmiştir ve sağdaki kol soldaki kola göre daha küçük resmedilmiştir. Bu durum çizgisel gelişim açısından bir sorunu ifade ederken daha çok bu durumu psikolojik açıdan ele almak gerekecektir. Çocuğun, çatı çiziminde oluşturduğu karelerden ayrıntıya önem verdiği görülmektedir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Resimde perspektif yoktur. Figür ve ev arasında belirgin bir oran vardır. Yer çizgisi olmadığından figür ve ev havada asılı şekilde kalmıştır.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Çatı ve duvarların rengi ile figürün kıyafetleri gerçeğe uygun renklerde boyanırken figürün saçları gerçeğin biraz dışında kalabilecek şekilde mavi renge boyanmıştır. Ara renklerin de kullanımının arttığı bu dönemde kıyafetler ve evin duvarları ara renklerle boyanmıştır.

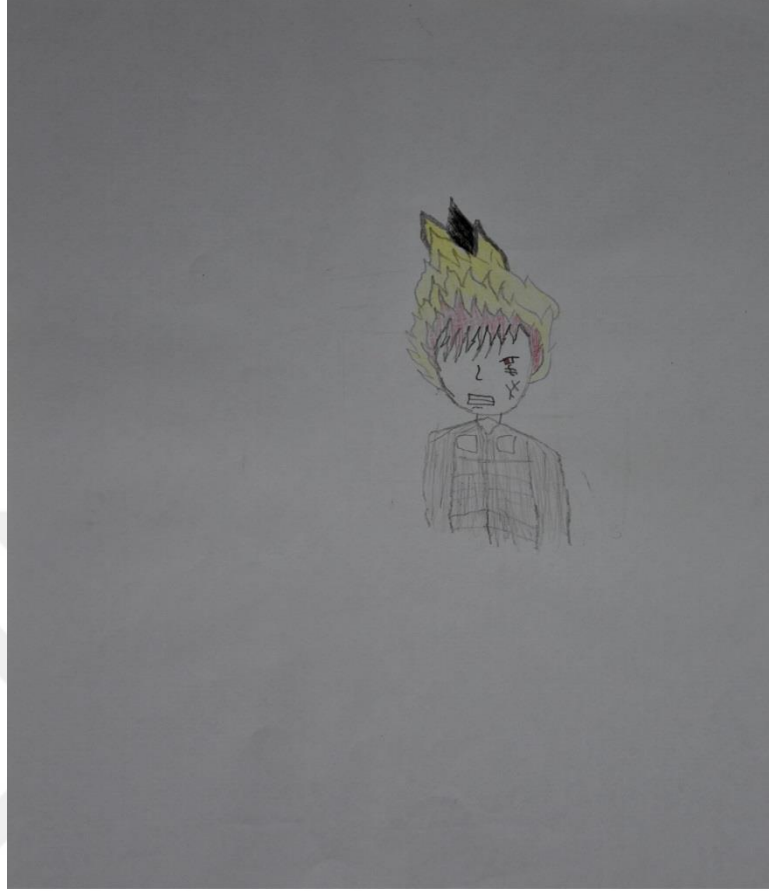
Genel olarak resmi incelediğimizde dönem özelliklerinin bazıları görülmekle birlikte birçok dönem özelliği gözlenmemektedir. Resim durağandır, figür hareketsizdir. Çocuk anlatımını güçlendirmek için figürü konuşturnuştur.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

12 yaşında olan Reyan, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak olumlu bir duygu uyandırmaktadır. Resmin merkezine ev yerleştirilmiştir ve evin sol tarafında bir kız figürü vardır. Evin kapısı dış dünya ile olan ilişkileri göstermektedir. Bu resimde evin kapısı çift kanatlı uzun ve tokmaktır. Bu kapı bu evde yaşayan kişilerin dış dünyaya açık olduklarını göstermektedir. Kapının sağında ve solunda birer pencere vardır. Pencereler, evin dış dünya ile olumlu ilişkiler içinde olduğunu göstermektedir. Kapı önünde bulunan merdiven, bir hedefe ulaşmak için alınacak yolu ve çabayı ifade etmektedir. Bu durum çocuğun sorumluluk almaya hazır olduğunu göstermektedir. Evin çatısı çok sayıda kareden oluşmaktadır. Çocuğun bunları tek tek çizmesi detaycı bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Evin çatısında baca bulunmamaktadır. Bu durum ev içinde olan bireylerin yaşadığı mutsuzluğu ifade etmektedir. Ev sağlık ve bereketi temsil eden yeşil renge boyanmış, çatı ise gerçekçilik dönemine uygun olarak kahverengiye boyanmıştır. Figüre baktığımızda figürün boyun kısmının uzun olması dikkat çekmektedir. Çocuk resimlerinde uzun boyun çocuğun kuralcı bir ailede büyüdüğünü, istek ve arzularını bastırarak sürekli kendini kontrol etme ihtiyacı duyduğunu göstermektedir. Figürün tişörtü iyimserlik ve ümidi ifade eden turuncu renge boyanmıştır. Etek ise daha çok

anne ve babanın desteğine, güvenine ihtiyaç duyan çocuklar tarafından kullanılan mor renge boyanmıştır. Figürün saçları sakinliği ifade eden mavi renge boyanmıştır. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Adı Soyadı: Velet Abdurrahman

Yaşı : 9

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: Resimsel gelişim olarak gruplaşma döneminde olan 9 yaşındaki çocuğun çiziminde cinsiyet ayrımını yaptığı görülmektedir. Çizimde yer alan figürün saçları ve üzerindeki kıyafet bir kız figüründe de görülebileceği gibi izleyicide erkek hissi oluşturmaktadır. Çizimde ayrıntıya önem verdiğini figürün saçlarında ve gömleğinde de oluşan detaylarla birlikte yüzündeki yara izi gibi duran çizgide de görebiliriz. Dönem resminde çizilen

figürler gerçek insan anatomisine daha yakındır. Figürün baş ve gövde arasında uygun bir orantı gözlenirken boynun arkasından geçen omuz çizgisinin gösterilmesi şema öncesi evrede görülen saydam resimleri hatırlatmaktadır. Başın yuvarlaklığı, burun ve göz çizimi gerçeğe yakınken dudaklar köşeli bir şekilde iki dikdörtgenden oluşmaktadır.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Bu resimde perspektif, derinlik ve yer çizgisi gibi özelliklerden bahsetmemiz mümkün değildir.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Psikolojik açıdan da bu dönem ve sonrası renk seçimi anlamlıdır. Bu resme baktığımızda çocuk gerçekçi olmayacak bir şekilde olarak gözleri kırmızıya boyamıştır. Saçları ise görülme olasılığı az olabilecek şekilde sarı, kırmızı ve siyah olmak üzere üç renge boyamıştır.

Genel olarak resme baktığımızda çocuğun çizgi olarak dönem özelliklerini yansıttığını, fakat renk seçiminde dönem özelliklerini doğru yansıtmadığını söyleyebiliriz. Resimde ayrıntıyı ise yoğun bir şekilde kullanmıştır.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

9 yaşında olan Veled Abdurrahman, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda olumlu bir izlenim oluşmaktadır. Çocuk resmi ağırlıklı olarak kâğıdın sağ üst kısmına doğru yapmıştır. Kâğıtta sağ taraf aktif olan gelecek ile ilgilidir. Çizimde bir erkek figürü bel hizasına kadar resmedilmiştir. Gövdeye göre büyük bir baş çizilmiştir. Büyük baş daha çok başarılı ve yetenekli olmayı arzulayan çocuklar tarafından çizilir. Başta asıl dikkati çeken saçtır. Çocuk saçı yukarı doğru sivrilen katlar şeklinde çizilmiştir. Saçın alın kısmını kırmızıya, orta kısmı sarıya, en uç kısmı ise siyaha boyamıştır. Kırmızı ve siyah renk duruma göre olumlu ve olumsuz anlamlar içerebilmektedir. Sarı renk ise hareketi, ışığı, parlaklığı ifade eder. Çocuk

resimde bir gözü çizmiş, solda kalan gözü ise muhtemelen saçın ardında kalıyor düşüncesi ile çizmemiştir. Ancak çizdiği gözü gerçekçilik dönemine uymayacak şekilde kırmızıya boyamıştır. Kollar gövdeye bitişik çizilmiştir. Bu durum çocuğun insanlarla ilişki kurmada zorluk çektiğini göstermektedir. Çizgilerini bazı yerlerde bastırarak bazı yerlerde ise kırık çizgiler olarak kullanmıştır. Kesik çizgiler çocuğun kaygısını kontrol etmeye çalıştığını göstermektedir. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Adı Soyadı: Nur Muhammed

Yaşı : 9

Cinsiyeti : Kız

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 9 yaşındaki bu kız çocuğu gerçekçilik döneminde. Çocuğun çizdiği figüre giydirdiği etek ve figürün saç uzunluğundan cinsiyet ayrımının yapıldığı anlaşılmaktadır. Çizimde ayrıntının olduğu bu dönemde herhangi bir ayrıntı görülmemektedir. Çocuğun figür çizimi 5-6 yaş dönemine denk gelen şema öncesi dönem özellikleri göstermektedir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi: Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde mekânsal bir durum söz konusu değildir. Figür ve nesnelere için bir yer çizgisi

oluşturulmadığından her şey boşlukta süzülmetedir. Perspektif ve derinlikten söz edilmesi mümkün değildir.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi: Gerçeğe uygun renklerin kullanıldığı bu dönemde çocuğun kullandığı renkler dönem özelliklerine uygundur. Genel olarak resmi değerlendirdiğimizde insan figürü çizimi kendi içinde orantısızdır. Kollar olması gerekenden çok daha küçük çizilmiştir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

9 yaşında olan Nur, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak gergin bir izlenim uyandırmaktadır. Çizilen resimde kâğıdın dikey kullanımı katılığı göstermektedir. Kâğıdın ağırlıklı olarak orta kısmı kullanıldığı için çocuğun içinde yaşadığı zamanı resmettiği anlaşılmaktadır. Kâğıtta yoğun bir şekilde silgi kullanımı vardır. Çocuk resimlerinde fazla silgi kullanımı çocuğun özgüven problemi, yüksek kaygı ve duygusal dalgalanmalar yaşadığı şeklinde yorumlanır. Figürde kalın boyun ve kısa kollar dikkati çekmektedir. Boynun kısa ve kalın çizilmesi çocuğun öfkelerini kontrol etmede problem yaşadığını göstermektedir. Kısa çizilen kollar belirgin istek ve arzularından yoksun olduğunu göstermektedir. Figürün tişörtünde ve ayakkabılarında kullanılan kırmızı renk güveni ve hayatı anlatırken mor etek anne baba desteğine ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Saçlar ışık ve sıcaklığı ifade eden sarı renge boyanırken gözler ise sakinliği anlatan maviye boyanmıştır. Figürün karşısında üzgün bir ifade ile duran sürüngen canlı ise siyaha boyanmıştır. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 25

Adı Soyadı: Hüseyin Süleyman

Yaşı : 9

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 9 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Ayrıntının önemli olduğu bu dönemde, çocuk çizdiği kuşun gözlerinden üç damla şeklinde yaş akıtmış, kanat ucunda küçük bir parçayı farklı renge boyayarak bir detay oluşturmuştur.

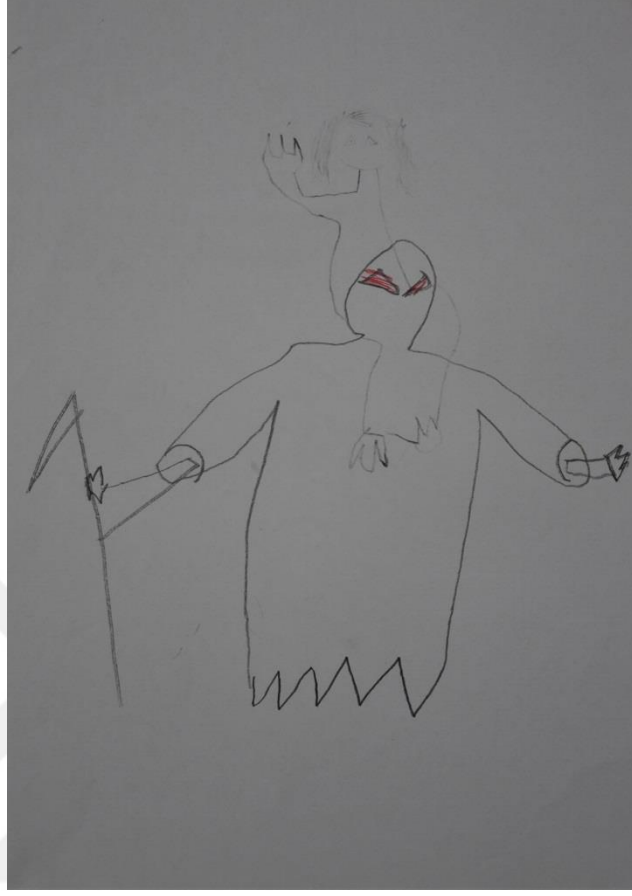
2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi: Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde perspektif ve derinlikten söz edemeyiz. Bir yer çizgisi oluşturulmamış ve kuşun üzerinde

bulunduğu dal parçasının iki ucunun da bağlandığı bir başka bölüm olmadığından dolayı nesnelere boşlukta asılı kalmıştır.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi: Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Bu dönemde çocuk, etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Dalı kahverengiye boyayarak dönem özelliğini yansıtmıştır. Kuşta ise sarı, kahverengi ve az da olsa kırmızı rengi birlikte kullandığından ara ara turuncular oluşturmuştur. Genel olarak resmi incelediğimizde kuşun kendi içinde orantısı normaldir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

9 yaşında olan Hüseyin, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak olumlu bir izlenim uyandırmaktadır. Çocuk, resmi çizerken kâğıdı dikey kullanmıştır. Kâğıdın dikey kullanımı katılığı göstermektedir. Kâğıdın orta kısmı kullanılmıştır. Bu da yaşanan zamanı ifade etmektedir. Çocuklarda kuş çizimi özgürlük duygusunun çok yoğun olduğunu göstermektedir. Çocuk çizdiği kuşu sarı ve kırmızı rengi kullanarak turuncuya boyamıştır. Ümit ve iyimserliği ifade eden turuncu renkli kuşta gizlenmeyi ve gizlenmiş olmayı ifade eden kahverengiyi de ara ara görmekteyiz. Kuşun konduğu dal da kahverengiye boyanmıştır. Kuşun konduğu dal herhangi bir yere bağlı değildir. Dalın başı da sonu da yoktur. Sadece bir kesiti alınmıştır. Bu durum mülteci olan çocuğun aslında ne ülkesine ne de bulunduğu ülkeye kendini ait hissettiğini düşündürüyor. Çocuk kuşu ağlar şekilde çizmiştir. Özgürlüğü ve barışı temsil eden kuşlar ağlıyorsa özgürlük de barış da kesintiye uğramış demektir. Çocuğun çizgileri olması gerektiği gibi yumuşak çizgilerdir. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Adı Soyadı: Muhammet Nur

Yaşı : 9

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

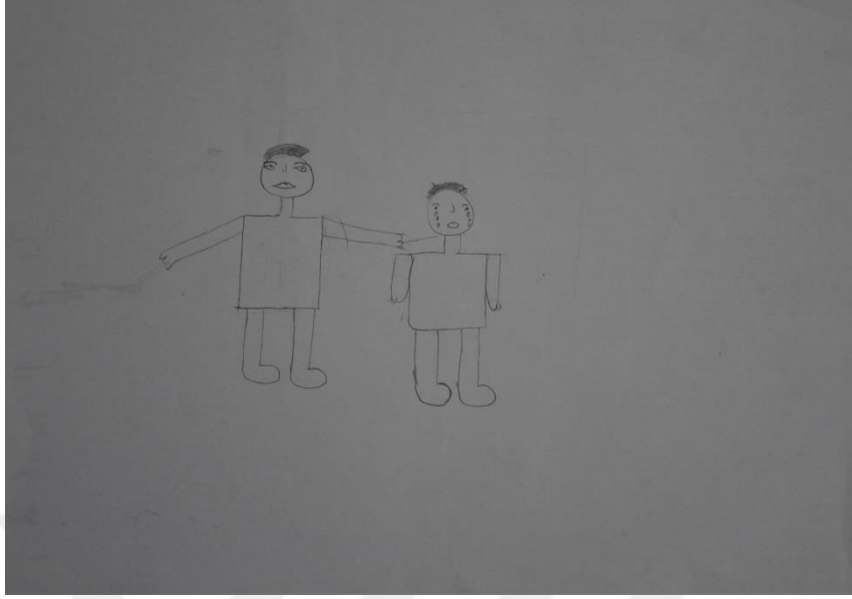
1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 9 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun çizimine baktığımızda kâğıdın orta kısmına büyükçe bir şekil çizilmiştir. Bu şekil hayalet ve zebani çizimlerine benzemektedir. Figür, elinde tırpana benzer bir nesne tutmaktadır.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi: Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde perspektif, derinlik, yer çizgisi gibi unsurlar bulunmamaktadır.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi: Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Çocuğun çizdiği şeklin elinde bulunan tırpandan dolayı bu figürün kötü birini temsil ettiğini düşünürsek gözlerinin kırmızıya boyanması doğrudur diyebiliriz. Çocuk, resminde başka bir renk kullanmamış ve gözler haricinde bir alanı boyamamıştır. Resmi genel olarak değerlendirirsek kolların yanlara doğru açık olmasından dolayı bir hareket olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıntılı çizimlerin çok olduğu bu yaşlarda çocuk herhangi bir ayrıntıya yer vermemiştir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

9 yaşında olan Muhammed, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak gergin bir izlenim uyandırmaktadır. Kâğıt tekdüzeliği anlatır biçimde dikey kullanılmıştır. Resim kâğıdın tam ortasına büyük bir şekilde yapılmıştır. Resmin kâğıdın orta kısmına çizilmesi yaşanan zamanı göstermektedir. Çizgiler bazı yerlerde daha baskın ve kontrollüdür. Bu da çocuğun kaygı düzeyini ve bu kaygıyı kontrol altında tutmaya çalıştığını göstermektedir. Kâğıdın orta üst bölümünde önce yoğun bir şekilde bastırılarak çizilip ardından silinen bir kız figürü yer almaktadır. Resimde yoğun silgi kullanımı çocuğun özgüven problemini ve duygusal dalgalanmalarını göstermektedir. Çocuğun çizdiği şekil, elinde tırpan tutan ve kırmızı gözleri olan maskeli bir yaratıktır. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Adı Soyadı: Fatma

Yaşı : 10

Cinsiyeti : Kız

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 10 yaşında olan çocuk, resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çizdiği figürlerin saçlarını kısa yapmasından bu kişilerin erkek oldukları anlaşılmaktadır. Figürler bir önceki dönem olan şematik dönem özelliklerini göstermektedir. Resmin şematik dönem özellikleri sergilediği, çocuğun figürlerin gövdesinin dikdörtgen ve kare çizmesinden anlaşılmaktadır. Çizimlerde ayrıntının fazla olduğu bu dönemde çocuğun resmine baktığımızda herhangi bir ayrıntı görülmemektedir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi: Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde mekânsal

bir durum söz konusu değildir. Figürler için bir yer çizgisi oluşturulmadığından figürler boşlukta süzölmektedir.

3: Resmin renk unsuru olarak değeriendirilmesi: Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Çocuk resmini boyamamıştır.

Genel olarak bu dönem resimlerini değeriendirdiğimizde çocuğun resimlerinde hareket, oran ve orantı gözlemlenir. Resimde bulunan sol taraftaki figür sağıdaki figüre doğru kolunu uzatmış diğeri kolunu da yana doğru açarak bir hareket oluşturmuştur. Figürlere herhangi bir kıyafet giydirilmemiştir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

10 yaşında olan Fatma, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Kâğıt yatay kullanılmıştır. Resim ağırlıklı olarak kâğıdın orta kısmına çizilmiştir. Kâğıdın orta kısmı yaşanan zamanı göstermektedir. Figürlerin boyunları ince ve uzundur. İnce ve uzun boyun kontrolcü ve kuralcı bir aileye sahip olduğunu göstermektedir. Çocuk istek ve arzularını sürekli olarak bastırarak kontrol altında tutmaya çalışmaktadır. Omuzlar ve gövde köşelidir. Keskin vücut hatları çizen çocukların genel olarak problemlerinin çözümünde fiziksel şiddet kullandıkları görölmektedir. Sağıdaki figürün kolları kısa ve gövdeye bitişik çizilmiştir. Gövdeye bitişik çizilen kolar iletişim kurmakta zorluk çekildiğini göstermektedir. Soldaki figür ise kolunu sağıdaki ağlayan figürün omzuna doğru ona destek olduğunu gösterir şekilde uzatmıştır. İki figürün de elleri yoktur. Parmak hissi veren çıkıntılar ise eksiktir. Ellerin çizilmemesi özgüven eksikliğini, utangaçlığı ve insanlarla iletişim kurmakta yaşanan zorluğu göstermektedir. Resimde renk kullanılmamıştır. Çizgiler kontrollü düz bir şekilde kullanılmıştır. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Adı Soyadı: Vahit Aşık

Yaşı : 12

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 12 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Cinsiyet ayrımı ve detaylı çizim bu dönem özelliklerindedir. Resmi incelediğimizde çizilen portrenin kirpiklerine kadar detaylı bir şekilde çizildiği görülür. Portrenin çevresindeki siyah alanı saç olarak düşünürsek çizilen bu figür bir kadındır. Çizilen portre kendi içinde orantılıdır.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Bu çizimde derinlik, perspektif ve mekân gibi unsurlar kullanılmamıştır.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Resimde saçlar siyaha, yüz ise ten rengini hissettirecek uygun renklere boyanmıştır. Resmi genel olarak değerlendirdiğimizde resmin dönem özelliklerini yansıttığını görmekteyiz.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

12 yaşında olan Vahit, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak olumsuz bir izlenim uyandırmaktadır. Bu olumsuz izlenim yoğun bir siyah renk kullanımından kaynaklanmaktadır. Resimde yer alan portre gerçekçi bir şekilde ten rengine boyanmıştır. Siyah olan bölümler ilk bakışta saç gibi algılansa da portrenin etrafını oval bir biçimde kaplamaktadır. Çocuk resimlerinde siyah renk genellikle hüznü ve karamsarlığı ifade eder. Portrenin kendi içindeki oranlarına baktığımızda burun ve çene diğer bölümlere biraz daha büyük çizilmiştir. Çenenin büyük olması başkalarından yardım bekleme ve güvenme ihtiyacını gösterir. Resim kâğıdın orta kısmına çizilmiştir. Kâğıdın orta kısmı yaşanan zamanı ifade etmektedir. Kâğıt dikey kullanılmıştır. Dikey kullanılan kâğıt katılığı göstermektedir. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Adı Soyadı: Ahmet İbrahim

Yaşı : 11

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 11 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çocuğun çizdiği figürün saçlarının uzun olmasından bu figürün kız olduğu anlaşılır. Bu dönemde figürler anatomik olarak gerçek insan yapısına yakındır. Çizilen bu resimde anatomik

özellikler görülmemekte ve eksik parçalar bırakılmaktadır. Bu dönemde ayrıntılı çizimler beklenirken resimde ayrıntılı bir alan çizilmemiştir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde mekânsal bir durum söz konusu değildir. Perspektif ve derinlik yoktur.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Psikolojik açıdan da bu dönem ve sonrasında renk seçimi anlamlıdır. Bu resme baktığımızda çocuğun renk seçimi sınırlıdır. Ağızda ve gözlerde kırmızı renk kullanılmıştır. Bu durumu psikolojik açıdan değerlendirmek daha anlamlı olacaktır. Genel olarak resim dönem özelliklerini yansıtmamaktadır.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

11 yaşında olan Ahmet, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak gerginlik ve korku hissi uyandırmaktadır. Çocuk resmini kâğıdın tam ortasına yerleştirmiştir. Çocuk resimlerinde kâğıdın orta kısmı yaşanan zamanı göstermektedir. Kâğıdın orta kısmı çocuğun o süreçte içinde bulunduğu ruh halini ifade etmektedir. Bu çizimden çocuğun, içinde bulunduğu ruh halinin saldırgan ve gergin olduğu anlaşılır. Çocuk kâğıdın tam ortasına saçlarının uzunluğundan kadın olduğu anlaşılabilir bir portre çizimi yapmıştır. Çiziminde kullandığı ana çizgiler bastırılarak keskin bir şekilde çizilmiştir. Keskin çizilen bu çizgiler çocuğun gergin olduğunu göstermektedir. Figür sola doğru bakmaktadır. Çocuk çizimlerinde sağa ya da sola bakan gözler genellikle utangaçlığı ve özgüven eksikliğini gösterir. Yüze baktığımızda burnun çizilmediğini görmekteyiz. Burnun çizilmemesi çocuğun güçsüzlüğünü göstermektedir. Resimde en çok dikkat çeken alan figürün ağız kısmıdır. Çocuk olması gerekenden daha büyük bir ağız çizip ağızda sivri dişler yapmıştır. Ağız iletişim organıdır ve yeme, içme, nefes alma özelliklerinden dolayı da hayati önem taşımaktadır. Resimde dişlerin gösterilmesi çocuğun baskı

gördüğünün, dayak yediğinin ya da anne babaya kin duyduğunun göstergesidir. Öfkesini dile getiremeyen çocuk dişleri vurgulu bir şekilde çizer. Dişler saldırganlığı göstermektedir. Dişleri vurgulayan çocuğun öfkeli ve saldırgan olduğu anlaşılmaktadır. Renk olarak ağız ve göz bebekleri kırmızıya boyanmıştır. Kırmızı renk sağlık ve enerjiyi anlatabileceği gibi tehlike ve ölümü de anlatabilir. Bu resimde, çocuğun ağız bölümünü kırmızıya boyaması gerçekçilik döneminde olduğu için normal olabilecekken gözleri kırmızıya boyaması normal değildir. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Adı Soyadı: Safa Muhammed

Yaşı : 10

Cinsiyeti : Kız

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 10 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Resme baktığımızda çizilen figürler dönem özelliklerine göre gerçek insana yakın olması gerekirken buradaki figürler çöp adam şeklindedir ve bu figürlerin kız mı erkek mi olduğu ayırt edilmemiştir. Resimde ayrıntılı yapılmış bir bölüm yoktur.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi: Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde perspektif ve derinlik yoktur. Yukarı çıkması gereken yer çizgisi kâğıdın başlangıcında kalmıştır. Figürlerin boyu ile evlerin boyu arasında bir orantı vardır.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi: Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Çocuğun renk kullanımı gerçeğe uygundur. Genel olarak resmi değerlendirdiğimizde dönem özelliklerinin çok azını yansıttığı görülmektedir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

10 yaşında olan Safa, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak olumsuz gergin bir izlenim uyandırmaktadır. Resimde savaş sahnesi vardır. Resmin sağ üst kısmında bulunan yeşil helikopter kâğıdın alt kısmında bulunan evlerden mor olana doğru ateş etmektedir. Helikopterde bulunan figür mutlu iken evlerin yanında olan figürler gergin ve üzgündür. Figürler çizgisel olarak dönem özelliklerini yansıtmamaktadır. Kâğıdın alt kısmına çizilen üç ev de birbirinin aynısıdır. Evlerin pencereleri çapraz bir biçimde demirlidir. Bu demirler evlerde yaşayan kişilerin dış dünyaya güvenmediklerini gösterir. Evlerin kapıları dış dünyaya kapalılığı anlatır şekilde küçük çizilmiştir. Evler sarı, mor ve kahverengiye boyanmıştır. Sarı renk ışığı ve sıcaklığı, mor renk çocuğa kaldıramayacağı sorumluluklar yüklendiğini kahverengi renk ise gizlenmeyi ve kamufle olmayı temsil eder. Bu evlerde yaşayan kişiler, sıcak savaşı yaşayıp savaşın sonunda kendilerine yüklenen olumsuz durumları kaldıramayarak bu durumdan gizlenmek kaçmak istemektedirler. Kahverengi evin üst kısmı ve figürlerin bastığı yerler, savaşta kanı anlatır şekilde kırmızıya boyanmıştır. Sağ üst köşede bulunan helikopter önce kahverengi eve ateş açtığı için o evde olanlar ölmüş ve evin üst kısmı kırmızıya boyanmıştır. Helikopter ortada bulunan mor eve ateş açmakta ve ardından da sarı eve ateş açacaktır. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 31

Adı Soyadı: Hor Hamid

Yaşı : 9

Cinsiyeti : Kız

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 9 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çizdiği figürlere giydirdiği kıyafetlerden bu figürlerin kız mı erkek mi olduğu anlaşılır. Çizilen bu resimde çocuğun cinsiyet ayrımını yaptığı figürlere giydirdiği kıyafetlerden ve figürlerin saçlarının uzunluk veya kısalığından anlaşılmaktadır. Figürlerde kollar kısa çizilmiş, çocuk ile kadının birbirini tutan elleri normalden daha büyük

resmedilmiştir. Bu büyüklüğü psikolojik açıdan değerlendirmek daha doğru olacaktır. Çocuk, kadın figürün boynuna kolye takmış ve kadının kırıklıklarını çizmiştir. Bundan dolayı çocuğun ayrıntılı çizim yaptığını söyleyebiliriz.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde mekânsal bir durum söz konusu değildir. Figürler için bir yer çizgisi oluşturulmadığı için tüm figürler boşlukta süzülmemektedir. Perspektif ve derinlik yoktur.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Kullanılan renkler dönem özelliğini göstermektedir. Resmi genel olarak değerlendirdiğimizde dönem özelliklerinin çoğunu gösterdiği görülmektedir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

9 yaşında olan Hor, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme genel olarak baktığımızda resimde kullanılan canlı renklerden dolayı ilk izlenim olarak olumlu bir duygu uyandırmakta ancak çocuğun ağlaması ve üzgün duruşu bir olumsuzluk yaşandığını göstermektedir. Kâğıt dikey kullanılmıştır. Resimlerde kâğıdın dikey kullanımı katılığa işarettir. Resim daha çok kâğıdın sol yanına çizilmiştir. Bu durum geçmiş dönemi ya da hareketsizliği anlatır. Resimde iki figür vardır. Solda olan sarı saçlı kadın figürünün anne, sağda olan siyah saçlı erkek figürünün ise bu annenin oğlu olduğu düşünülmektedir. El ele tutuşmuş bu kişilerin birbirini tutan elleri abartılı bir biçimde büyük çizilmiştir. Resimde eller güç, destek, hareket ve bağımsızlık gibi durumları ifade eder. Anne ve çocuğun birbirini tutan eli birbirlerinden daha fazla güç ve destek istemesine büyük çizilmiştir. Bu büyüklükle elde edilecek güç ile anne ve çocuğun bir arada kalacakları, birbirlerinden ayrılmayacakları yorumu yapılabilir. Resimde annenin saçları sarıdır. Çocuklar resimlerinde güneşi sarıya boyar. Bilinçaltında güneş ise anneyi ifade eder. Çocuğun güneşini anne oluşturur. İnsanlar üzerinde sakinleştirici etkisiyle bilinen pembe renge

anneninin tişörtü boyanmıştır. Annenin eteği ise mor renge boyanmıştır. Çocuk resimlerinde mor rengin anne ve babanın desteğine ihtiyaç duyan çocuklar tarafından kullanıldığı bilinmektedir. Ayrıca çocuğa kaldıramayacağı sorumluluklar yüklendiğinde ve çocuk kendinden bekleneni yapamayacağını düşündüğünde de bunu mor renk ile ifade eder. Çocuk annenin desteğine ihtiyaç duyduğu ve anneden ayrılmanın vereceği ruh halini kaldıramayacağı için annenin eteğini mor renge boyanmıştır. Çocuğun tişörtü ve annenin ayakları sakinliği ifade eden mavi renge boyanmıştır. Çocuğun pantolonu rahatlığı ifade eden yeşile boyanmıştır. Çocuğun ayakkabıları ise korunmaya, gizlenmeye ve kamufle olmayı temsil eden kahverengiye boyanmıştır. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır

Adı Soyadı: İmam

Yaşı : 11

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

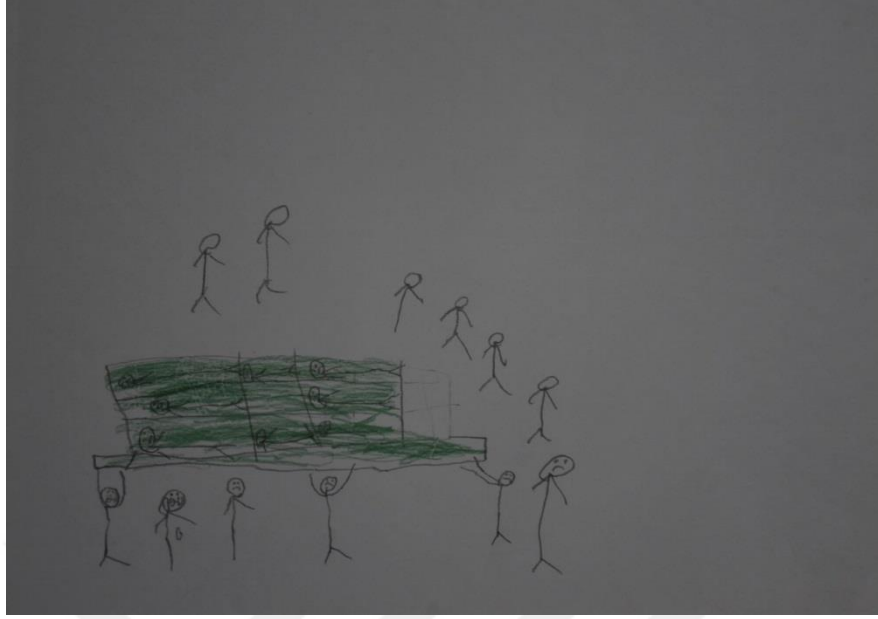
1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 11 yaşında gerçekçilik döneminde olan çocuk, resminde tam ortadan kırılmış çerçeveli bir resim resmetmiştir. Resimde dağların ardından doğan güneş, mavi bir gök, bulutlar ve toprak yer almaktadır.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi: Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Önde yer alan toprak alanının ardındaki dağlar ve dağlardan yarısı görünen güneş ile bir derinlik hissi oluşturulmuştur. Resimde dönem özelliğini gösteren yer çizgisi çizilmiştir.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi: Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Resme baktığımızda beyaz bulutlar, mavi gökyüzü, yeşil tepeler, sarı güneş ve kahverengi toprak gerçeğe uygun renklerde boyanmıştır ve durum çocuğun dönem özelliğini göstermektedir. Resmi genel olarak değerlendirdiğimizde dönemin özelliklerini yansıtmaktadır. Resimde yer alan çerçeveli resmin ortadan kırılmasını ise psikolojik açıdan değerlendirmek gerekecektir.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

11 yaşında olan İmam, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel izlenim neşeli bir gün doğumu hissi verirken, resmin tam ortadan ikiye ayrılması büyük bir olumsuzluğun olduğunu düşündürmektedir. Resimde toprak, yeşil tepeler, sarı güneş, mavi gök ve beyaz bulutlar yer almaktadır. Kullanılan renkler dönem özellikleri olan gerçekçi renklerdir. İlk bakışta olumlu duygular uyandıran resmin kırmızı çerçevesi coşku ve dinamizmi ifade ederken kırılan çerçeve ve resim bu coşku ve dinamizmi durdurmaktadır. Çocuğun kâğıdı yatay kullanması rahat olduğunu göstermektedir. Çocuğun geleceğinde düşündüğü alan neşeli ve güzel iken yaşadığı savaş, ölümler ve ayrılıklar güzel olarak kurguladığı geleceğini de ikiye bölerek ayrılıklara düşürmektedir. Bunu çizdiği resmi ikiye bölmesinden anlıyoruz. Çocuk resmini düz çizgiler kullanarak çizerken resmin çerçevesini kırık çizgilerle ve daha fazla bastırarak çizmiştir. Kırık çizgiler duygusal gerilimler yaşandığını göstermektedir. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır

Adı Soyadı: Mehmet Elheder

Yaşı : 9

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 9 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çizdiği figürlere giyirdiği kıyafetlerden bu figürlerin kız mı erkek mi olduğu anlaşılır. Bu resme bakıldığında cinsiyet ayrımı görülmemektedir. Çizilen figürler çöp adam şeklinde olduğundan şema öncesi dönem özellikleri göstermektedir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi: Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde mekânsal bir durum söz konusu değildir. Figürler için bir yer çizgisi oluşturulmadığından tüm figürler boşlukta süzülmemektedir. Resimde figürler arasında perspektif özellikler gözlenmemektedir, derinlik yoktur. Resim dönem özelliklerini göstermemektedir.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi: Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Resmin orta kısmında bulunan bir alan yeşil renge boyanmış ve resimde başka renk kullanılmamıştır. Yeşil alanın altında bulunan figürler tarafından burada yatar vaziyette duran figürler taşınmaktadır.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

9 yaşında olan Mehmet, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak olumsuz gergin bir izlenim uyandırmaktadır. Çocuğun resmindeki figürlerde dönem özellikleri görülmemektedir. Çöp adam şeklinde yapılan figürlerin resmin ön kısmında olanlarda yüz ve ifade varken arka kısmında olanlarda yüz çizilmemiştir. Önde duran figürlerden üç tanesi ellerini yukarı kaldırarak yatay duran 8 tane figürün olduğu yeşil renkli bir alanı taşımaktadır. 9 parçaya bölünmüş olarak duran yeşil alanın tam ortasındaki bölüm boş bırakılmıştır. Bu bölümde bulunan figürler de üzgün durmaktadır. Eller üzerinde taşınan bu figürlerin ölmüş çocuklar olduğu düşünülmektedir. Toplu ölümlerin yaşandığı Suriye savaşında binlerce insan ölmüştür. Yıllardır süren savaş ve ölümler devam etmektedir. Tabut olarak düşünülen bu alan yeşile boyanmıştır. Yeşil renk İslam inancına sahip olan Suriye halkı için dinsel anlamlar da taşımaktadır. Yeşil cennetin rengidir ve ümidi çağrıştırır. Bu resimde topluca ölenler çocuktur. Bu 8 figürün aynı anda taşınmasından anlaşılmaktadır. Yaşları büyük kişiler olsaydı 8 kişi aynı anda taşınamazdı. Çocuğun, resmi ağırlıklı olarak kâğıdın sol alt tarafına çizmesinden olumsuz ve depresif duygular içinde olduğunu anlaşılmaktadır. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Adı Soyadı: Firuz

Yaşı : 11

Cinsiyeti : Kız

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 11 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çizdiği figürlere giyirdiği kıyafetlerden bu figürlerin kız mı erkek mi olduğu anlaşılmaktadır. Çocuğun çizdiği bu resimde figüre giyirdiği elbiseden figürün kız olduğunu anlaşılmaktadır. Çizilen figürün gerçek insan anatomisine yakın olması beklenirken buradaki figür, şema öncesi figür çizimlerine benzemektedir. Dönem özelliklerine uygun ayrıntılı çizim yoktur.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde mekânsal bir durum söz konusu değildir. Figür için bir yer çizgisi oluşturulmadığı için figür boşlukta süzülmetedir. Resimde perspektif ve derinlikten söz edemeyiz.

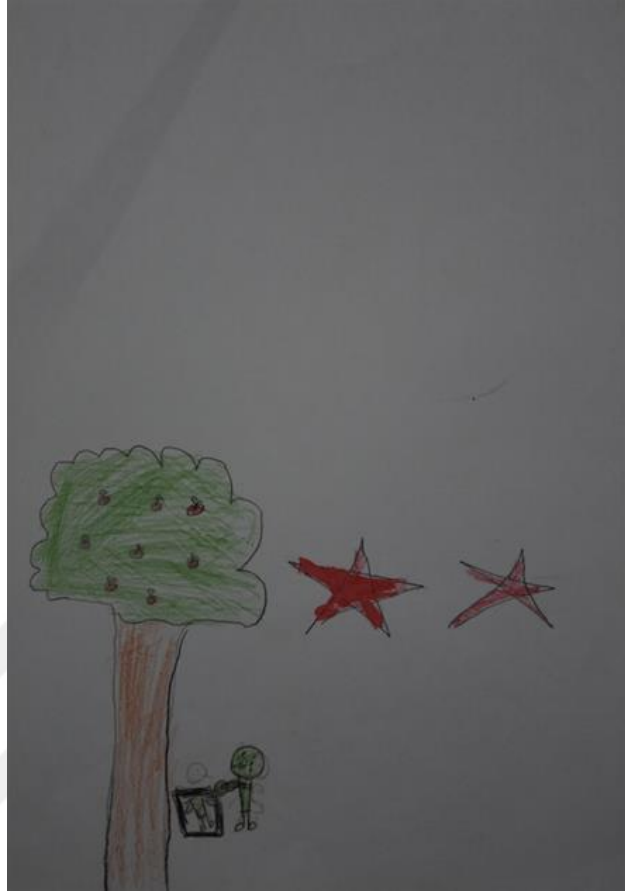
3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Çocuğun resimde kullandığı renkler dönem özelliklerini yansıtmaktadır. Resmi genel olarak değerlendirdiğimizde dönem özelliklerinin tamamını yansıtmadığını görürüz.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

11 yaşında olan Firuz, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak olumsuz gergin bir izlenim uyandırmaktadır. Resmi kâğıdın sol alt bölümüne çizen çocuk olumsuz ve depresif duygular içindedir. Tekdüzeligi ve katılığı ifade eden kâğıdın dik kullanımını bu resimde görmekteyiz. Resimde ağlayan bir kız çocuğu vardır. Figür çizimi dönem özelliklerini yansıtmamaktadır. Çocuk çizdiği kız figürünü, insanları hayal dünyasına yönlendiren ve rahat hissettiren pembe renge boyamıştır. Sol yanında bulunan oyuncak ayıyı ise çocuk resimlerinde yalnızlığı, gizlenmeyi ve kamufle olmayı temsil eden kahverengiye boyamıştır. Figürün ve oyuncak ayının sağ alt kısmına kırmızı lekeler yapmış ve aynı renge figürün ayakkabılarını ve oyuncak ayının sol kolunu tamamen boyamıştır. Etrafa saçılan bu kırmızı lekeler oyuncak ayının kopan kolundan etrafa saçılmış kan olarak düşünülmektedir. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim: 35

Adı Soyadı: Hiyam Mustafa

Yaşı : 12

Cinsiyeti : KIZ

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 12 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çizdiği figürlere giydirdiği kıyafetlerden bu figürlerin kız mı erkek mi olduğu anlaşılır. Resimde

çizilen insan figüründe cinsiyet ayrımı görülmemektedir. Ayrıntının olması gereken bu dönemde resimde ayrıntılı çizilmiş bir bölüm yoktur.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde mekânsal bir durum söz konusu değildir perspektif ve derinlik yoktur. Figürler için bir yer çizgisi oluşturulmadığından figür havada asılı kalmıştır. Bu dönemde yer çizgisinin yukarıya çıkması gerekirken ağaç için yer çizgisi kâğıdın başlangıç noktasından başlatılmıştır.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Önceki dönemlerde çocuğun renk seçiminde nesnelere gerçek rengi dışında renklerde gözlemlenebilir. Bu dönemde çocuk etrafındaki nesnelere ve olayları gerçeğe uygun gözlemler ve renk seçiminde buna dikkat eder. Psikolojik açıdan da bu dönem ve sonrası renk seçimi anlamlıdır. Ağaçta kullanılan renkler dönem özelliğini yansıtırken figürün yeşile boyanmasını psikolojik olarak değerlendirmek gerekmektedir. Resmi genel olarak değerlendirdiğimizde resmin dönem özelliklerini tamamen yansıtmadığını görürüz.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

12 yaşında olan Hiyam, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak olumsuz gergin bir izlenim uyandırmaktadır. Çocuk resmini ağırlıklı olarak kâğıdın sol alt köşesine çizmiştir. Bu durum çocuğun depresif olduğunu ve güvensizlik yaşadığını göstermektedir. Resimde çizilen elma ağacı aileye bağımlılık ihtiyacını göstermektedir. Resimde kırmızı iki yıldız kullanılmıştır. Resmi yapan çocuk Suriye asıllıdır ve Suriye bayrağında üç kırmızı yıldız yer alır. Çocuk yaptığı bu iki kırmızı yıldız ile ülkesinin bayrağını çizmeye çalışmıştır diyebiliriz. Ağacın altında ağlayan bir erkek çocuğu resmedilmiştir. Aynı alana çocuğun önce bir kız figürü çizdiği sonra bu kız figürünü silip figürü erkeğe dönüştürdüğü görülmektedir. Fazla silgi kullanımı çocuğun duygusal dalgalanmalar, yüksek kaygı ve özgüven problemi yaşadığını göstermektedir. Ağacın altında duran çocuğun önünde dikdörtgen çerçeve içine alınmış başı olmayan bir gövde ve bu gövdeye ait baş ise

ağlayan çocuğun elinde bulunmaktadır. Çocuğun kendini ve bu parçalanmış bedeni aynı renge boyamasından aralarında bir yakınlık olduğunu anlamaktayız. ocuk yakınıını kaybetmiş ve onu mezara gömmüş ama gülümseyen baş ile onun cennette olduğunu düşünüyor olabilir. zgn ve korkan ocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan ocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Adı Soyadı: Meyssem Hamuod

Yaşı : 10

Cinsiyeti : Kız

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 10 yaşında olan çocuk, resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çizdiği figürlere giyirdiği kıyafetlerden bu figürlerin kız mı erkek mi olduğu anlaşılır. Çizilen bu resimde çocuğun cinsiyet ayrımı yaptığını, insan figürüne giyirdiği elbise ve figürün saçlarını uzun yapmasından anlaşılır. Ayrıntılı çizimlere yer verilmesi gerekirken herhangi bir ayrıntı yoktur. Figürlerin gerçek insan anatomisine yakın olması

gerekirken figürün kendi içindeki orantıları sorunludur. Bu resimde şema öncesi dönem özelliklerinden olan şeffaf resim özelliği görülmektedir. Çocuk, evi çizmiş aynı zamanda evin içinde olan insan figürünü ve yine evin içinde olan ateşe benzer çizimi bize göstermektedir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi: Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde perspektif ve derinlik yoktur. Yer çizgisi oluşturulmadığından ev havada asılı durmaktadır.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi: Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Çocuk, resimde yalnızca bir alanda boyama gerçekleştirmiştir. Evin içinde yer alan ateş çizimini turuncuya boyamıştır.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

10 yaşında olan Meysem, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak olumsuz ve gergin bir izlenim uyandırmaktadır. Resimde ev içinde bir kız çocuğu ve yine ev içinde çocuğun önünde bir alev topu vardır. Çizilen çocuğun kolları yok denecek kadar kısadır. Bu durum çocuğun güvensizlik yaşadığını göstermektedir. Kollar güç ve kuvvetin simgesidir. Çocuğun kolları çizmemesi güç eksikliğine ve ağır depresyona işaretler. Çocuk eve kapı yapmamıştır. Bu durum çocuğun yalnızlık hissi yaşadığını, aile içinde sorunları olduğunu, duygularını açmakta zorlandığını, dış dünya ile bağlantı kurmakta problem yaşadığını göstermektedir. Çocuk kâğıdı dikey kullanmıştır, bu kullanım şekli tekdüzeliğe ve katılığa işaretler. Çocuk, resmini kâğıda kalemi bastırarak çizmiştir ve bu durum çocuğun duygusal gerilim yaşadığını göstermektedir. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim - 37

Adı Soyadı: Muhammed Mutaa El Abdullah

Yaşı : 11

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 11 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı yapması ve ayrıntılı çizimler çizmesi beklenir. Resme baktığımızda figürlerin kısa saçlı olmasından ve çatının üzerinde yer alan figüre bıyık eklenmesinden dolayı cinsiyet ayrımının yapıldığı söylenebilir. Ama figürler dönem özelliklerini yansıtmamakta, yaptığı çöp adam çizimleri çocuğun çizgisel gelişim olarak geri kaldığını göstermektedir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde perspektif ve derinlik görülmemektedir. Ev ile figürlerin boyu arasında bir orantı vardır. Yer çizgisi bu dönemde resmin yukarısına doğru çıkması gerekirken kâğıdın başlangıcında kalmıştır. Nesnelere arasında yakınlık-uzaklık ilişkisi yoktur.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi: Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Resimde kullanılan renkler gerçeğe uygun olabilecek renklerdir fakat bu renkleri psikolojik açıdan değerlendirmek daha anlamlı olacaktır.

Resmi genel olarak değerlendirdiğimizde çocuk, anlatımını daha da güçlü hale getirmek için resminde yazıya yer vermiş figürleri konuşurmuştur. Resim dönem özelliklerinin tamamını yansıtmamaktadır.

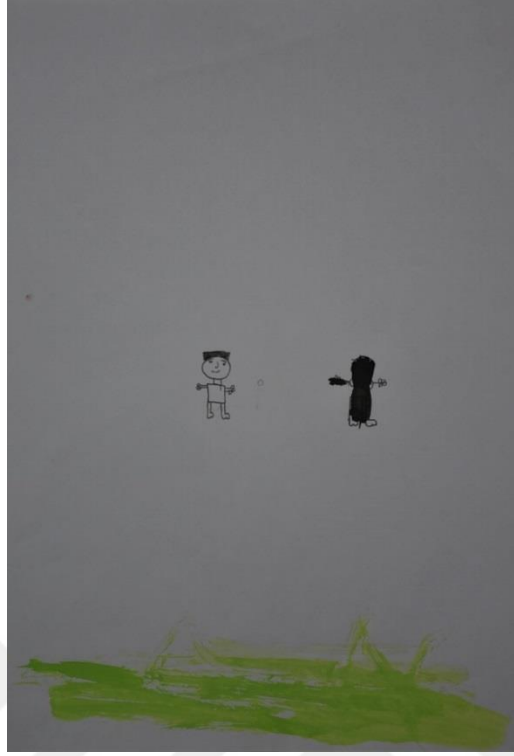
RESMİN PSİKOLOJİK OLARAK YORUMLANMASI

11 yaşında olan Muhammed, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içerisinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmi 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme ilk baktığımızda bizde olumsuz kaygılı bir duygu uyandırmaktadır. Resimde bir uçağın eve ve alışveriş merkezine bomba atması anlatılmıştır. Çocuk, resimde anlatmak istediklerini daha iyi aktarabilmek için kişileri konuşurmuştur. Alışveriş merkezine gitmek için anneden izin almakta olan çocuk “ Annem ben alışverişe gideceğim. ” demekte, anne ise “ Oğlumuz alışveriş merkezi olur. Ama geç kalma askerler seni görürlerse vurur. ” diye uyarılmaktadır. Başka bir konuşma balonunda baba “ Eşim uçak geldi oğlumuz nerede ?” demektedir. Evine dönmüş olarak tekrar çizilen çocuk “ Babam, annem! ” diye seslenerek ağlamaktadır. Çizilen figürler dönem özelliğini göstermemektedir. Ayrıntılı bir şekilde yalnızca uçak resmedilmiştir. Evin çatısı aşırı büyük çizilmiştir, bu durum çocukta içe dönük kaygı yoğunluğunu göstermektedir. Evin kapısı dış dünya ile iletişimi temsil eder. Çocuk evin kapısını kahverengiye boyamıştır. Kahverengi renk resimlerde yalnızlığı, gizlenmeyi ve kamufle olmayı temsil eder. Çocuk evin ön bölümünü siyaha, yan duvarını yeşile, çatının yan kısmını da maviye boyamıştır. Siyah renk gücü, acı ve kederi anlatır. Yeşil renk güven verir, mavi ise azim ve kararlılığı ifade eder. Bu durumda çocuk ailesini dış dünyaya karşı

gizleyerek yaşadıkları olumsuz şeylerin kararlı bir şekilde güven ve huzura döneceğine inanıyor diyebiliriz. Çocuğun çizgi kullanımı normaldir. Resmi yaparken kâğıdı yatay kullanmıştır. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Resim: 38

Adı Soyadı: Feyruz El Yahya

Yaşı : 11

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 11 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Solda yer alan figürün saçlarını kısa yapmasından bu figürlerin erkek olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıntılı çizimler beklenen bu dönemde yapılan resimde ayrıntılara yer verilmediği görülmektedir. İnsan figürü çizimleri gerçek insana yakın şekilde çizilmesi beklenirken bu resimdeki figürler bir önceki dönem olan şematik dönem özellikleri sergilemektedir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

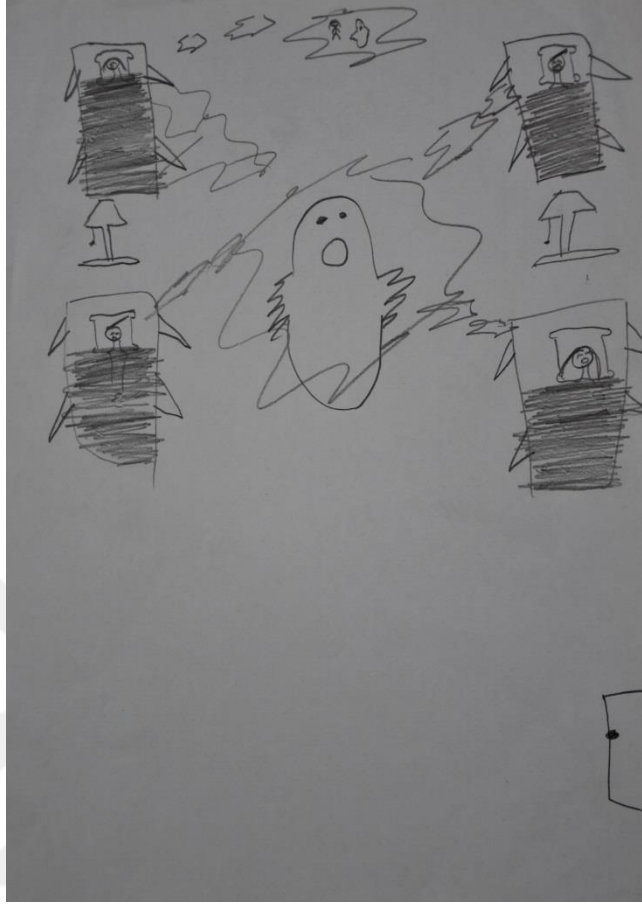
Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde mekânsal bir durum söz konusu değildir. Figürler için alt bölümde yeşile boyanmış alanı yer çizgisi olarak düşünsek de figürler havada asılı kalmıştır. Perspektif ve yakınlık-uzaklık ilişkisi resimde yoktur.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi:

Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Resmin alt bölümünü zemin olarak düşünürsek çocuğun bu alanı yeşile boyaması dönem özelliğini gösterir diyebiliriz. Ancak soldaki figürün üstünün tamamen siyaha boyanmasını psikolojik olarak değerlendirebiliriz. Genel olarak resmi değerlendirdiğimizde resimde hareket ve oran orantı göremiyoruz. Resimde ayrıntı yoktur.

RESMİN PSİKOLOJİK OLARAK YORUMLANMASI

11 yaşında olan Feyruz, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içerisinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, suluboya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmi 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. İlk baktığımızda resim bizde olumsuz, kaygılı bir duygu uyandırmaktadır. Resmin tam ortasında çok küçük çizilmiş iki küçük figür çocuğun bağımlı, içe kapanık olduğunu ve özgüven eksikliğini göstermektedir. Figürlerin kolları yana doğru açıktır, fakat olması gerekenden çok daha küçük çizilen bu kollar çocuğun iletişim sorunu yaşadığını göstermektedir. Çocuk, resminde yeşil ve siyah olmak üzere iki renk kullanmıştır. Kâğıdın alt kısmında bulunan yeşil alan ile figürler arasında bir bağlantı yoktur. Siyahı ise sağda duran figürü tamamen kapatmak için kullanmıştır. Sağdaki istenmeyen figürün kapanmasından solda duran kişi memnun olmuştur ki yüzünde bir gülümseme vardır. Çocuğun, resmi yaparken kâğıdı dikey kullanması tekdüzeliğe ve katılığa işaretler. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Adı Soyadı: Kinene

Yaşı : 10

Cinsiyeti : Kız

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: 10 yaşında olan çocuk resimsel gelişim açısından gerçekçilik (gruplaşma) dönemine denk gelmektedir. Çocuğun bu dönem çizimlerinde cinsiyet ayrımı görülmektedir. Çocuk, kız ve erkek ayrımını saç uzunluklarıyla belirtmiştir. Sağ üstteki ve sol alttaki figürün saç uzunlukları kısa iken sağ alt ve sol üstte bulunan figürlerle orta üst bölümde bulunan figürün saçları daha uzundur. Detaylı çizimlerin olduğunu ise lambaları ayrıntılı

çizmesinden anlıyoruz. İnsan figürleri bu dönemde gerçek insana daha çok benzemesi gerekirken buradaki figürler dönem özelliğine birebir uymamaktadır. Çocuğun üstten görünüm olarak çizdiği yatakların, ayak bölümlerinin dördünü de yanlara doğru göstermesi dönem özelliklerine aykırıdır.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi:

Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde mekân etkisi yoktur. Sağ altta bulunan parça kapı hissi vermekle birlikte nesnelere için bir yer çizgisi yapılmadığından yataklar ve lambalar havada uçuşuyor şeklindedir. Resimde perspektif ve derinlik bulunmamaktadır. Figürler ve nesnelere arasında yakınlık uzaklık ilişkisi yoktur.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi: Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Çocuk, resmini çizdikten sonra farklı boyaları olmasına rağmen herhangi bir boyama işlemi yapmamıştır. Genel olarak resmi değerlendirdiğimizde yatakları üstten çizerken lambaları yandan görünür şekilde çizmiştir.

RESMİN PSİKOLOJİK OLARAK YORUMLANMASI

10 yaşında olan Kinene, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içerisinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, suluboya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk, resmi 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. İlk baktığımızda resim bizde olumsuz kaygılı bir duygu uyandırmaktadır. Resimde aynı odada dört yatakta iki kız iki erkek olmak üzere dört kişi yatar durumda çizilmiştir. Odada bulunan kişilerin hepsi orta kısımda yer alan hayalet çiziminden dolayı korkmuş durumdadır. Bunu hepsinin yataklarından hayalete doğru uzanan çizgilerden anlayabiliriz. Hepsi aynı anda aynı rüyayı görüyor gibi duran bu durumu aile üyeleri aynı sorunları aynı anda yaşıyorlar şeklinde yorumlayabiliriz. Sol üst bölümde bulunan figürde hem ortadaki hayalete bağlanan çizgiler vardır hem de çocuk aynı hayaleti ayrı bir bölümde kendi ile yalnız görmektedir. Bu durumda aynı kaygıyı bu kişinin iki kat fazla yaşadığı düşünülebilir. Yatakların ayak kısımları sivri resmedilmiştir. İnsanın rahatlama yaşayacağı yer olan yatağın ayaklarının sivri yapılması aslında orada da kişilerin rahat etmediğini, kaygılarının her daim devam ettiğini göstermektedir. Üzerlerinde bulunan örtülerle yatan kişiler, sıkılarak bir kalıba alınmış gibidirler. Bu durum,

savaş ortamından yeni bir ülkeye gelen kişilerin de aslında kaygılarının ve korkularının bitmediğinin, kendilerini rahat ve güvende hissedemediklerinin göstergesidir. Çocuk resmini çizdikten sonra herhangi bir boyama yapmamış sadece kurşun kalem ile figürlerin üzerindeki örtülerin hepsini aynı şekilde boyamıştır. Çocuk, resmi yaparken kâğıdı dikey kullanmıştır. Çocuk resimlerinde kâğıdın dikey kullanılması tekdüzeliğe ve katılığa işarettir. Çizimini kalemi bastırarak çizmesi, duygusal gerilim yaşadığını göstermektedir. Çocuk, resmi kâğıdın üst kısmını kaplar şekilde çizmiş alt bölümü neredeyse boş bırakmıştır. Kâğıdın üst kısmını yoğun kullanması geçmişe dönük düşünceleri göstermektedir. Resmin sağ alt kısmı ise geleceğe dönük olumlu duyguları ifade eder. Resimdeki sağ alt bölümü kapı olarak düşünürsek çocuğun geçmişten ve içinde bulunduğu olumsuzluklardan kurtulup geleceğe dair umut dolu bir kapının hayâlini kurduğunu söyleyebiliriz. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

Adı Soyadı: Ahmet İbrahim

Yaşı : 11

Cinsiyeti : Erkek

Çocuğa gösterilen fotoğraf ve verilen yönerge: Üzgün çocuk fotoğrafları gösterilen bireyden fotoğrafta yer alan çocuğun neden üzgün olduğunu anlatan resim yapması istenmiştir.

RESMİN PLASTİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1: Resmin çizgi unsuru olarak değerlendirilmesi: Gerçekçilik döneminde olan 11 yaşındaki çocuğun resimlerinde ayrıntılı çizimler yer alır. Resme baktığımızda helikopter çiziminde, helikopterin üzerine askeri desenler yapmış ve uçak çiziminde uçağa pencereler çizerek resmini detaylandırmıştır. Nesnelere oranlar yıkık binaların önünde yer alan tank ile helikopter ve uçağın arasındaki oranları kıyasladığımızda normal düzeydedir.

2: Resmin perspektif ve derinlik unsurları olarak değerlendirilmesi: Perspektif, mekân ve derinlik bu dönemin özellikleri arasındadır. Resimde mekân olgusu vardır. Perspektif ve derinlik yoktur. Yakınlık ve uzaklık olarak bakıldığında

tüm nesnelere bize aynı uzaklıkta durmaktadır. Yer çizgisi yoktur. Binalar kâğıdın başlangıcından çizilmiştir.

3: Resmin renk unsuru olarak değerlendirilmesi: Bu dönem resimlerinde kullanılan renkler gerçeğe uygundur. Çocuk, resminde savaş araçlarını bilindik bir şekilde yeşil ve siyah ağırlıklı boyarken, bombaları ateş saçtığı hissinden dolayı kırmızıya boyamıştır. Genel olarak resmi değerlendirdiğimizde bombaların düşmesi ve binalardan parçaların düşmesi ile bir hareket sağlanmıştır. Nesnelere arasında belirgin bir oran vardır. Bu dönemde toplumun bir üyesi olduğunun farkında olup olayları doğru bir şekilde gözlemleyen çocuğa üzgün fotoğraflar gösterilmesi ile çocuk kendi yaşamında olan savaş ve çevresindeki üzgün insanlarla bağlantı kurarak bu çizimi yapmıştır.

RESMİN PSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

11 yaşında olan Ahmet, resmi A-4 boyutundaki kâğıda 40 dakikalık süre içinde çizmiştir. Çocuğa kâğıt ile birlikte kurşun kalem, silgi, kuru boya, sulu boya, pastel boya ve guaj boya seçenekleri sunulmuştur. Çocuk resmini 9-12 yaş grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerle aynı ortamda çizmiştir. Resme baktığımızda genel olarak olumsuz ve gergin bir izlenim uyandırmaktadır. Üst bölümleri yıkılmış binaların kapıları küçüktür. Çocuk resimlerinde, küçük kapılar bireyin kendini ortaya koymakta kaygı yaşadığını, sosyal ortamlarda çekingen kaldığını, yetersizlik kaygısı yaşadığını gösterir. Savaş ortamından bilmediği bir ülkeye gelen çocuğun, bu durumu yaşadığı resminde görülmektedir. Kullanılan renkler gerçeğe uygun renklerdir. Uçak, helikopter ve tank askeri renkleri içeren yeşil renge boyanmıştır. Uçak ve helikopterden düşen bombalar ve tanktan çıkan mermiler tehlikeyi vurgular şeklinde kırmızıya boyanmıştır. Çocuk, resmini yaparken kâğıdı yatay kullanmıştır. Kâğıdın yatay kullanımı bireyde rahatlık ve esnekliği ifade eder. Uçak ve helikopterden düşen bombaları, diğer alanlara göre bastırarak çizmesi kaygı yaşadığını gösterir. Üzgün ve korkan çocuk fotoğrafları gösterildikten sonra bu çizimi yapan çocuk yönergeye uygun resim yapmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Savaş nedeniyle göçe maruz kalmış 9-12 yaş arası mülteci çocuk resimlerinin plastik ve psikolojik yorumu amacıyla yapılan bu çalışmada, göçe maruz kalan çocukların yaptıkları resimlerde yaşadıkları sürecin plastik gelişimi kadar psikolojik durumunu da olumsuz etkilediği gözlemlenmiştir.

Çocukların çatışma ortamında kalmaları ve başka bir ülkeye göç için çıktıkları yolda yaşadıkları, son olarak da vardıkları ülkede karşılaştıkları durumlar çocuğun psikolojik olarak etkilenmesine sebep olmuştur. Bu durumun çocuğun resimsel gelişimi açısından resimlerine yansıdığı görülmektedir. Geldikleri ülkenin kültürel özellikleri çizimlerine, yaşanan psikolojik süreçler ise kullandığı renklere yansımıştır.

9-12 yaş aralığında sanatsal gelişim olarak “ Gerçekçilik Dönemi” özellikleri sergilemesi gereken çocuklar genel olarak bir önceki dönem olan “Şematik Dönem” özellikleri göstermekte, hatta bazı resimlerde “Şema Öncesi Dönem” özellikleri bile görülebilmektedir. Kullanılan renkler açısından da dönem özelliklerini göstermeyen resimler için ağırlıklı olarak psikolojik değerlendirmeler yapılmıştır.

Çalışmada değerlendirilmek için seçilen 40 resim plastik ve psikolojik açıdan yaş özelliklerine göre gruplandırılarak detaylı bir şekilde incelenip şu değerlendirmeler yapılmıştır.

9 yaşında olan kız ve erkek öğrencilerin resimlerinin plastik ve psikolojik değerlendirmeleri

9 yaş grubunda 11 öğrencinin resmi değerlendirilerek şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Plastik Açıdan Değerlendirme

- Kullanılan renkler sarı, kahverengi, kırmızı, pembe, mavi, mor, yeşil, siyah ve turuncudur. Bu renklerden kırmızı, kahverengi ve sarı en çok tekrar eden renklerdir.
- 11 öğrenciden 10'unun kullanılan renkler dönem özelliklerini yansıtan gerçekçi renklerden 1 öğrencinin kullandığı renkler gerçekçi renkler değildir.
- 11 öğrenciden 10'unun resminde perspektif özellikler görülmezken 1 öğrencinin resminde perspektif özellikler bulunmaktadır.

- 11 öğrenciden 6'sinde insan figürü kullanılmamıştır. 3 öğrencinin resminde kullanılan insan figürlerinde cinsiyet ayrımı gözlemlenmiştir.
- 11 öğrenciden 6'sı resimde ayrıntılı çizimler yapmıştır.
- 11 öğrenciden 10'u resminde yer çizgisini yapmamış 1 öğrenci ise resminde yer çizgisini kâğıdın başlangıcından yukarıya taşımıştır.
- 11 öğrenciden 5'i resminde insan figürü yapmış, bunlardan 2 tanesinin yaptığı insan figürü dönem özelliklerini yansıtmaktadır.
- 11 öğrencinin tamamının resimlerinde plastik açıdan dönemseller özellikleri eksiktir.

Psikolojik Açıdan Değerlendirme

- 11 öğrenciden 8'inin resmine ilk bakıldığında edinilen izlenim olumludur.
- 11 öğrencinin 9'u kâğıt kullanımını dikey yapmıştır.
- 11 öğrenciden 7'sinin kâğıt üzerinde çizgi kullanımını sert, 4'ünün çizgi kullanımını yumuşaktır.
- 11 öğrenciden 6'sı resmini yaparken kâğıdın orta bölümünü kullanırken 3 öğrenci kâğıdın her alanını kullanmıştır. 1 öğrenci resmini ağırlıklı olarak kâğıdın sağ üst bölümüne yaparken 1 öğrenci de kâğıdın sol alt bölümünü kullanmıştır.
- 11 öğrenciden 4'ünün resimlerinde psikolojik açıdan savaşın etkileri gözlemlenmektedir.

10 yaşında olan kız ve erkek öğrencilerin resimlerinin plastik ve psikolojik değerlendirmeleri

10 yaş grubunda 5 öğrencinin resmi değerlendirilerek şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Kullanılan renkler sarı, pembe, siyah, turuncu, kırmızı, mor, yeşil ve kahverengidir. En çok tekrar eden renk sarıdır. Yapılan resimlerden 2'si boyanmadan bırakılmıştır.
- 5 öğrenciden 3'ünde kullanılan renkler dönem özelliklerini yansıtan gerçekçi renklerden 2 öğrenci resmini boyamamıştır.
- 5 öğrenciden 5'inin de resminde perspektif özellikler görülmemektedir.
- 5 öğrenciden 4'ünde insan figürü kullanılmamıştır. 3 öğrencinin resminde kullanılan insan figürlerinde cinsiyet ayrımı yapılmıştır.

- 5 öğrenciden 2'si resimde ayrıntılı çizimler yapmıştır.
- 5 öğrenciden 5'inin de resminde yer çizgisini yapılmamıştır.
- 5 öğrenciden 4'ü resminde insan figürü yapmış, bunlardan 4'ünde yaptığı insan figürü dönem özelliklerini yansıtmamaktadır.
- 5 öğrencinin tamamının resimlerinde plastik açıdan dönemsel özellikleri eksiktir.

Psikolojik Açıdan Değerlendirme

- 5 öğrenciden 4'ünün resmine ilk bakıldığında edinilen izlenim olumsuzdur.
- 5 öğrencinin 3'ü kâğıt kullanımını dikey yapmıştır.
- 5 öğrenciden 4'ünün kâğıt üzerinde çizgi kullanımını sert, 1'inin çizgi kullanımını yumuşaktır.
- 5 öğrenciden 1'i resmini yaparken kâğıdın orta bölümünü kullanırken 1 öğrenci kâğıdın her alanını kullanmıştır. 1 öğrenci resmini ağırlıklı olarak kâğıdın sağ üst bölümüne yaparken 1 öğrenci de kâğıdın sol alt bölümünü kullanmıştır. Kâğıdın ağırlıklı olarak üst bölümünü 1 öğrenci kullanmıştır.
- 5 öğrenciden 3'ünün resimlerinde psikolojik açıdan savaşın etkileri gözlemlenmektedir.

11 yaşında olan kız ve erkek öğrencilerin resimlerinin plastik ve psikolojik değerlendirmeleri

11 yaş grubunda 14 öğrencinin resmi değerlendirilerek şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Kullanılan renkler sarı, pembe, mavi, siyah, turuncu, kırmızı, mor, beyaz, yeşil ve kahverengidir. En çok tekrar eden renk kırmızı, yeşil ve kahverengidir. Yapılan resimlerden 1 tanesi boyanmadan bırakılmıştır.
- 14 öğrenciden 10'unda kullanılan renkler dönem özelliklerini yansıtan gerçekçi renklerden 1 öğrenci resmini boyamamıştır.
- 14 öğrenciden 10'unda perspektif özellikler görülmemektedir.
- 14 öğrenciden 9'unda insan figürü kullanılmamıştır. 6 öğrencinin resminde kullanılan insan figürlerinde cinsiyet ayrımı yapılmıştır.
- 14 öğrenciden 5'i resimde ayrıntılı çizimler yapmıştır.
- 14 öğrenciden 12'sinin resminde yer çizgisi yapılmamıştır.

- 14 öğrenciden 9'u resminde insan figürü yapmış, bunlardan 8'inin yaptığı insan figürü dönem özelliklerini yansıtmamaktadır.
- 14 öğrenciden 11'inin resimlerinde plastik açıdan dönemsel özellikleri eksiktir. 2 öğrencinin resimlerinde dönemsel özelliklerin hiçbiri gözlenmezken 1 öğrencinin resminde dönemsel özelliklerin tamamı gözlenmektedir.

Psikolojik Açıdan Değerlendirme

- 14 öğrenciden 7'sinin resmine ilk bakıldığında edinilen izlenim olumsuzdur.
- 14 öğrencinin 8'i kâğıt kullanımını yatay yapmıştır.
- 14 öğrenciden 12'sinin kâğıt üzerinde çizgi kullanımı sert, 2'sinin çizgi kullanımını yumuşaktır.
- 14 öğrenciden 2'si resmini yaparken kâğıdın orta bölümünü kullanırken 9 öğrenci kâğıdın her alanını kullanmıştır. 1 öğrenci resmini ağırlıklı olarak kâğıdın sağ bölümüne yaparken 1 öğrenci de kâğıdın sol bölümünü kullanmıştır. Kâğıdın ağırlıklı olarak sol alt bölümünü 1 öğrenci kullanmıştır.
- 14 öğrenciden 11'inin resimlerinde psikolojik açıdan savaşın etkileri gözlemlenmektedir.

12 yaşında olan kız ve erkek öğrencilerin resimlerinin plastik ve psikolojik değerlendirmeleri

12 yaş grubunda 10 öğrencinin resmi değerlendirilerek şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Kullanılan renkler sarı, pembe, mavi, siyah, turuncu, kırmızı, mor, beyaz, yeşil ve kahverengidir. En çok tekrar eden renk kırmızı ve siyahtır. Yapılan resimlerden 2 tanesi boyanmadan bırakılmıştır.
- 10 öğrenciden 7'sinde kullanılan renkler dönem özelliklerini yansıtan gerçekçi renklerden 2 öğrenci resmini boyamamıştır.
- 10 öğrenciden 6'sında perspektif özellikler görülmemektedir.
- 10 öğrenciden 2'sinde insan figürü kullanılmamıştır. 5 öğrencinin resminde kullanılan insan figürlerinde cinsiyet ayrımı yapılmıştır.
- 10 öğrenciden 6'sı resimde ayrıntılı çizimler yapmıştır.
- 10 öğrenciden 8'inin resminde yer çizgisi yapılmamıştır.

- 10 öğrenciden 8'i resminde insan figürü yapmış, bunlardan 5'inin yaptığı insan figürü dönem özelliklerini yansıtmamaktadır.
- 10 öğrenciden 9'unun resimlerinde plastik açıdan dönemsel özellikleri eksiktir. 1 öğrencinin resminde dönemsel özelliklerin tamamı gözlenmektedir.

Psikolojik Açıdan Değerlendirme

- 10 öğrenciden 3'ünün resmine ilk bakıldığında edinilen izlenim olumsuzdur.
- 10 öğrencinin 5'i kâğıt kullanımını yatay yapmıştır.
- 10 öğrenciden 5'inin kâğıt üzerinde çizgi kullanımını sert, 5'inin çizgi kullanımını yumuşaktır.
- 10 öğrenciden 1'i resmini yaparken kâğıdın orta bölümünü kullanırken 8 öğrenci kâğıdın her alanını kullanmıştır. Kâğıdın ağırlıklı olarak sol alt bölümünü 1 öğrenci kullanmıştır.
- 10 öğrenciden 4'ünün resimlerinde psikolojik açıdan savaşın etkileri gözlemlenmektedir.

Mülteci çocukların bulunduğu okullarda çalışan öğretmenler, bu çocukların görsel sanatlar açısından gelişim düzeylerinin altında olduklarını ve psikolojik olarak sorunlar yaşayabildiklerini dikkate almalı ve buna göre davranmalıdırlar. Çocuklarla ilgilenen Görsel Sanatlar öğretmenleri, bu yaş grubunda olan çocuklara gerçekçi ve yaratıcı olabilmelerini sağlayacak ortamlar hazırlayarak farklı bakış açıları oluşturabilecek şekilde etkinlikler yapmalıdırlar. Çocuklara dönem özelliklerini gösterecek çalışmalar yaptırabilmeleri için öncelikle çocuklara renk, perspektif, çizgi, oran orantı gibi konular hakkında bilgilendirmeler yapmalıdırlar.

Bu çalışmada, savaş nedeni ile göçe maruz kalan 9-12 yaş arası çocukların savaş ve göç sürecinin çocuklar üzerindeki etkilerini, plastik ve psikolojik olarak gözlemleyebilmek için resimler yaptırılmış ve bu resimler değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu çalışma başka sanatsal etkinlikler (drama ya da üç boyutlu çalışmalar) aracılığı ile de araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akgür, Zenep Gökçe (1997). *Türkiye’de Kırsal Kesimden Kente Göç Ve Bölgeler Arası Dengesizlik*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Altıntaş, Hayrani (1989). *İnsan Ve Psikoloji*. Ankara: Semih Ofset
- AnaBritannica (1986,1987) *Genel Kültür Ansiklopedisi Cilt 6* İstanbul: Ana Yayıncılık ve Sanat Ürünlerini Pazarlama A.Ş.
- Arat, Ender, (Ocak 2016). *Türklere Güvendiler Tarih Boyunca Türk Topraklarına Sığınanalar*. İstanbul: Tarihçi Kitabevi
- Artut, Kazım (Eylül 2004). *Sanat Eğitimi Kuramları Ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Aydemir, Hamid (Mayıs 2016). *Çocuğun Sanat Eğitimi*. Ankara: Bizim Büro Matbaa
- Çankırılı, Ali (Mayıs 2015). *Çocuk Resimlerinin Dili*. İstanbul: Uğurböceği Yayınları
- Dilci, Tuncay (Eylül 2017) *Çocuk Resimlerini Okuyabilmek Sorunlar Ve Çözümler*. Konya: Eğitim Yayınevi
- Ekici, Berivan (2008). *Göçe Maruz Kalmış 9-11 Yaş Çocukların Kendilerini Dışa Vurma Açısından Resimlerin Yorumlanması (Diyarbakır Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi
- Emiroğlu, Kudret ve Aydın Suavi. (2003). *Antropoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınevi.
- Erdoğan, M. Murat. (Şubat 2015). *Türkiye’deki Suriyeliler Toplumsal Kabul Ve Uyum*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Ertan Güler ve Sansarcı Emin. (Eylül 2017). *Görsel Sanatlarda Anlam Ve Algı*. İstanbul:Alternatif Yayıncılık
- Hökekleli, Hayati (2009). *Psikolojiye Giriş*. İstanbul: Düşünce Kitabevi Yayınları
- Karakaş, Sirel. (2015). *Ortaöğretim Psikoloji*. Ankara: Korza Yayıncılık
- Korkut, Recep (2010) *Türkiye’de Sığınmacı ve Mülteciler*. Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi
- Kırısoğlu Olcay, Tekin (Temmuz 2005). *Sanatta Eğitim Görmek Öğrenmek Yaratmak*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Şişman, Ahmet. (Mayıs 2006). *Sanata Ve Sanat Kavramlarına Giriş*. İstanbul: Yaz Yayınları, Sanat Ve Estetik Kitap Serisi
- Yavuzer, Haluk (Eylül 2014) *Resimleriyle Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi

İNTERNET ADRESLERİ

Başbuğ Sezin & Yiğit İbrahim, (2016, cilt 4, sayı 8) *Prof. Dr. Gülsen Erden ile Mülteci Çocuklar Üzerine*. (erişim 22.04.2019)

www.nesnedergisi.com.1484305441pdf.

Bekaroğlu Ece & Demirbaş Hatice, (2013) *Evden Uzakta Olmak: Sığınmacıların/ Mültecilerin Psikolojik Sorunları Ve Alınacak Önlemler*. (erişim 21.04.2019)

https://www.researchgate.net/publication/301286232_Evden_Uzakta_Olmak_SiginmacilarinMültecilerin_Psikolojik_Sorunlari_ve_Alınacak_Önlemler

Bozdağlıoğlu, Yücel (2014) *Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi Ve Sonuçları*. (erişim 24.04.2019)

<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/200497>

Demirel, Muammer & Yazıcı Hakkı (2006) *93 Harbi (1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı)'nden Sonra Eskişehir'e Yerleştirilen Göçmenler*. (erişim 23.04.2019)

<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/32969>

Koçak, Yüksel & Terzi, Elvan (2012). *Türkiye'de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri Ve Çözüm Önerileri* (erişim 22.04.2019)

<https://www.kafkas.edu.tr/dosyalar/iibfdergi/file/03/7.pdf>

Mülteciler Derneği (2019) *Türkiye'deki Suriyeli Sayısı*. (erişim 27.04.2019)

<https://mülteciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/>

T.C İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2015). *Kitlesel Akınlar*. (erişim 24.04.2019)

http://www.goc.gov.tr/icerik/kitlesel-akinlar_558_559

Yılmaz, Abdurrahman (2014) *Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri Ve Etkileri* (erişim 23.04.2019)

https://www.researchgate.net/publication/301564792_Uluslararası_Göç_Cesitleri

[edenleri ve Etkileri International Migration Its Types Causes And Effects](https://www.researchgate.net/publication/301564792_Uluslararası_Göç_Cesitleri)

EKLER

EK - 1

Uzerinde doküman numarası bulunmayan dokümanlar kontrolüz dokümandır.			
			
HATAY MUSTAFA KEMAL UNIVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARLARI			
TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	SAYFA NO
13.06.2019	08	02	1
Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 13.06.2019 tarihinde Başkan Prof. Dr. Seval YAVUZ başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.			
KARAR-2: Dr. Öğr. Uyesi Abdurrahman EREN koordinatörlüğünde Sultan AVARA tarafından gerçekleştirilecek "Savaş Nedeniyle Göçe Maruz Kalmış 9-12 Yaş Arası Suriyeli Mülteci Çocuk Resimlerinin Psikolojik ve Plastik Yorumunun Yapılması" başlıklı tez çalışması için hazırlanan materyaller Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi kapsamında değerlendirilmiş olup, katılımcıların velilerinden izin alınması suretiyle uygulanmasının uygun olduğuna oybirliğiyle karar verilmiştir.			
İMZA Prof. Dr. Seval YAVUZ Başkan			
İMZA Prof. Dr. Mehmet ÖZBİRECİKLİ Bsk.Y.04	İZİNLİ Prof. Dr. Jake ÖZTÜRK ÖYE	İZİNLİ Prof. Dr. Hatice PAMİR ÖYE	
İMZA Prof. Dr. Melis MINİSKER ÖYE	İMZA Prof. Dr. Murat TEK ÖYE	İMZA Prof. Dr. Tülin URAL ÖYE	

Doküman No:902-01-FR 006

Bk. Yayın: 11.12.2015

Rev. Tarihi:

Rev. No: 00

Sayfa 1 / 1

T.C.
AKÇAKALE KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 56532970-903.01-E.1761956
Konu : Görevlendirme

10/02/2017

KAYMAKAMLIK MAKAMINA
AKÇAKALE

İlgi: Öğretmen Sultan AVARA 08/02/2017/ tarihli dilekçesi

İlçemiz Fatih Sultan Mehmet Ortaokulu Teknoloji Tasarım öğretmeni Sultan AVARA Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana bilim dalında tezli yüksek lisans yapmaktadır.

Savaş Nedeniyle göçe maruz kalmış 9/12 yaş arası Suriyeli mülteci çocuk resimlerinin psikolojik ve plastik yorumunun yapılması" Konulu tez çalışması için Suriyeli mülteci çocukların eğitim gördükleri okullarda çalışması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Abdulhekim KARADAĞ
İlçe Milli Eğitim Şube Müdürü

Uygun görüşle arz ederim.

Halil TEKYILDIZ
İlçe Milli Eğitim Müdürü

OLUR
10/02/2017
Selçuk YOSUNKAYA
Kaymakam